

A Tanács 92/43/EGK irányelve a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről

és

Az Európai Parlament és a Tanács 2009/147/EK irányelve a vadon élő madarak védelméről

ORSZÁGOS NATURA 2000 PRIORIZÁLT INTÉZKEDÉSI TERV

A 2014-2020 EU többéves pénzügyi időszakra

Természetvédelmi prioritások, célkitűzések és intézkedések
(az angol nyelvű változat "F" és "G" fejezete)

MAGYARORSZÁG

2013. április 18.

Tartalom

F	A Natura 2000 hálózattal összefüggő természetvédelmi stratégiai prioritások a 2014-2020 időszakra	3
F.1	Vizes és ártéri élőhelyek	6
F.2	Vízi élőhelyek és életközösségek	10
F.3	Alföldi gyeppek, erdők és erdő-gyep élőhely-komplexek	14
F.4	Domb és hegyvidéki erdők	18
F.5	Domb- és hegyvidéki gyeppek, felnyíló erdők és peremhelyzetű élőhelyek	22
F.6	Elsődlegesen intenzív gazdasági hasznosítású és/vagy lakott területekhez kötődő fajok 26	
F.7	Kutatás, monitorozás és ex-situ fajmegőrzés	29
F.8	Bemutató, szemléletformálás, intézményfejlesztés (általános intézkedések)	33
F.9	A Natura 2000 területek gazdasági-társadalmi előnyeinek fenntartható használata (horizontális intézkedések)	36
G	A célkitűzések elérését szolgáló intézkedések	38
G.1	Természetvédelmi kezelés	40
G.2	Élőhely-fejlesztés, -rekonstrukció	54
G.3	Kutatás, monitorozás	66
G.4	Tervezés, bemutató, intézményfejlesztés (általános intézkedések)	75
G.5	Társadalmi-gazdasági előnyök fenntartható hasznosítása	76
G.6	Az intézkedések élőhely-típusok és fajok szerinti összefoglalása	77

F A Natura 2000 hálózattal összefüggő természetvédelmi stratégiai prioritások a 2014-2020 időszakra

Az Európai Unió 2020-ig szóló biológiai sokféleség stratégiájának 1. céljával összhangban a **Natura 2000 Priorizált Intézkedési Terv általános célkitűzése az élőhelyvédelmi irányelv és a madárvédelmi irányelv hatálya alá tartozó közösségi jelentőségű fajok és élőhely-típusok természetvédelmi helyzetének javításához, valamint az irányelvek alapján kijelölt Natura 2000 területek megőrzéséhez szükséges feltételek megteremtése, az uniós fejlesztéspolitika eszközrendszerének felhasználásával.**

A tervben meghatározott intézkedések kiegészítik a stratégiai célok, illetve az irányelvekből eredő tagállami kötelezettségek teljesítéséhez szintén elengedhetetlen jogi és adminisztratív lépéseket, hatásukat ezekkel együtt fejtik ki.

A fenti általános célkitűzés elérése érdekében az intézkedési terv összesen kilenc országos stratégiai természetvédelmi prioritást és 41 intézkedést azonosít, az alábbi főbb beavatkozási területek mentén:

1. A közösségi jelentőségű fajok és élőhely-típusok, valamint a Natura 2000 területek megőrzését szolgáló **közvetlen (infrastrukturális) fejlesztések** (élőhely-fejlesztés, -rekonstrukció, közvetlen fajmegőrzési beavatkozások, a természetvédelmi kezelés eszközrendszerének fejlesztése stb.), különös tekintettel a Pannon régióra jellemző, döntően Magyarországon előforduló értékekre – **1.-6. prioritás**
2. A közösségi jelentőségű fajok és élőhely-típusok megőrzéséhez szükséges **tudásbázis fejlesztése**, és a természetvédelmi helyzet **hosszú távú nyomon követéséhez szükséges feltételek megteremtése** (kutatás, monitorozás) – **7. prioritás**
3. A közösségi jelentőségű fajok és élőhely-típusok megőrzéséhez szükséges **intézményi feltételek fejlesztése**, a Natura 2000 területek tervszerű kezelésének megalapozása (pl. a területi jelenlét intézményi feltételeinek erősítése, fenntartási tervek készítése stb.) a Natura 2000 hálózat és **a közösségi jelentőségű természeti értékek ismertségének, társadalmi elfogadottságának javítása** (bemutatás, szemléletformálás, oktatás) – **8. prioritás**
4. A Natura 2000 területek jelenlétéből eredő potenciális **gazdasági-társadalmi előnyök fenntartható hasznosításának** és az ezzel kapcsolatos jó gyakorlatok hazai alkalmazásának **elősegítése** – **9. prioritás**

Az intézkedési terv összeállításával elérendő általános cél az Európai Unió 2014-2020 időszakra szóló többéves pénzügyi kerete által nyújtott finanszírozási lehetőségek hatékony felhasználásának megalapozása. Ezzel összhangban a következő időszakra szóló tervezés során **biztosítani kell, hogy az intézkedési tervben azonosított intézkedések megjelenjenek az érintett operatív programokban és az azok alapján kidolgozandó pályázati felhívásokban**, megteremtve ezzel a szükséges intézkedések finanszírozási hátterét.

Az intézkedési terv stratégiai természetvédelmi prioritásainak, célkitűzéseinek és intézkedéseinek megfogalmazását, illetve a következő időszak fejlesztései szempontjából prioritásként kezelendő fajok és élőhelyek kiválasztását **az alábbi bemeneti információk áttekintése és részletes elemzése** alapozta meg:

- Fajok és élőhely-típusok aktuális természetvédelmi helyzete:

- Az élőhelyvédelmi irányelv hatálya alá tartozó közösségi jelentőségű fajok és élőhely-típusok természetvédelmi helyzet-értékelése (az élőhelyvédelmi irányelv 17. cikke szerint elkészített legutóbbi, 2007-es országjelentés eredményei alapján),
- Községi jelentőségű fajok élőhelyéül szolgáló közösségi jelentőségű élőhely-típusok természetvédelmi helyzete,
- A madárfajok tekintetében a BirdLife International nemzetközi szervezet IUCN és európai kategóriák (SPEC) szerinti természetvédelmi helyzetértékelése (Birds in Europe 2 kiadvány¹)
- Az egyes fajok és élőhely-típusok aktuális természetvédelmi helyzetének és a beavatkozás sürgősségének szubjektív értékelése egy-egy nemzeti park igazgatóság működési területére vonatkoztatva. Az értékelést (szakértői becslést) a 10 nemzeti park igazgatóság szakemberei végezték el; az adatok elemzésekor figyelembe vettük, hogy egy-egy nemzeti park igazgatóság működési területén belül hány Natura 2000 területen fordul elő az adott faj/élőhely-típus és mekkora állományokkal (fajok esetén a relatív állomány nagyság, élőhely-típusok esetén a relatív terület alapján),
- A fajok és élőhelyek aktuális természetvédelmi helyzetét befolyásoló (pozitív, vagy negatív) események (pozitív esemény: pl. egyes természetvédelmi fejlesztések, projektek; negatív esemény: káros hatású infrastrukturális beruházások, a közelmúltban bekövetkezett nagyobb léptékű területhasználati változások stb.)
- A hazai állományok/előfordulások Pannon régió belüli jelentősége
  - Az egyes élőhely-típusok hazai kiterjedése, a hazai előfordulások Pannon régió belüli aránya (a hazai előfordulások Pannon régió belüli jelentőségének kifejezőjeként),
  - Az egyes fajok hazai állományának a Pannon régió belüli teljes állományhoz viszonyított aránya (a hazai állományok Pannon régió belüli jelentőségének kifejezőjeként),
- Az egyes fajok és élőhely-típusok esetében fellépő veszélyeztető tényezők, egy-egy nemzeti park igazgatóság működési területére vonatkoztatva, az alábbi részletezés szerint:
  - Beavatkozásokkal nem kezelhető veszélyeztető tényezők (pl. klímaváltozás),
  - Beavatkozásokkal kezelhető, de tervezett beavatkozásokkal nem érintett veszélyeztető tényezők,
  - Tervezett beavatkozásokkal érintett veszélyeztető tényezők.
- Az egyes Natura 2000 területekre meghatározott természetvédelmi célkitűzések és prioritások
- Községi jelentőségű fajok fajmegőrzési tervei

Elvárt eredmények

A Natura 2000 Priorizált Intézkedési Tervvel szemben felmerülő legfőbb elvárás, hogy – az érintett uniós pénzügyi eszközök közötti koordináció eszközeként – **tegye lehetővé, hogy a 2014-2020 időszakra szóló többéves pénzügyi keret járuljon hozzá a 2020-ig teljesítendő uniós biológiai sokféleség stratégia 1. céljának teljesítéséhez**, azaz a közösségi jelentőségű fajok és élőhely-típusok természetvédelmi helyzetének jelentős javulásához. Ennek megfelelően a vonatkozó operatív program kidolgozása során gondoskodni kell arról, hogy az

¹ BirdLife International (2004), *Birds in Europe: population estimates, trends and conservation status*. Cambridge, UK: BirdLife International. (BirdLife Conservation Series No. 12).

intézkedési tervben megfogalmazott intézkedések, ahol lehet, beépítésre kerüljenek, igazodva az adott alap jellegzetességeihez. Ennek teljesülését az érintett operatív programok ex-ante értékelése során is ellenőrizni szükséges.

Figyelembe véve az érintett alapok sajátosságait, illetve az eddigi felhasználásukkal kapcsolatos tapasztalatokat, hozzájárulásuk a közösségi jelentőségű természeti értékek megőrzéséhez általában az alábbiak szerint képzelhető el:

- **Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) és Kohéziós Alap (KA):** a közösségi jelentőségű fajok és élőhely-típusok megőrzését, kezelését, természetvédelmi helyzetük nyomon követését, bemutatását, és a szemléletformálást szolgáló, főként állami szereplők által megvalósított infrastrukturális beruházások;
- **Európai Szociális Alap (ESZA):** a Natura 2000 területek kezelésében és megőrzésében érintett állami intézményi kapacitások fejlesztése, szemléletformálás, oktatás, képzés;
- **Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alap (EMVA):** a közösségi jelentőségű fajok és élőhely-típusok megőrzését célzó, Natura 2000 területeken érvényes gazdálkodási előírások vagy a gazdálkodók önkéntes vállalásainak ellentételezése, kis léptékű (gazdaság-szintű) élőhely-fejlesztési beruházások, Natura 2000 fenntartási tervek elkészítése és felülvizsgálata;
- **Európai Tengerügyi és Halászati Alap (ETHA):** halászati hasznosítók élőhely-fejlesztési beruházásai Natura 2000 területeken (halászati hasznosítású természetes vizeken és extenzív halastavakon), Natura 2000 területek érvényes előírások betartásának, vagy önkéntes vállalások teljesítésének ellentételezése;
- **LIFE:** fajok és élőhely-típusok megőrzését szolgáló, állami és magánjogi szereplők által megvalósított infrastrukturális beruházások és egyéb konkrét természetvédelmi tevékenységek (pl. fajmegőrzési akciók); Natura 2000 fenntartási tervek elkészítése és felülvizsgálata; bemutatás, szemléletformálás; nagyobb léptékű, több érintett bevonásával, illetve más uniós alapok párhuzamos felhasználásával megvalósuló, egy adott program, terv, vagy stratégia (pl. PAF) végrehajtását célzó ún. „integrált projektek”.
- **Horizon 2020:** közösségi jelentőségű fajok és élőhely-típusok megőrzéséhez szükséges tudásbázis gyarapítása, az ismeretlen természetvédelmi helyzetű, vagy kevésbé ismert fajok és élőhely-típusok természetvédelmi helyzetének meghatározása, a kutatási infrastruktúra fejlesztése.

A finanszírozási igények fentiek szerinti beépülésével és az előírányzott intézkedések sikeres végrehajtásával jelentősen javíthatók a közösségi jelentőségű fajok és élőhely-típusok megőrzéséhez és természetvédelmi helyzetük javításához szükséges előfeltételek. Ennek kapcsán **a priorizált intézkedési terv megvalósítása során elvárt eredmények** az alábbiak:

- Az élőhely-fejlesztési és fajmegőrzési beruházások eredményeként a közösségi jelentőségű fajok és élőhely-típusok megőrzéséhez szükséges feltételek javulnak a hazai Natura 2000 hálózat 5%-án
- A közösségi jelentőségű fajok és élőhely-típusok megőrzését biztosító természetvédelmi kezelés infrastrukturális feltételei biztosítottak az aktív kezelést igénylő állami tulajdonú és nemzeti park igazgatósági vagyonkezelésű és az igazgatóságok saját használatában lévő Natura 2000 területek 50%-án
- A Natura 2000 célokhoz illeszkedő gazdálkodási előírások alkalmazása a Natura 2000 gyepterületeken, ahol releváns az ehhez kapcsolódó kompenzációs kifizetések biztosítása

- A közösségi jelentőségű fajok és élőhely-típusok megőrzését szolgáló gazdálkodási előírások önkéntes vállalásának támogatása a mezőgazdasági és erdészeti hasznosítás alatt álló Natura 2000 területeken
- A Natura 2000 célokhoz illeszkedő gazdálkodási előírások alkalmazása, ahol releváns az ehhez kapcsolódó kompenzációs kifizetések biztosítása, a halgazdálkodással érintett Natura 2000 területeken
- A közösségi jelentőségű fajok és élőhely-típusok megőrzését szolgáló gazdálkodási előírások önkéntes vállalásának támogatása a halgazdálkodással érintett Natura 2000 területeken
- Minden Natura 2000 terület rendelkezzen önálló, vagy valamely más terv (pl. körzeti erdőterv, vízgyűjtő-gazdálkodási terv) részeként kidolgozott fenntartási tervvel
- Az ismeretlen természetvédelmi helyzetű fajok száma 50%-al csökken
- A monitorozás módszertana a közösségi jelentőségű természeti értékek 100%-ra rendelkezésre áll.

Az eredmények értékelése és az értékelés során használt indikátorok a „H” fejezetben kerülnek részletezésre.

A Natura 2000 Priorizált Intézkedési Terv stratégiai prioritásainak és célkitűzéseinek alább következő részletes bemutatása ismerteti az egyes prioritások rövid indoklását, meghatározza az általuk érintett közösségi jelentőségű élőhely-típusok és fajok körét, illetve prioritásonként felsorolja a célkitűzések megvalósítását szolgáló intézkedéseket.

F.1 Vizes és ártéri élőhelyek

Célkitűzés: Sérülékeny vízháztartású vizes és ártéri élőhelyek, valamint az azokhoz kötődő közösségi jelentőségű fajok természetvédelmi helyzetének javítása

A PRIORITÁS RÖVID ISMERTETÉSE (INDOKLÁS)

A prioritás által megcélzott élőhely-típusok számos előfordulása **eltűnéssel veszélyeztetett, természetvédelmi helyzetük rossz, ill. egy esetben kedvezőtlen minőségű.** Az élőhely-típusok többsége esetében **a Pannon biogeográfiai régió belüli előfordulási területek nagy része (90-100%) Magyarországon található** így a hazai előfordulások megőrzése kiemelkedő fontosságú. A prioritás érint több viszonylag nagy (30 000 – 200 000 ha) kiterjedésű élőhely-típust (pl. Pannon szikes sztyeppek és mocsarak, puhafás ligeterdők, ártéri mocsarak) amelyek helyreállítása és megőrzése számos faj szempontjából jelentős. Ugyanakkor megjelennek olyan rendkívül kis kiterjedésű, fragmentált, erősen sérülékeny élőhely-típusok (pl. tőzegmohás lápok és ingólápok, láptavak, meszes lápok) is, amelyek ritkaságuk miatt jelentenek kiemelkedő természetvédelmi értéket. Részben az élőhelyek állapotából adódóan **az itt előforduló, az élőhelyvédelmi irányelv hatálya alá tartozó közösségi jelentőségű növény és állatfajok többsége (65%; a jelölő fajok 74%-a, ill. minden kiemelt jelentőségű faj) szintén kedvezőtlen természetvédelmi helyzetű,** közülük több csak aktív természetvédelmi beavatkozásokkal őrizhető meg. A vizes élőhelyekhez kötődő madárfajok jelentős része hasonlóan veszélyeztetett helyzetben van. **A globálisan veszélyeztetett 11 hazai madárfajból 6, az európai szinten veszélyeztetett és hazánkban rendszeres állománnyal rendelkező 66 madárfajból 22 vizes élőhelyekhez köthető.**

A prioritás által megcélzott élőhely-típusok egyik legfőbb veszélyeztető tényezője a **vízhiány**, amely jelentős részben a **természetes vízháztartás, vízjárás antropogén hatásra történő megváltozásából** adódik (pl. **vízrendezés, belvíz-elvezetés, természetvédelmi szempontokat figyelmen kívül hagyó vízkormányzás**). Ugyanakkor ezen élőhely-típusok a **klímaváltozás hatásainak (szárazodás, melegedés, aszályok) is jobban kitettek**. A megváltozott vízháztartás következtében az élőhelyek jellege, fajösszetétele megváltozik, számos ritka, veszélyeztetett faj már nem találja meg életfeltételeit. Többek között az élőhelyi viszonyok megváltozásának következménye az **idegenhonos inváziós fajok széles körű elterjedése** és a **szukcessziós folyamatok felgyorsulása** (feltöltődés, cserjésedés). Az érintett élőhely-típusok természetességét, természetvédelmi helyzetét tovább rontja a **nem megfelelő kezelés** – rosszul időzített vagy helytelen intenzitású kaszálás, legeltetés, égetés alkalmazása, művelési mód megváltoztatása (pl. beszántás), vágásos erdőgazdálkodás, idegenhonos vagy tájidegen fajokkal történő mesterséges erdőfelújítás, vadászat, túltartott vadállomány stb. – illetve további emberi károsítások (pl. háztartási hulladék, építési törmelék illegális lerakása, gyűjtögetés, mezőgazdasági eredetű vegyszerbemosódás).

A sérülékeny vízháztartású vizes és ártéri élőhelyek, valamint az azokhoz kötődő közösségi jelentőségű fajok természetvédelmi helyzetének javítása érdekében mindenképp **olyan élőhely-rekonstrukciós beavatkozások szükségesek, amelyek segítségével javítható az érintett területek vízellátottsága, ill. helyreállítható az eredeti természetes vízjárás**. Ezek mellett fel kell számolni az élőhelyek természetességének és természetvédelmi helyzetének javulását akadályozó egyéb körülményeket (pl. inváziós fajok jelenléte, gyepes élőhelyek becserjésedettsége). Az érintett élőhelyek helyreállítása mellett **biztosítani kell a megfelelő hosszú távú kezelés feltételeit**, pl. a kezeléshez szükséges infrastrukturális háttér fejlesztése, illetve a természetvédelmi célkitűzésekhez illeszkedő mező- és erdőgazdálkodás bevezetése révén. Egyes vizes élőhelyekhez kötődő közösségi jelentőségű fajok (pl. denevérek, kétéltűek) megőrzése érdekében ezek igényeihez illeszkedő **speciális fajmegőrzési beavatkozások** lehetnek szükségesek, pl. denevértornyok és denevérodúk kihelyezése, az élőhelyek közötti kapcsolatokat biztosító ökológiai átjárók létesítése.

ÉRINTETT ÉLŐHELY-TÍPUSOK

Kiemelt jelentőségű élőhely-típusok:

1530 Pannon szikes sztyeppek és mocsarak

91E0 Enyves éger és magas kőris alkotta ligeterdő (*Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae*)

91G0 Pannon gyertyános-tölgyesek

7210 Télisásosok

Egyéb élőhely-típusok:

7230 Mészkedvelő üde láp- és sásrétek

6410 Kékperjés láprétek

6430 Üde, tápanyag-gazdag magaskórósok

6440 Ártéri mocsárrétek

6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek

91F0 Keményfás ligeterdők

3160 Láptavak

7140 Tőzegmohás lápok és ingólápok

ÉRINTETT FAJOK

Kiemelt jelentőségű fajok:

NÖVÉNY: ---

ÁLLAT:

Remetebogár (*Osmoderma eremita*); rákosi vipera (*Vipera ursinii rakosiensis*); északi pocok (*Microtus oeconomus mehelyi*)

Jelölő fajok:**NÖVÉNY:**

Négylevelű mêtelyfű (*Marsilea quadrifolia*); aldrovanda (*Aldrovanda vesiculosa*); réti angyalgyökér (*Angelica palustris*); kúszó celler (*Apium repens*); szíveslevelű hídör (*Caldesia parnassifolia*); kiséfészű aszat (*Cirsium brachycephalum*); mocsári kardvirág (*Gladiolus palustris*); hagymaburok (*Liparis loeselii*)

ÁLLAT:

Apró fillérsiga (*Anisus vorticulus*); hosszúfogú törpecsiga (*Vertigo angustior*); hasas törpecsiga (*Vertigo moulinsiana*); díszes légivadász (*Coenagrion ornatum*); lápi szitakötő (*Leucorrhinia pectoralis*); beregi futrinka (*Carabus hampei*); keleti lápibagoly (*Arytrura musculus*); ezüstsávós szénalepke (*Coenonympha oedippus*); magyar fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*); lápi tarkalepke (*Euphydryas aurinia*); díszes tarkalepke (*Hypodryas maturna*); nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*); sötét hangyaboglárka (*Maculinea nausithous*); vérfű-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*); réti csík (*Misgurnus fossilis*); lápi póc (*Umbra krameri*); alpesi tarajosgöte (*Triturus carnifex*); dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*); mocsári teknős (*Emys orbicularis*); tavi denevér (*Myotis dasycneme*)

MADÁR:

Vetési lúd (*Anser fabalis*); nagy lilik (*Anser albifrons*); kis lilik (*Anser erythropus*); nyári lúd (*Anser anser*); vörösnakú lúd (*Branta ruficollis*); kendermagos réce (*Anas strepera*); csörgő réce (*Anas crecca*); tőkés réce (*Anas platyrhynchos*); böjti réce (*Anas querquedula*); kanalas réce (*Anas clypeata*); barátréce (*Aythya ferina*); cigányréce (*Aythya nyroca*); kis vöcsök (*Tachybaptus ruficollis*); vörösnakú vöcsök (*Podiceps grisegena*); feketenyakú vöcsök (*Podiceps nigricollis*); kis kárókatona (*Phalacrocorax pygmeus*); bölömbika (*Botaurus stellaris*); törpegém (*Ixobrychus minutus*); bakcsó (*Nycticorax nycticorax*); üstökösgém (*Ardeola ralloides*); kis kócsag (*Egretta garzetta*); nagy kócsag (*Egretta alba*); vörös gém (*Ardea purpurea*); fekete gólya (*Ciconia nigra*); fehér gólya (*Ciconia ciconia*); batla (*Plegadis falcinellus*); kanalasgém (*Platalea leucorodia*); barna kánya (*Milvus migrans*); rétisas (*Haliaeetus albicilla*); barna rétihéja (*Circus aeruginosus*); kékes rétihéja (*Circus cyaneus*); hamvas rétihéja (*Circus pygargus*); halászsas (*Pandion haliaetus*); kék vércse (*Falco vespertinus*); guvat (*Rallus aquaticus*); pettyes vízicsibe (*Porzana porzana*); kis vízicsibe (*Porzana parva*); haris (*Crex crex*); daru (*Grus grus*); gólyatöcs (*Himantopus himantopus*); gulipán (*Recurvirostra avosetta*); ugartyúk (*Burhinus oedipnemus*); székcicsér (*Glareola pratincola*); széki lile (*Charadrius alexandrinus*); havasi lile (*Charadrius morinellus*); aranylile (*Pluvialis apricaria*); pajzsoscankó (*Philomachus pugnax*); sárszalonka (*Gallinago gallinago*); nagy goda (*Limosa limosa*); kis póling (*Numenius phaeopus*); nagy póling (*Numenius arquata*); piros lábú cankó (*Tringa totanus*); réti cankó (*Tringa glareola*); szerezsensirály (*Larus melanocephalus*); küszvágó csér (*Sterna hirundo*); kis csér (*Sterna albifrons*); fattyúszerkő (*Chlidonias hybridus*); kormos szerkő (*Chlidonias niger*); uhu (*Bubo bubo*); réti fülesbagoly (*Asio flammeus*); jégmadár (*Alcedo atthis*); hamvas küllő (*Picus canus*); hegyi billegető (*Motacilla cinerea*); kékbegy (*Luscinia svecica*); fülemülesítke (*Acrocephalus melanopogon*); csíkosfejű nádiposzáta (*Acrocephalus paludicola*); barkóscinege (*Panarus biarmicus*); függőcinege (*Remiz pendulinus*).

Nem jelölő fajok:**NÖVÉNY:**

Tőzegmoha fajok (*Sphagnum* spp.); hóvirág (*Galanthus nivalis*)

ÁLLAT:

Orvosi pióca (*Hirudo medicinalis*); folyami rák (*Astacus astacus*); zöld acsa (*Aeshna viridis*); tócsaszitakötő (*Leucorrhinia caudalis*); sárgás szitakötő (*Stylurus flavipes*); magyar színjátszólepke (*Apatura metis*); sápadt szemeslepke (*Lopinga achine*); törpeszender (*Proserpinus proserpina*); mocsári béka (*Rana arvalis*); gyepi béka (*Rana temporaria*); elevenszülő gyík (*Lacerta vivipara pannonica*); északi késeidenevér (*Eptesicus nilssoni*); vízidenevér (*Myotis daubentonii*); durvavitorlájú törpedenevér (*Pipistrellus nathusii*); törpedenevér (*Pipistrellus pipistrellus*); apró törpedenevér (*Pipistrellus pygmaeus*)

MADÁR:

Szürke gém (*Ardea cinerea*); búbos vöcsök (*Podiceps cristatus*); vörös kánya (*Milvus milvus*); füstös cankó (*Tringa erythropus*); havasi partfutó schinzii alfaja (*Calidris alpina schinzii*); fehérszárnyú szerkő (*Chlidonias leucopterus*); bíbic (*Vanellus vanellus*); halvány geze (*Hippolais pallida*); kerti rozsdafarkú (*Phoenicurus phoenicurus*); nyaktekeres (*Jynx torquilla*); zöld küllő (*Picus viridis*)

A CÉLKITŰZÉS ELÉRÉSÉHEZ SZÜKSÉGES INTÉZKEDÉSEK

Prioritás-intézkedések

- Vízgyűjtő szintű vízháztartás-javítást célzó beavatkozások (vízvisszatartáshoz, vízpótláshoz szükséges infrastruktúra, használaton kívüli vízkormányzó műtárgyak megszüntetése stb.) – **Vízháztartás javítása (élőhely-rekonstrukció)**
- Leromlott állapotú vagy erősen átalakított élőhelyek rehabilitációja, rekonstrukciója, új élőhelyek kialakítása – **élőhely-rekonstrukció**
- Idegenhonos inváziós fajok állományainak szabályozása (mechanikai és kémiai irtás) – **Inváziós fajok szabályozása**
- Szukcessziós folyamatok szabályozása (pl. őshonos cserjék visszaszorítása, vizes élőhelyek feltöltődésének megakadályozása) – **szukcessziós folyamatok szabályozása**

Egyéb intézkedések

- vízminőség javítását célzó beavatkozások (szűrőmezők kialakítása, használtvíz-bevezetések megszüntetése stb.) – **Vízminőség javítása (élőhely-rekonstrukció)**
- Kis vízfolyások medermorfológiai és vízfolyás-dinamikai viszonyainak helyreállítása – **Hidromorfológiai viszonyok javítása (élőhely-rekonstrukció)**
- Speciális élőhely-fejlesztési beavatkozások: barlangok és mesterséges üregek denevérbarát lezárása, odú-kihelyezés, épületek denevérbarát átalakítása stb. – **Speciális élőhely-fejlesztés (élőhely-rekonstrukció)**
- Erdei ökoszisztémák közösségi jelentőségű élőhely-típusainak természetvédelmi kezeléséhez kapcsolódó előírások alkalmazása, különös tekintettel a felnyíló, erdősztyepp jellegű állományok sajátos igényeire, és a folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódok bevezetésére – **Erdő-környezetvédelem**
- Bevezetésre kerülő erdőkezelési előírások betartásához kapcsolódó élőhely-fejlesztési intézkedések – **Nem-termelő beruházások erdőterületen**
- Agrár-erdészeti rendszerek kialakítása (extenzív gyümölcsösök, fás legelők stb.) – **Agrár-erdészeti rendszerek**
- Természetvédelmi rendeltetésű területek mezőgazdasági módszerekkel fenntartott élőhelyeinek kezeléséhez szükséges infrastrukturális háttér fejlesztése (gép- és eszközbeszerzés, legelő állatállomány fenntartásához szükséges infrastruktúra) – **Kezelési**

infrastruktúra (gyepes és más mezőgazdasági területek)

- Gazdálkodással érintett gyepes élőhely-típusok természetvédelmi kezeléséhez kapcsolódó célzott (élőhely-specifikus) előírások alkalmazása – **Agrár-környezetvédelem (célzott, élőhely-specifikus)**
- Közösségi jelentőségű fajok megőrzéséhez kapcsolódó célzott gazdálkodási előírások alkalmazása – **Agrár-környezetvédelem (célzott, faj-specifikus)**
- Közösségi jelentőségű fajok és élőhely-típusok megőrzéséhez kapcsolódó általános gazdálkodási előírások alkalmazása – **Agrár-környezetvédelem (horizontális)**
- Gazdálkodással érintett gyepes élőhely-típusok állapotának javítását, közösségi jelentőségű fajok megőrzését célzó élőhely-fejlesztési beavatkozások – **Nem-termelő beruházások mezőgazdasági területeken**
- Közösségi jelentőségű fajok és élőhely-típusok megőrzése érdekében bevezetett terület-alapú gazdálkodási, földhasználati és erdőgazdálkodási korlátozások kompenzációja – **Natura 2000 kompenzáció**
- Közösségi jelentőségű fajok szabad mozgását és az élőhelyek közötti ökológiai kapcsolatok biztosítását szolgáló infrastruktúra (ökológiai átjárók építése, vízfolyások hosszirányú átjárhatóságának biztosítása, légvezetékek kiváltása/átalakítása) – **Ökológiai átjárók, vezetékek**
- Vadfajok – különösen a nagyvad – kártételének megelőzéséhez szükséges infrastruktúra kialakítása (kerítés, vad-biztos átjárók, vad-befogás eszközei, egyes ragadozó emlősök állomány-szabályozásának eszközei) – **Vad kártételének csökkentése (infrastruktúra)**

F.2 Vízi élőhelyek és életközösségek

Célkitűzés: *Természetes, módosított és mesterséges vízterek – folyók, tavak, sík- és dombvidéki kisvízfolyások –, vízi élőhelyek és életközösségek jó ökológiai állapotától (vízminőség, vízmennyiség, áramlásdinamika, medermorfológia stb.) függő közösségi jelentőségű fajok és élőhelyeik természetvédelmi helyzetének javítása*

A PRIORITÁS RÖVID ISMERTETÉSE (INDOKLÁS)

A szárazföldi és vízi ökoszisztémák közötti átmenetet jelentő vizes élőhelyekkel szemben a jelen prioritás elsősorban a különböző **vízterek élővilágára, az azokhoz kötődő közösségi jelentőségű fajok** – rákok, szitakötők, halak, kételtűek, hüllők, egyes emlősök, számos madárfaj stb. – **természetvédelmi helyzetének javítására vagy a kedvező természetvédelmi helyzetük megőrzésére összpontosít.** Bár az érintett közösségi jelentőségű élőhelytípusok mindegyike aktuálisan veszélyeztetett, kedvezőtlen természetvédelmi helyzetben van, jelen prioritás szempontjából ezek jelentősége másodlagos. Fontosságukat itt az adja, hogy a természetvédelmi helyzetük javítására irányuló erőfeszítések hozzájárulnak a vízterek jó ökológiai állapotához, illetve az ott élő közösségi jelentőségű fajok megőrzéséhez.

Az élőhelyvédelmi irányelv hatálya alá tartozó közösségi jelentőségű fajok közül **a prioritás által megcélzott fajok többsége kedvezőtlen természetvédelmi helyzetű,** egyes állományok kritikusan veszélyeztetettek. Számos olyan faj (szitakötők, halak, emlősök stb.) is megjelenik, amelyek **természetvédelmi helyzete kedvező, állományai viszonylag stabilak, ugyanakkor több olyan veszélyeztető körülmény áll fenn, ami a kedvező**

természetvédelmi helyzet fenntartását hosszabb távon nem teszi lehetővé. Ezeknél a fajoknál az intézkedések a jó természetvédelmi helyzet fenntartása miatt szükségesek.

Az érintett fajok közel kétharmadának (62%) megőrzése, illetve a Pannon biogeográfiai régió belüli jó természetvédelmi helyzetük biztosítása szempontjából **Magyarországnak kiemelkedő szerepe van, hiszen a régió belüli állományaik döntő része (80-100%) hazánkban található.**

A megcélzott fajok közös jellemzője, hogy **természetvédelmi helyzetük az érintett vizek állapotától függ,** veszélyeztető tényezőik a jó ökológiai állapot hiányára vezethetők vissza. A **vízfolyások hosszirányú átjárhatóságának hiánya,** az áthatolhatatlan akadályt képező műtárgyak jelenléte, az áramlási viszonyok megváltozását eredményező **medermorfológiai beavatkozások,** a mederkotrás, a kavics-kitermelés, illetve a **nem megfelelő vízminőség** egyes puhatestűek (pl. tompa folyamkagyló), két közösségi jelentőségű rákfajunk (a kövi rák és a folyami rák), valamint számos folyóvízi halfaj számára jelent problémát. További fontos veszélyeztető tényező a vízfolyások és egyéb vizek (pl. csatonák) **parti növényzetének eltűnése, leromlása, nem megfelelő kezelése,** a víztér árnyékolását biztosító part menti erdőállományok véghasználatára, amelyeknek elsősorban a kisvízfolyásokhoz kötődő fajok (kövi rák, egyes szitakötő fajok, számos halfaj) és a vízfolyások mentén élő, vízhez kötődő erdei denevérfajok megőrzése szempontjából van jelentősége. Az inkább állóvizekhez kötődő fajok – kételtűek és hullók (pl. mocsári béka, gyepi béka, mocsári teknős), halak (pl. lápi póc, réti csík), emlősök (északi pocok), növények közül a négylevelű mótelyfű és az aldrovanda stb. – esetében a természetvédelmi helyzet javítása szempontjából **a vizek megszűnése, kiszáradása, nem megfelelő vízellátása** jelent akadályt.

A prioritás keretében megcélzott fajok és élőhelyeik természetvédelmi helyzetének javítása, vagy a jó természetvédelmi helyzet megőrzése szempontjából mindenekelőtt **az érintett vizek jó ökológiai állapotának biztosításához szükséges intézkedéseket kell megvalósítani.** Folyóvizek esetében természet-közeli medrű, az érintett élőlények számára átjárható **hallépcsők építésével biztosítani kell a vízfolyások hosszirányú átjárhatóságát,** ahol ez lehetséges, **vissza kell állítani a természetes folyás- és mederviszonyokat,** ill. a különböző vízügyi beavatkozásokat a természetvédelmi szempontok figyelembevételével kell tervezni és végrehajtani. Egyes fajok megőrzése érdekében a **megfelelő vízellátottság biztosítását szolgáló fejlesztések,** esetleg **új vizek kialakítása** lehet szükséges. A közvetlenül a vizeket érintő beavatkozások mellett fontos az azok környezetében zajló természetvédelmi kezelés, valamint a **gazdálkodás – elsősorban erdőgazdálkodás és halászati hasznosítás – természetvédelmi szempontokhoz igazítása,** illetve az érintett **gazdálkodók természetközeli gazdálkodással kapcsolatos önkéntes vállalásainak támogatása** (erdő-környezetvédelmi, vízi-környezetvédelmi és agrár-környezetvédelmi kifizetések).

ÉRINTETT ÉLŐHELY-TÍPUSOK

Kiemelt jelentőségű élőhely-típusok:

1530 Pannon szikes sztyeppek és mocsarak

91E0 Enyves éger és magas kőris alkotta ligeterdő (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)

Egyéb élőhely-típusok:

91F0 Keményfás ligeterdők

3160 Láptavak

3260 Hínaras patakok

3150 Eutróf sekély tavak és holtmedrek hínárja

3130 Törpekákás iszapnövényzet

ÉRINTETT FAJOK

Kiemelt jelentőségű fajok:

NÖVÉNY: ---

ÁLLAT:

Kövi rák (*Austroptamobius torrentium*); északi pocok (*Microtus oeconomus* mehelyi)

Jelölő fajok:

NÖVÉNY:

Négylevelű metyegfű (*Marsilea quadrifolia*); aldrovanda (*Aldrovanda vesiculosa*)

ÁLLAT:

Apró fillérsiga (*Anisus vorticulus*); tornai patakcsiga (*Sadleriana pannonica*); sávós bődöncsiga (*Theodoxus transversalis*); tompa folyamkagyló (*Unio crassus*); hosszúfogú törpecsiga (*Vertigo angustior*); hasas törpecsiga (*Vertigo moulinsiana*); díszes légivadász (*Coenagrion ornatum*); ritka hegyiszitakötő (*Cordulegaster heros*); lápi szitakötő (*Leucorrhinia pectoralis*); erdei szitakötő (*Ophiogomphus cecilia*); vízi futrinka (*Carabus variolosus*); ingola fajok (*Eudontomyzon* spp.); dunai galóca (*Hucho hucho*), balin (*Aspius aspius*); petényi márna (*Barbus meridionalis*); botos kölönte (*Cottus gobio*); halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*); homoki küllő (*Gobio kessleri*); felpillantó küllő (*Gobio uranoscopus*); széles durbincs (*Gymnocephalus baloni*); selymes durbincs (*Gymnocephalus schraetzer*); réti csík (*Misgurnus fossilis*); törpecsík (*Sabanejewia aurata*); lápi póc (*Umbra krameri*); német bucó (*Zingel streber*); magyar bucó (*Zingel zingel*); sárgahasú unka (*Bombina variegata*); alpesi tarajosgöte (*Triturus carnifex*); dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*); mocsári teknős (*Emys orbicularis*); nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*); nagyfülű denevér (*Myotis bechsteini*); hegyesorrú denevér (*Myotis blythii*); tavi denevér (*Myotis dasycneme*); csonkafülű denevér (*Myotis emarginatus*); közönséges denevér (*Myotis myotis*); nagy patkósdenevér (*Rhinolophus ferrumequinum*); kis patkósdenevér (*Rhinolophus hipposideros*); vidra (*Lutra lutra*).

MADÁR:

Vetési lúd (*Anser fabalis*); nagy lilik (*Anser albifrons*); kis lilik (*Anser erythropus*); nyári lúd (*Anser anser*); vörösnyakú lúd (*Branta ruficollis*); kendermagos réce (*Anas strepera*); csörgő réce (*Anas crecca*); tőkés réce (*Anas platyrhynchos*); böjti réce (*Anas querquedula*); kanalas réce (*Anas clypeata*); barátréce (*Aythya ferina*); cigányréce (*Aythya nyroca*); kis vöcsök (*Tachybaptus ruficollis*); vörösnyakú vöcsök (*Podiceps grisegena*); feketenyakú vöcsök (*Podiceps nigricollis*); kis kárókatona (*Phalacrocorax pygmeus*); bölömbika (*Botaurus stellaris*); törpegém (*Ixobrychus minutus*); bakcsó (*Nycticorax nycticorax*); üstökögém (*Ardeola ralloides*); kis kócsag (*Egretta garzetta*); nagy kócsag (*Egretta alba*); vörös gém (*Ardea purpurea*); fekete gólya (*Ciconia nigra*); fehér gólya (*Ciconia ciconia*); batla (*Plegadis falcinellus*); kanalgém (*Platalea leucorodia*); barna kánya (*Milvus migrans*); rétisas (*Haliaeetus albicilla*); barna rétihéja (*Circus aeruginosus*); kékes rétihéja (*Circus cyaneus*); hamvas rétihéja (*Circus pygargus*); halászsas (*Pandion haliaetus*); kék vércse (*Falco vespertinus*); guvat (*Rallus aquaticus*); pettyes vízicsibe (*Porzana porzana*); kis vízicsibe (*Porzana parva*); haris (*Crex crex*); daru (*Grus grus*); gólyatölcs (*Himantopus himantopus*); gulipán (*Recurvirostra avosetta*); ugartyúk (*Burhinus oedicnemus*); székicsér (*Glareola pratincola*); széki lile (*Charadrius alexandrinus*); havasi lile (*Charadrius morinellus*); aranylile (*Pluvialis apricaria*); pajzsoscankó (*Philomachus pugnax*); sárszalonna (*Gallinago gallinago*); nagy goda (*Limosa limosa*); kis póling (*Numenius phaeopus*); nagy póling (*Numenius arquata*); piros lábú cankó (*Tringa totanus*); réti cankó (*Tringa glareola*); szerezsensirály (*Larus melanocephalus*); küszvágó csér (*Sterna hirundo*); kis csér (*Sterna albifrons*); fattyúszerkő (*Chlidonias hybridus*); kormos szerkő (*Chlidonias niger*); uhu (*Bubo*

bubo); réti fülesbagoly (*Asio flammeus*); jégmadár (*Alcedo atthis*); hamvas küllő (*Picus canus*); parti fecske (*Riparia riparia*); hegyi billegető (*Motacilla cinerea*); kékbegy (*Luscinia svecica*); fülemülesítke (*Acrocephalus melanopogon*); csikosfejű nádiposzáta (*Acrocephalus paludicola*); barkóscinege (*Panarus biarmicus*); függőcinege (*Remiz pendulinus*)

Nem jelölő fajok:

NÖVÉNY: ---

ÁLLAT:

Orvosi pióca (*Hirudo medicinalis*); fekete csiga (*Theodoxus praevostianus*); folyami rák (*Astacus astacus*); zöld acsa (*Aeshna viridis*); tócsaszitakötő (*Leucorhina caudalis*); sárgás szitakötő (*Stylurus flavipes*); kecsege (*Acipenser ruthenus*); mocsári béka (*Rana arvalis*); gyepi béka (*Rana temporaria*); vízidenevér (*Myotis daubentonii*); apró törpedenevér (*Pipistrellus pygmaeus*).

MADÁR:

Szürke gém (*Ardea cinerea*); búbos vöcsök (*Podiceps cristatus*); vörös kánya (*Milvus milvus*); füstös cankó (*Tringa erythropus*); havasi partfutó schinzii alfaja (*Calidris alpina schinzii*); fehérszárnyú szerkő (*Chlidonias leucopterus*); dankasirály (*Larus ridibundus*); bíbic (*Vanellus vanellus*); halvány geze (*Hippolais pallida*); kerti rozsdafarkú (*Phoenicurus phoenicurus*); gyurgyalag (*Merops apiaster*).

A CÉLKITŰZÉS ELÉRÉSÉHEZ SZÜKSÉGES INTÉZKEDÉSEK

Prioritás-intézkedések

- Kis vízfolyások medermorfológiai és vízfolyás-dinamikai viszonyainak helyreállítása – **Hidromorfológiai viszonyok javítása (élőhely-rekonstrukció)**
- Halgazdálkodási hasznosítású természetes vizek közösségi jelentőségű fajainak megőrzését, természetvédelmi helyzetének javítását szolgáló fejlesztések (pl. ivó helyek kialakítása, rehabilitációja, érintett Natura 2000 területek helyreállítása) – **Halgazdasági hasznosítású természetes vizek**
- vízminőség javítását célzó beavatkozások (szűrőmezők kialakítása, használtvíz-bevezetések megszüntetése stb.) – **Vízminőség javítása (élőhely-rekonstrukció)**
- Vízyűjtő szintű vízháztartás-javítást célzó beavatkozások (vízvisszatartáshoz, vízpótláshoz szükséges infrastruktúra, használaton kívüli vízkormányzó műtárgyak megszüntetése stb.) – **Vízháztartás javítása (élőhely-rekonstrukció)**
- Közösségi jelentőségű fajok szabad mozgását és az élőhelyek közötti ökológiai kapcsolatok biztosítását szolgáló infrastruktúra (ökológiai átjárók építése, vízfolyások hosszirányú átjárhatóságának biztosítása, légvezetékek kiváltása/átalakítása) – **Ökológiai átjárók, vezetékek**
- Leromlott állapotú vagy erősen átalakított élőhelyek rehabilitációja, rekonstrukciója, új élőhelyek kialakítása – **élőhely-rekonstrukció**
- Szukcessziós folyamatok szabályozása (pl. őshonos cserjék visszaszorítása, vizes élőhelyek feltöltődésének megakadályozása) – **szukcessziós folyamatok szabályozása**
- Idegenhonos inváziós fajok állományainak szabályozása (mechanikai és kémiai irtás) – **Inváziós fajok szabályozása**

Egyéb intézkedések

- Erdei ökoszisztémák közösségi jelentőségű élőhely-típusainak természetvédelmi kezeléséhez kapcsolódó előírások alkalmazása, különös tekintettel a felnyíló, erdős-

sztyepp jellegű állományok sajátos igényeire, és a folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódok bevezetésére – **Erdő-környezetvédelem**

- Bevezetésre kerülő erdőkezelési előírások betartásához kapcsolódó élőhely-fejlesztési intézkedések – **Nem-termelő beruházások erdőterületen**
- Közösségi jelentőségű fajok és élőhely-típusok megőrzéséhez kapcsolódó általános gazdálkodási előírások alkalmazása – **Agrár-környezetvédelem (horizontális)**
- Extenzív halastavakhoz kötődő közösségi jelentőségű fajok természetvédelmi helyzetének javítását szolgáló sajátos kezelési előírások bevezetése – **vízi környezetvédelmi kifizetések (extenzív halastavak)**
- Extenzív halastavakhoz, halastóként vagy horgásztóként hasznosított vizekhez kötődő, vizekben élő közösségi jelentőségű fajok természetvédelmi helyzetének javítását szolgáló beruházások (pl. nem termelő tőegységek, természet-közeli parti öv és költőszigetek kialakítása, közösségi jelentőségű fajok mesterséges telepítése) – **Extenzív halastavak fejlesztése (beruházások)**
- Közösségi jelentőségű fajok és élőhely-típusok megőrzése érdekében bevezetett terület-alapú gazdálkodási, földhasználati és erdőgazdálkodási korlátozások kompenzációja – **Natura 2000 kompenzáció**
- A természetes élőhelyek feldaraboltságának (fragmentációjának), illetve a fajok elterjedését korlátozó diszkontinuitásának csökkentését és az élőhelyek közötti ökológiai kapcsolatokat biztosítását szolgáló élőhely-rekonstrukció – **Fragmentációs hatások csökkentése (élőhely rekonstrukció)**
- Speciális élőhely-fejlesztési beavatkozások: barlangok és mesterséges üregek denevérbarát lezárása, odú-kihelyezés, épületek denevérbarát átalakítása stb. – **Speciális élőhely-fejlesztés (élőhely-rekonstrukció)**
- Vadfajok – különösen a nagyvad – kártételének megelőzéséhez szükséges infrastruktúra kialakítása (kerítés, vad-biztos átjárók, vad-befogás eszközei, egyes ragadozó emlősök állomány-szabályozásának eszközei) – **Vad kártételének csökkentése (infrastruktúra)**

F.3 Alföldi gyep, erdők és erdő-gyep élőhely-komplexek

Célkitűzés: *Alföldi/síkvidéki változó vízháztartású gyep, erdők és erdő-gyep élőhely-komplexek közösségi jelentőségű élőhely-típusainak, növény- és állatfajainak megőrzése, természetvédelmi helyzetük javítása*

A PRIORITÁS RÖVID ISMERTETÉSE (INDOKLÁS)

A prioritás által megcélzott közösségi jelentőségű élőhely-típusok mindegyike **rossz természetvédelmi helyzetben van**, előfordulásaik többnyire **potenciálisan, vagy kritikusan (eltűnéssel) veszélyeztetettek**. A 11 élőhely-típus közül 6 jelentős kiterjedésben (20 000 – 200 000 ha) fordul elő Magyarországon, 5 élőhely-típus esetén **a hazai előfordulások megőrzése kiemelkedő fontosságú**, miután a Pannon régióban előforduló állományaik nagy része (90-100%) nálunk található. Az élőhelyek állapotából adódóan **az érintett közösségi jelentőségű fajok között is több a kedvezőtlen természetvédelmi helyzetben lévő, veszélyeztetett faj**. Ezek között **több olyan faj** (pl. a kiemelt jelentőségű rákosi vipera és tartós szegfű) is megjelenik, **amelyek világállományának döntő része, vagy a teljes világállomány Magyarországon található**, és a kritikusan lecsökkent egyedszám miatt

megőrzésük csak aktív természetvédelmi beavatkozással lehetséges. A hazai erőfeszítések fontosságát jelzi, hogy **a prioritás által megcélzott közösségi jelentőségű növény- és állatfajok** (a madárfajok nélkül) **közel kétharmada** esetében **a Pannon régió állományának nagyrésze (80-100%) nálunk található.**

Az érintett élőhely-típusokat és az azokhoz kötődő fajokat számos, egymáshoz kapcsolódó tényező veszélyezteti. Ezek közül kiemelendő a **nem megfelelő gazdálkodás** – gyepek esetében a túl extenzív, vagy túl intenzív használat (kaszálás, legeltetés), a rosszul időzített kaszálás, a gyepek feltörése és szántó-, vagy szőlő-művelésbe vonása, égetés alkalmazása, míg erdőknél a vágásos üzemmód alkalmazása, ill. az idegenhonos, vagy tájidegen fajokkal történő mesterséges erdőfelújítás. Az erdővel mozaikosan előforduló gyepek (pl. homoki gyepek) esetében jellegzetes probléma azok visszaerdősítése, a gypfoltokat nem kímélő erdészeti gazdálkodás alkalmazása. Általánosan elterjedt, csak jelentős erőfeszítések árán kezelhető az **idegenhonos inváziós fajok** – akác, ezüstfa, aranyvessző, selyemkóró stb. – **terjedése**, illetve a nyílt gypfelszínek becserjésedése. Némelyik esetben ennek egyik kiváltó oka lehet a **korábbi vízgazdálkodási beavatkozások, vagy a klimatikus változások következtében megváltozott vízjárás, vízháztartás.** Jelentős veszélyeztető tényezők még a **túltartott nagyvad állomány** rágása, taposása, illetve szintén a gyepek taposásával járó, sokszor illegálisan űzött **technikai sportok** (terepmotorozás, lovaglás stb.). Alföldi területeink jellegzetessége a történelmi idők óta fennálló használat, amely a táj arculatának, szerkezetének jelentős átalakulását eredményezte. Ennek egyik következményeként több élőhely-típus – pl. löszgyepek, erdős-sztyepp tölgyesek – kisebb kiterjedésű fragmentumok formájában van jelen, fennmaradásukat a **fragmentáció, és az élőhelyfoltok elszigetelődése** is veszélyezteti. Hasonlóképpen, számos a prioritás által érintett faj (rákosi vipera, tartós szegfű, díszes tarkalepke, magyar tarsza, magyar futrinka stb.) kis egyedszámú, egymástól elszigetelt töredék-populációkban él.

A prioritás által megcélzott élőhely-típusok és fajok megőrzése, természetvédelmi helyzetük javítása érdekében mindenekelőtt **a megfelelő kezelést biztosító gazdálkodás elősegítése**, illetve **a természetvédelmi kezelés feltételeinek megteremtése** szükséges. A leromlott állapotú élőhelyek helyreállítása tekintetében hangsúlyos feladatként jelentkezik az **inváziós fajok terjedő állományainak a visszaszorítása**, egyes esetekben a **szukcessziós folyamatok** (pl. gyepek záródása, cserjésedése) **lassítása, szabályozása**, vízháztartásukban sérült élőhelyek esetében a **vízháztartás javítását célzó intézkedések** (pl. használaton kívüli lecsapoló árkok, rizskazetták betemetése). Számos faj és élőhely-típus esetében a **fragmentációs hatásokat ellensúlyozó beavatkozásokra** (pl. élőhely-rekonstrukció, ökológiai átjárók létesítése) lehet szükség, illetve több erősen lecsökkent egyedszámú faj (rákosi vipera, tartós szegfű, magyar kökörccsin, tatógó kökörccsin stb.) megőrzése érdekében **aktív fajmegőrzési beavatkozások** (ex-situ szaporítás, egyedek át- ill. visszatelepítése, sajátos élőhely-igények biztosítását szolgáló célzott élőhely-rekonstrukció stb.)

ÉRINTETT ÉLŐHELY-TÍPUSOK

Kiemelt jelentőségű élőhely-típusok:

- 6250 Síksági pannon löszsztyepp
- 6260 Pannon homoki gyepek
- 2340 Mészkerülő ezüstperjések
- 6210 Szálkaperjés-rozsnokos xeromezofil gyepek
- 1530 Pannon szikes sztyepp és mocsarak
- 40A0 Szubkontinentális peri-pannon cserjések
- 91I0 Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek
- 91N0 Pannon homoki borókás-nyárasok

Egyéb élőhely-típusok:

6440 Ártéri mocsárrétek
6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek
91F0 Keményfás ligeterdők

ÉRINTETT FAJOK

Kiemelt jelentőségű fajok:

NÖVÉNY:

Tartós szegfű (*Dianthus diutinus*); magyar kökörcsin (*Pulsatilla pratensis* ssp. *hungarica*)

ÁLLAT:

Remetebogár (*Osmoderma eremita*); rákosi vipera (*Vipera ursinii rakosiensis*)

Jelölő fajok:

NÖVÉNY:

Csengettyűvirág (*Adenophora liliifolia*); kiscsészke aszat (*Cirsium brachycephalum*); homoki kikerics (*Colchicum arenarium*); tátorján (*Crambe tataria*); magyar nőszirm (*Iris aphylla* ssp. *hungarica*); homoki nőszirm (*Iris humilis* ssp. *arenaria*); tatógó kökörcsin (*Pulsatilla patens*); janka-tarsóka (*Thlaspi jankae*)

ÁLLAT:

Magyar ősziaraszoló (*Chondrosoma fiduciarium*); magyar tarsza (*Isophya costata*); szarvas ganéjtúró (*Bolbelasmus unicornis*); beregi futrinka (*Carabus hampei*); magyar futrinka (*Carabus hungaricus*); nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*); pusztai gyalogcincér (*Dorcadion fulvum cervae*); szarvasbogár (*Lucanus cervus*); atracélcincér (*Pilemia tigrina*); sztyepplepke (*Catopta thrips*); magyar fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*); sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*); nagy szikibagoly (*Gortyna borelii*); díszes tarkalepke (*Hypodryas maturna*); Hegyesorrú denevér (*Myotis blythii*); közönséges denevér (*Myotis myotis*); csíkos szöcskegér (*Sicista subtilis*); ürge (*Spermophilus citellus*)

MADÁR:

Vetési lúd (*Anser fabalis*); nagy lilik (*Anser albifrons*); kis lilik (*Anser erythropus*); nyári lúd (*Anser anser*); vörösnakú lúd (*Branta ruficollis*); darázsölyv (*Pernis apivorus*); rétisas (*Haliaeetus albicilla*); barna rétihéja (*Circus aeruginosus*); hamvas rétihéja (*Circus pygargus*); pusztai ölyv (*Buteo rufinus*); békászó sas (*Aquila pomarina*); parlagi sas (*Aquila heliaca*); kék vércse (*Falco vespertinus*); kerecsensólyom (*Falco cherrug*); tűzok (*Otis tarda*); gólyatöcs (*Himantopus himantopus*); gulipán (*Recurvirostra avosetta*); ugartyúk (*Burhinus oedicephalus*); székcicsér (*Glareola pratincola*); széki lile (*Charadrius alexandrinus*); havasi lile (*Charadrius morinellus*); aranylile (*Pluvialis apricaria*); pajzsosankó (*Philomachus pugnax*); sárszalonna (*Gallinago gallinago*); nagy goda (*Limosa limosa*); kis póling (*Numenius phaeopus*); nagy póling (*Numenius arquata*); piros lábú cankó (*Tringa totanus*); réti cankó (*Tringa glareola*); fattyúszerkő (*Chlidonias hybridus*); kormos szerkő (*Chlidonias niger*); réti fülesbagoly (*Asio flammeus*); lappantyú (*Caprimulgus europaeus*); szalakóta (*Coracias garrulus*); hamvas küllő (*Picus canus*); fekete harkály (*Dryocopus martius*); balkáni fakopáncs (*Dendrocopos syriacus*); közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*); erdei pacsirta (*Lullula arborea*); parlagi pityer (*Anthus campestris*); kékbegy (*Luscinia svecica*); fülemülesítke (*Acrocephalus melanopogon*); csíkosfejű nádiposzáta (*Acrocephalus paludicola*); karvalyposzáta (*Sylvia nisoria*); barkóscinege (*Panarus biarmicus*); tövisszúró gébics (*Lanius collurio*); kis őrgébics (*Lanius minor*)

Nem jelölő fajok:

NÖVÉNY:

Zuzmók (*Cladonia* spp.); hóvirág (*Galanthus nivalis*)

ÁLLAT:

Fűrészlábú szöcske (*Saga pedo*); törpeszender (*Proserpinus proserpina*); haragos sikló (*Coluber caspius*); erdei sikló (*Elaphe longissima*); zöld gyík (*Lacerta viridis*); homoki gyík (*Podarcis taurica*); elevenszülő gyík (*Lacerta vivipara pannonica*); északi késeidenevér (*Eptesicus nilssoni*); szőröskarú koraidenevér (*Nyctalus leisleri*); koraidenevér (*Nyctalus noctula*); szürke hosszúfűlű-denevér (*Plecotus austriacus*); hörcsög (*Cricetus cricetus*); vadmacska (*Felis silvestris*); nyuszt (*Martes martes*).

MADÁR:

Gatyás ölyv (*Buteo lagopus*); héja (*Accipiter gentilis*); vörös vércse (*Falco tinnunculus*); fogoly (*Perdix perdix*); fűj (*Coturnix coturnix*); füstös cankó (*Tringa erythropus*); havasi partfutó schinzii alfaja (*Calidris alpina schinzii*); fehérszárnyú szerkő (*Chlidonias leucopterus*); bíbic (*Vanellus vanellus*); kuvik (*Athene noctua*); búbosbanka (*Upupa epops*); nyaktekeres (*Jynx torquilla*); zöld küllő (*Picus viridis*); mezei pacsirta (*Alauda arvensis*); hantmadár (*Oenanthe oenanthe*); nagy örgébics (*Lanius excubitor*); vetési varjú (*Corvus frugilegus*); sordély (*Miliaria calandra*)

A CÉLKITŰZÉS ELÉRÉSÉHEZ SZÜKSÉGES INTÉZKEDÉSEK

Prioritás-intézkedések

- Természetvédelmi rendeltetésű területek mezőgazdasági módszerekkel fenntartott élőhelyeinek kezeléséhez szükséges infrastrukturális háttér fejlesztése (gép- és eszköz-beszerzés, legelő állatállomány fenntartásához szükséges infrastruktúra) – **Kezelési infrastruktúra (gyepek és más mezőgazdasági területek)**
- Gazdálkodással érintett gyepek élőhely-típusok természetvédelmi kezeléséhez kapcsolódó célzott (élőhely-specifikus) előírások alkalmazása – **Agrár-környezetvédelem (célzott, élőhely-specifikus)**
- Közösségi jelentőségű fajok megőrzéséhez kapcsolódó célzott gazdálkodási előírások alkalmazása – **Agrár-környezetvédelem (célzott, faj-specifikus)**
- Gazdálkodással érintett gyepek élőhely-típusok állapotának javítását, közösségi jelentőségű fajok megőrzését célzó élőhely-fejlesztési beavatkozások – **Nem-termelő beruházások mezőgazdasági területeken**
- Idegenhonos inváziós fajok állományainak szabályozása (mechanikai és kémiai irtás) – **Inváziós fajok szabályozása**
- Szukcessziós folyamatok szabályozása (pl. őshonos cserjék visszaszorítása, vizes élőhelyek feltöltődésének megakadályozása) – **szukcessziós folyamatok szabályozása**
- Leromlott állapotú vagy erősen átalakított élőhelyek rehabilitációja, rekonstrukciója, új élőhelyek kialakítása – **élőhely-rekonstrukció**
- Közösségi jelentőségű fajok szabad mozgását és az élőhelyek közötti ökológiai kapcsolatok biztosítását szolgáló infrastruktúra (ökológiai átjárók építése, vízfolyások hosszirányú átjárhatóságának biztosítása, légvezetékek kiváltása/átalakítása) – **Ökológiai átjárók, vezetékek**
- Agrár-erdészeti rendszerek kialakítása (extenzív gyümölcsösök, fás legelők stb.) – **Agrár-erdészeti rendszerek**
- Erdei ökoszisztémák közösségi jelentőségű élőhely-típusainak természetvédelmi kezeléséhez kapcsolódó előírások alkalmazása, különös tekintettel a felnyíló, erdős-tyepp jellegű állományok sajátos igényeire, és a folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódok bevezetésére – **Erdő-környezetvédelem**

- Bevezetésre kerülő erdőkezelési előírások betartásához kapcsolódó élőhely-fejlesztési intézkedések – **Nem-termelő beruházások erdőterületen**

Egyéb intézkedések

- Közösségi jelentőségű fajok és élőhely-típusok megőrzéséhez kapcsolódó általános gazdálkodási előírások alkalmazása – **Agrár-környezetvédelem (horizontális)**
- Natura 2000 területek közösségi jelentőségű erdei élőhely-típusainak megőrzését és természetvédelmi helyzetének javítását célzó természetvédelmi kezeléshez szükséges infrastrukturális háttér fejlesztése (pl. üzemmód-váltáshoz, vagy a természetesség javulását eredményező kezeléshez szükséges gép- és eszköz-beszerzés) – **Kezelési infrastruktúra (erdő)**
- Közösségi jelentőségű fajok és élőhely-típusok megőrzése érdekében bevezetett terület-alapú gazdálkodási, földhasználati és erdőgazdálkodási korlátozások kompenzációja – **Natura 2000 kompenzáció**
- Vízyűjtő szintű vízháztartás-javítást célzó beavatkozások (vízvisszatartáshoz, vízpótláshoz szükséges infrastruktúra, használaton kívüli vízkormányzó műtárgyak megszüntetése stb.) – **Vízháztartás javítása (élőhely-rekonstrukció)**
- A természetes élőhelyek feldaraboltságának (fragmentációjának), illetve a fajok elterjedését korlátozó diszkontinuitásának csökkentését és az élőhelyek közötti ökológiai kapcsolatok biztosítását szolgáló élőhely-rekonstrukció – **Fragmentációs hatások csökkentése (élőhely rekonstrukció)**
- Speciális élőhely-fejlesztési beavatkozások: barlangok és mesterséges üregek denevér-barát lezárása, odú-kihelyezés, épületek denevérbarát átalakítása stb. – **Speciális élőhely-fejlesztés (élőhely-rekonstrukció)**
- Vadfajok – különösen a nagyvad – kártételének megelőzéséhez szükséges infrastruktúra kialakítása (kerítés, vad-biztos átjárók, vad-befogás eszközei, egyes ragadozó emlősök állomány-szabályozásának eszközei) – **Vad kártételének csökkentése (infrastruktúra)**

F.4 Domb és hegyvidéki erdők

Célkitűzés: Domb- és hegyvidékek összefüggő erdős területeire jellemző közösségi jelentőségű élőhely-típusok, növény- és állatfajok megőrzése, természetvédelmi helyzetük javítása

A PRIORITÁS RÖVID ISMERTETÉSE (INDOKLÁS)

A prioritás keretében megfogalmazott célkitűzés a nagyobb kiterjedésű összefüggő erdőségekkel borított hazai középhegységi és dombvidéki területeinkre jellemző közösségi jelentőségű erdei élőhely-típusok és a hozzájuk kötődő fajok természetvédelmi helyzetének javítását célozza. **A megcélzott erdő élőhelytípusok közül mindegyik rossz természetvédelmi helyzetű**, míg a jellemzően erdei környezetben megjelenő, a hazai denevérfajok megőrzése szempontjából kulcsfontosságú **nem látogatott barlangok természetvédelmi helyzete kedvezőtlen**. Az érintett élőhelytípusok között a **hazánkban nagy kiterjedésben (40 000 – 150 000 ha) előforduló**, erdős területeink és az ott előforduló fajok természetvédelmi helyzete szempontjából meghatározó jelentőségű erdő élőhelytípusok vannak többségben. Ezen élőhely-típusok **Pannon régió belüli előfordulási területei**

nagyrészt (85-100%-ban) Magyarországon található, így hazánk megőrzésükben játszott szerepe meghatározó. Bár az érintett élőhely-típusok mindegyike veszélyeztetett, **a nagyobb területeket borító élőhely-típusok** (pl. Pannon gyertyános-tölgyesek, Pannon cseres tölgyesek) **zárt erdőtömbökben található előfordulásai nagyobb természetességet mutatnak**, kevésbé veszélyeztetettek. Ugyanakkor, a nagy kiterjedésük miatt a hazai erdők és a hozzájuk kötődő közösségi jelentőségű természeti értékek megőrzése szempontjából kiemelkedő jelentőségűek.

Az érintett közösségi jelentőségű fajok – a holt faanyag különböző formáiban élő szaproxilofág rovarok, erdei kisvizekhez kötődő kételtűek, odvas fákhöz és barlangokhoz kötődő erdőlakó denevérek, erdei madárfajok, az összefüggő erdőségekben előforduló nagy- és kisragadozók stb. – közös tulajdonsága, hogy **a természetes és természetközeli erdőkhez kötődnek, megőrzésük szempontjából kulcsfontosságú a megfelelő kiterjedésű, változatos szerkezetű, jó természetességű erdők megléte.** Az élőhelyvédelmi irányelv hatálya alá tartozó, hazánkban előforduló fajok közül a jelen prioritás 44 fajt érint. Ezek több mint fele kedvezőtlen természetvédelmi helyzetű, míg 10 faj természetvédelmi helyzete ismeretlen.

Az érintett élőhely-típusok többsége a hazai előfordulási területének nagyrészen erdőgazdasági művelés alatt áll. Ennek megfelelően ezek és a hozzájuk kötődő fajok természetvédelmi helyzete szempontjából **a megfelelő erdőgazdasági gyakorlat alkalmazása döntő jelentőségű**, ennek hiánya – vágásos gazdálkodás, cserjeszint és holt faanyag eltávolítása, idős, odvas faegyedek hiánya, nem megfelelő felújítási technológiák alkalmazása, idegenhonos vagy tájidegen fajokkal végzett mesterséges erdőfelújítás stb. – az egyik legfőbb veszélyeztető tényező. Emellett kiemelkedő jelentőségű a természetes erdőfelújítást is akadályozó **túltartott nagyvadállomány** (vaddisznó, szarvas, muflon, őz), illetve számos területen az idegenhonos inváziós fajok (akác, bálványfa) spontán terjedése. A fajok és élőhely-típusok egy-egy szűkebb körét érintő, vagy inkább lokálisan jelentkező ugyanakkor fontos veszélyeztető tényezők az **antropogén zavarás** különböző formái (**illegális hulladéklerakás, technikai sportok, illegális barlanglátogatás, vandalizmus, erdészeti vegyszerhasználat** stb.), az **erdei vizes-élőhelyek lecsapolása vagy feltöltődése** (erdei kételtűek, pl. sárgahasú unka, alpesi tarajosgöte esetén), vagy **az élőhelyek, illetve egy-egy faj szubpopulációinak fragmentációja** (egyes ízeltlábúaknál, pl. remetebogár, havasi cincér, díszes tarkalepke, nagy höscincér, gyászincér).

A prioritás által érintett közösségi jelentőségű élőhely-típusok és fajok természetvédelmi helyzetének javítása érdekében mindenekelőtt **a megfelelő erdőgazdálkodási gyakorlat bevezetését és alkalmazását kell biztosítani** minél nagyobb területeken, illetve **meg kell teremteni az ehhez szükséges infrastrukturális feltételeket.** Ezek kiegészítéseként az erősen leromlott állapotú erdőket **élőhely-rekonstrukciós beavatkozásokkal** helyre kell állítani. Egyes fajok, illetve speciális élőhelyi elemek tekintetében szintén felmerül az aktív **élőhely-védelmi, faj-megőrzési beavatkozások** szükségessége, pl. nem látogatott **barlangok és denevérek által használt mesterséges üregek bejáratának denevérbiztos lezárása**; erdei élőhelyeket összekötő **ökológiai átjárók** és élőhely-rekonstrukció; erdei vizes élőhelyek kialakítása, helyreállítása; **vadvédelmi kerítés felújítása, építése** – ez utóbbi csak nagyon indokolt esetben, helyi léptékben.

ÉRINTETT ÉLŐHELY-TÍPUSOK

Kiemelt jelentőségű élőhely-típusok:

91E0 Enyves éger és magas kőris alkotta ligeterdő (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)

91G0 Pannon gyertyános-tölgyesek

9180 Törmeléklejtő- és szurdokerdők

Egyéb élőhely-típusok:

9150 Sziklai bükkösök, sziklai hárserdők és hársas-berkenyés sziklaerdők

91K0 Illír bükkösök

91L0 Illír gyertyános-tölgyesek

9110 Mészkerülő bükkösök

9130 Szubmontán és montán bükkösök

91M0 Pannon cseres-tölgyesek

8310 Nem idegenforgalmi hasznosítású barlangok

ÉRINTETT FAJOK

Kiemelt jelentőségű fajok:

NÖVÉNY: ---

ÁLLAT:

Remetebogár (*Osmoderma eremita*); havasi cincér (*Rosalia alpina*).

Jelölő fajok:

NÖVÉNY:

Zöld koboldmoha (*Buxbaumia viridis*); zöld seprómoha (*Dicranum viride*); rigópohár (*Cypripedium calceolus*); bíboros sallangvirág (*Himantoglossum caprinum*)

ÁLLAT:

Nagy hörcsincér (*Cerambyx cerdo*); kék pattanóbogár (*Limoniscus violaceus*); szarvasbogár (*Lucanus cervus*); gyászincér (*Morimus funereus*); kerekvállú állasbogár (*Rhysodes sulcatus*); magyar tavaszi fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*); anker-araszoló (*Erannis ankeraria*); díszes tarkalepke (*Hypodryas maturna*); sárgahasú unka (*Bombina variegata*); alpesi tarajosgöte (*Triturus carnifex*); nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*); hosszúszárnyú denevér (*Miniopterus schreibersii*); nagyfülű denevér (*Myotis bechsteini*); hegyesorrú denevér (*Myotis blythii*); tavi denevér (*Myotis dasycneme*); csonkafülű denevér (*Myotis emarginatus*); közönséges denevér (*Myotis myotis*); kereknyergű patkósdenevér (*Rhinolophus euryale*); nagy patkósorrú denevér (*Rhinolophus ferrumequinum*); kis patkósorrú denevér (*Rhinolophus hipposideros*); farkas (*Canis lupus*); hiúz (*Lynx lynx*)

MADÁR:

Császármadár (*Tetrastes bonasia*); fekete gólya (*Ciconia nigra*); darázsölyv (*Pernis apivorus*); barna kánya (*Milvus migrans*); rétisas (*Haliaeetus albicilla*); kígyászölyv (*Circaetus gallicus*); békászó sas (*Aquila pomarina*); parlagi sas (*Aquila heliaca*); szirti sas (*Aquila chrysaetos*); kerecsensólyom (*Falco cherrug*); vándorsólyom (*Falco peregrinus*); kék galamb (*Columba oenas*); uhu (*Bubo bubo*); uráli bagoly (*Strix uralensis*); hamvas küllő (*Picus canus*); fekete harkály (*Dryocopus martius*); közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*); fehérhátú fakopáncs (*Dendrocopos leucotos*); hegyi billegető (*Motacilla cinerea*); kis légykapó (*Ficedula parva*); örvös légykapó (*Ficedula albicollis*)

Nem jelölő fajok:

NÖVÉNY:

Zuzmók (*Cladonia* spp.); kígyózó korpafű (*Lycopodium annotium*); kapesos korpafű (*Lycopodium clavatum*); közönséges laposkorpafű (*Lycopodium complanatum*)

ÁLLAT:

Sápadt szemeslepke (*Lopinga achine*); kis apollólepke (*Parnassius mnemosyne*); gyepi béka (*Rana temporaria*); erdei sikló (*Elaphe longissima*); északi késeidenevér (*Eptesicus nilsoni*); késeidenevér (*Eptesicus serotinus*); nimfa denevér (*Myotis alcathoe*); brandt denevér (*Myotis brandtii*); vízidenevér (*Myotis daubentonii*); bajuszos denevér (*Myotis mystacinus*); horgasszörű denevér (*Myotis nattereri*); óriás koraidenevér (*Nyctalus lasiopterus*); szőröskarú

koraidenevér (*Nyctalus leisleri*); rőt koraidenevér (*Nyctalus noctula*); fehérszélű törpedenevér (*Pipistrellus kuhlii*); durvavorlájú törpedenevér (*Pipistrellus nathusii*); közönséges törpedenevér (*Pipistrellus pipistrellus*); apró törpedenevér (*Pipistrellus pygmaeus*); alpesi törpedenevér (*Pipistrellus savii*); barna hosszúfülű-denevér (*Plecotus auritus*); szürke hosszúfülű-denevér (*Plecotus austriacus*); fehértorkú denevér (*Vespertilio murinus*); erdei pele (*Dryomys nitedula*); vadmacska (*Felis silvestris*); nyuszt (*Martes martes*).

MADÁR:

Vörös kánya (*Milvus milvus*); héja (*Accipiter gentilis*); sisegő füzike (*Phylloscopus sibilatrix*); nyaktekercs (*Jynx torquilla*); zöld küllő (*Picus viridis*); vízirigó (*Cinclus cinclus*)

A CÉLKITŰZÉS ELÉRÉSÉHEZ SZÜKSÉGES INTÉZKEDÉSEK

Prioritás-intézkedések

- Natura 2000 területek közösségi jelentőségű erdei élőhely-típusainak megőrzését és természetvédelmi helyzetének javítását célzó természetvédelmi kezeléshez szükséges infrastrukturális háttér fejlesztése (pl. üzemmód-váltáshoz, vagy a természetesség javulását eredményező kezeléshez szükséges gép- és eszköz-beszerzés) – **Kezelési infrastruktúra (erdő)**
- Erdei ökoszisztémák közösségi jelentőségű élőhely-típusainak természetvédelmi kezeléséhez kapcsolódó előírások alkalmazása, különös tekintettel a felnyíló, erdősztyepp jellegű állományok sajátos igényeire, és a folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódok bevezetésére – **Erdő-környezetvédelem**
- Bevezetésre kerülő erdőkezelési előírások betartásához kapcsolódó élőhely-fejlesztési intézkedések – **Nem-termelő beruházások erdőterületen**
- Leromlott állapotú vagy erősen átalakított élőhelyek rehabilitációja, rekonstrukciója, új élőhelyek kialakítása – **élőhely-rekonstrukció**
- Speciális élőhely-fejlesztési beavatkozások: barlangok és mesterséges üregek denevérbarát lezárása, odú-kihelyezés, épületek denevérbarát átalakítása stb. – **Speciális élőhely-fejlesztés (élőhely-rekonstrukció)**

Egyéb intézkedések

- Agrár-erdészeti rendszerek kialakítása (extenzív gyümölcsösök, fás legelők stb.) – **Agrár-erdészeti rendszerek**
- Községi jelentőségű fajok és élőhely-típusok megőrzése érdekében bevezetett terület-alapú gazdálkodási, földhasználati és erdőgazdálkodási korlátozások kompenzációja – **Natura 2000 kompenzáció**
- Idegenhonos inváziós fajok állományainak szabályozása (mechanikai és kémiai irtás) – **Inváziós fajok szabályozása**
- Községi jelentőségű fajok szabad mozgását és az élőhelyek közötti ökológiai kapcsolatok biztosítását szolgáló infrastruktúra (ökológiai átjárók építése, vízfolyások hosszirányú átjárhatóságának biztosítása, légvezetékek kiváltása/átalakítása) – **Ökológiai átjárók, vezetékek**
- Vadfajok – különösen a nagyvad – kártételének megelőzéséhez szükséges infrastruktúra kialakítása (kerítés, vad-biztos átjárók, vad-befogás eszközei, egyes ragadozó emlősök állomány-szabályozásának eszközei) – **Vad kártételének csökkentése (infrastruktúra)**

F.5 Domb- és hegyvidéki gyepek, felnyíló erdők és peremhelyzetű élőhelyek

Célkitűzés: Domb- és hegyvidéki nyílt gyepek és felnyíló erdei élőhelyek, illetve peremhelyzetű (heglábi) élőhelyek és a hozzájuk kötődő közösségi jelentőségű fajok megőrzése, természetvédelmi helyzetének javítása

A PRIORITÁS RÖVID ISMERTETÉSE (INDOKLÁS)

A hazánkban előforduló közösségi jelentőségű természeti értékek jelentős része az alföldi, síkvidéki élőhelyek és a zárt erdővel borított középhegységi területek közötti átmenetként is értelmezhető domb- és hegyvidéki gyepekhez, gyepterületekkel mozaikoló felnyíló erdőkhöz (pl. száraz tölgyesek, karsztbokorerdők), illetve a heglábperemi természetes és természetközeli élőhely-maradványokhoz kötődnek. A jelen prioritás keretében megcélzott, ilyen területekre jellemző **10 közösségi jelentőségű élőhely-típus közül a kiemelt jelentőségű élőhely-típusok mindegyike, illetve összesen 7 élőhely-típus természetvédelmi helyzete rossz, a további 3 élőhely-típusé kedvezőtlen.** Az érintett élőhely-típusok többsége **potenciálisan vagy aktuálisan veszélyeztetett**, illetve ide tartoznak a középhegységek belsejében nagyobb tömbökben előforduló, ott kevésbé veszélyeztetett erdő élőhely-típusok (pl. Pannon gyertyános tölgyesek, Pannon cseres tölgyesek), amelyek perem-helyzetű állományai erősen fragmentáltak, a különböző antropogén hatások következtében aktuálisán vaszélyeztetettek.

A prioritás potenciális célterületein **nagyszámú közösségi jelentőségű faj** fordul elő, amelyek több **mint kétharmada** (madarak nélkül) **kedvezőtlen természetvédelmi helyzetben van**, aktuálisan vagy potenciálisan veszélyeztetett. Ezen területek élőhely-típusaihoz kötődik **a hazánkban előforduló közösségi jelentőségű növényfajok többsége**, amelyek közül 4 kiemelt jelentőségű. Az érintett fajok több mint fele esetében a Pannon régió belüli állományok döntő része (80-100%) Magyarországon található, illetve **számos olyan veszélyeztetett faj szerepel közöttük, amelyek világállománya döntően, vagy kizárólag nálunk található** (pl. pilisi len). A prioritás több olyan fajt is érint, amelyek egyedszáma mára nagyon megfogyatkozott, csak egy-két előfordulásuk ismert, élőhelyei az előfordulási területeken nagyon veszélyeztetettek, így **megőrzésük csak aktív faj-megőrzési beavatkozásokkal** (mesterséges szaporítás és visszatelepítés, célzott élőhelyrekonstrukciós beavatkozások stb.) képzelhető el.

Részben az érintett élőhely-típusok nagy változatosságával, és az antropogén zavarással szembeni nagyobb kitettséggel magyarázható, hogy a veszélyeztető tényezők köre is nagyon sokrétű. A **nem megfelelő mezőgazdasági gyakorlat** – nem megfelelő intenzitású és/vagy rosszul időzített kaszálás, legeltetés, égetés alkalmazása – a gazdálkodással érintett gyepterületek esetén jelentkezik problémaként. Egyes élőhely-típusok esetén ezek káros hatásait a speciális igényeikre nem érzékeny agrár-környezetvédelmi előírások is súlyosbítják. Erdő élőhely-típusok esetében a **nem megfelelő erdőgazdálkodási gyakorlat** – vágásos gazdálkodás, kiterjedést csökkentő véghasználatok, a cserjeszint és a holt faanyag eltávolítása, idegenhonos vagy tájidegen fajokkal végzett mesterséges erdőfelújítás – jelent problémát. Általánosan jelentkező és elsősorban a gyepeket érintő veszélyeztető tényező a **szukcessziós folyamatok eredményeként bekövetkező záródás, cserjésedés**, a fajkészlet és az élőhelyi viszonyok megváltozása, illetve az **idegenhonos inváziós fajok agresszív terjedése**. A **túltartott nagyvadállomány** jelenléte szintén általános probléma, amely a sekély talajrétegű, nyílt gyepek élőhely-típusokat (pl. Pannon lejtőssztyepek és sziklafüves lejtők, Pannon sziklagyepek) és az ott előforduló növényfajokat (pl. magyarföldi husáng,

pilisi len) különösen veszélyezteti. Hasonló hatású a lakott területek közelében erőteljesebben jelentkező **turizmus**, illetve a különböző illegálisan üzött **technikai sportok** eróziós hatása. További, kevésbé általános, lokálisan, illetve egy-egy faj szempontjából mégis fontos emberi eredetű veszélyeztető tényezők az **illegális hulladéklerakás, külszíni fejtés, gyűjtögetés, gyepek feltörése, mezőgazdasági vagy erdészeti eredetű vegyszer-szennyezés, beépítés, az élőhelyek feldarabolódása illetve egyes fajok részpopulációinak elszigetelődése**. Egyes erősen lecsökkent egyedszámú, vagy szétszórtnan, kis populációkban előforduló fajok esetében (pl. magyarföldi husáng, magyar ősziaraszoló, csíkos szöcskegér, eurázsiai rétisáska) a **kis populációméretből adódó problémák** (pl. csökkent szaporodóképesség, a véletlenszerű környezeti hatások erőteljesebb érvényesülése) jelentenek veszélyt.

A prioritás által érintett közösségi jelentőségű élőhely-típusok és fajok megőrzése, természetvédelmi helyzetének javítása érdekében minél nagyobb területen támogatni kell a **megfelelő kezelést biztosító, természet-közeli mező- és erdőgazdálkodást**. Hasonlóan hangsúlyos, és sok területet érintő intézkedés a **leromlott állapotú élőhelyek rekonstrukciója**, amelynek fontos elemei az **idegenhonos inváziós fajok** és a természeti értékek degradációját eredményező **szukcessziós folyamatok szabályozása**. Több növény- és állatfaj esetében speciális fajmegőrzési beavatkozások végrehajtása szükséges, pl. **vadvédelmi kerítés építése, felújítása** (csak nagyon indokolt esetben, helyi léptékben), nem látogatott **barlangok és denevérek által használt mesterséges üregek bejáratának denevérbiztos lezárása**; egyes **élőhelyeket** (pl. erdőbe ékelődő gyp-mozaikokat) **összekötő élőhely-rekonstrukció; mesterséges (ex-situ) szaporítás és visszatelepítés** stb.

ÉRINTETT ÉLŐHELY-TÍPUSOK

Kiemelt jelentőségű élőhely-típusok:

6240 Pannon lejtőssztyepppek és sziklafüves lejtők
91G0 Pannon gyertyános-tölgyesek
91H0 Pannon molyhos tölgyesek

Egyéb élőhely-típusok:

4030 Száraz fenyérek, csarabosok
6520 Hegyi kaszálórétek
6190 Pannon sziklagyepek
5130 Borókásodó szárazgyepek
6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek
91M0 Pannon cseres-tölgyesek
8310 Nem idegenforgalmi hasznosítású barlangok

ÉRINTETT FAJOK

Kiemelt jelentőségű fajok:

NÖVÉNY:

Lumnitzer-szegfű (*Dianthus lumnitzeri*); magyarföldi husáng (*Ferula sadleriana*); pilisi len (*Linum dolomiticum*); tornai vértő (*Onosma tornensis*)

ÁLLAT:

Remetebogár (*Osmoderma eremita*)

Jelölő fajok:

NÖVÉNY:

Csengettyűvirág (*Adenophora liliifolia*); rigópohár (*Cypripedium calceolus*); Szent István-szegfű (*Dianthus plumarius* ssp. *regis-stephani*); osztrák sárkányfű (*Dracocephalum austriacum*); piros kígyószisz (*Echium russicum*); adriai sallangvirág (*Himantoglossum*

adriaticum); bíboros sallangvirág (*Himantoglossum caprinum*); magyar nőszirm (Iris aphylla ssp. hungarica); homoki nőszirm (Iris humilis ssp. arenaria); bánáti bazsarózsa (*Paeonia officinalis* ssp. banatica); fénylő zsoltina (*Serratula lycopifolia*); magyar gurgolya (*Seseli leucospermum*); janka-tarsóka (*Thlaspi jankae*); magyar méreggyilok (*Vincetoxicum pannonicum*)

ÁLLAT:

Magyar ősziaraszoló (*Chondrosoma fiduciarium*); magyar tarsza (*Isophya costata*); vöröslábú hegyisáska (*Odontopodisma rubripes*); álolaszáska (*Paracaloptenus caloptenoides*); eurázsiai rétisáska (*Stenobothrus eurasius*); szarvas ganéjtúró (*Bolbelasmus unicornis*); magyar futrinka (*Carabus hungaricus*); nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*); kék pattanóbogár (*Limonicus violaceus*); szarvasbogár (*Lucanus cervus*); sztyepplepke (*Catopta thrips*); narancsszínű kéneslepke (*Colias myrmidone*); magyar tavaszi-fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*); Anker-araszoló (*Erannis ankeraria*); sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*); nagy szikibagoly (*Gortyna borelii*); díszes tarkalepke (*Hypodryas maturna*); füstös ősziaraszoló (*Lignoptera fumidaria*); csüngő araszoló (*Phyllometra culminaria*); nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*); nagyfülű denevér (*Myotis bechsteini*); hegyesorrú denevér (*Myotis blythii*); közönséges denevér (*Myotis myotis*); nagy patkósdenevér (*Rhinolophus ferrumequinum*); kis patkósdenevér (*Rhinolophus hipposideros*); csíkos szöcskegér (*Sicista subtilis*); ürge (*Spermophilus citellus*)

MADÁR:

Darázsölyv (*Pernis apivorus*); rétisas (*Haliaeetus albicilla*); kígyászölyv (*Circaetus gallicus*); békászó sas (*Aquila pomarina*); parlagi sas (*Aquila heliaca*); szirti sas (*Aquila chrysaetos*); kerecsensólyom (*Falco cherrug*); vándorsólyom (*Falco peregrinus*); uhu (*Bubo bubo*); uráli bagoly (*Strix uralensis*); lappantyú (*Caprimulgus europaeus*); hamvas küllő (*Picus canus*); közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*); erdei pacsirta (*Lullula arborea*); parlagi pityer (*Anthus campestris*); karvalyposzáta (*Sylvia nisoria*); tövisszűrő gébics (*Lanius collurio*)

Nem jelölő fajok:

NÖVÉNY:

Kígyózó korpafű (*Lycopodium annotium*); kapsos korpafű (*Lycopodium clavatum*); közönséges laposkorpafű (*Lycopodium complanatum*); hegyi árnika (*Arnica montana*)

ÁLLAT:

Fűrészlábú szöcske (*Saga pedo*); nagyfoltú hangyaboglárka (*Maculinea arion*); kis apollólepke (*Parnassius mnemosyne*); pannon gyík (*Ablepharus kitaibelii*); haragos sikló (*Coluber caspius*); erdei sikló (*Elaphe longissima*); zöld gyík (*Lacerta viridis*); elevenszülő gyík (*Lacerta vivipara pannonica*); északi késeidenevér (*Eptesicus nilsoni*); nimfa denevér (*Myotis alcathoe*); alpesi törpedenevér (*Pipistrellus savii*); fehér-torkú denevér (*Vespertilio murinus*); erdei pele (*Dryomys nitedula*); nyuszt (*Martes martes*)

MADÁR:

Héja (*Accipiter gentilis*); kerti rozsdafarkú (*Phoenicurus phoenicurus*); nyaktekeres (*Jynx torquilla*); zöld küllő (*Picus viridis*)

A CÉLKITŰZÉS ELÉRÉSÉHEZ SZÜKSÉGES INTÉZKEDÉSEK

Prioritás-intézkedések

- Erdei ökoszisztémák közösségi jelentőségű élőhely-típusainak természetvédelmi kezeléséhez kapcsolódó előírások alkalmazása, különös tekintettel a felnyíló, erdős-sztyepp jellegű állományok sajátos igényeire, és a folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódok bevezetésére – **Erdő-környezetvédelem**
- Bevezetésre kerülő erdőkezelési előírások betartásához kapcsolódó élőhely-fejlesztési intézkedések – **Nem-termelő beruházások erdőterületen**

- Gazdálkodással érintett gyepes élőhely-típusok természetvédelmi kezeléséhez kapcsolódó célzott (élőhely-specifikus) előírások alkalmazása – **Agrár-környezetvédelem (célzott, élőhely-specifikus)**
- Közösségi jelentőségű fajok megőrzéséhez kapcsolódó célzott gazdálkodási előírások alkalmazása – **Agrár-környezetvédelem (célzott, faj-specifikus)**
- Gazdálkodással érintett gyepes élőhely-típusok állapotának javítását, közösségi jelentőségű fajok megőrzését célzó élőhely-fejlesztési beavatkozások – **Nem-termelő beruházások mezőgazdasági területeken**
- Idegenhonos inváziós fajok állományainak szabályozása (mechanikai és kémiai irtás) – **Inváziós fajok szabályozása**
- Szukcessziós folyamatok szabályozása (pl. őshonos cserjék visszaszorítása, vizes élőhelyek feltöltődésének megakadályozása) – **szukcessziós folyamatok szabályozása**
- A természetes élőhelyek feldaraboltságának (fragmentációjának), illetve a fajok elterjedését korlátozó diszkontinuitásának csökkentését és az élőhelyek közötti ökológiai kapcsolatokat biztosítását szolgáló élőhely-rekonstrukció – **Fragmentációs hatások csökkentése (élőhely rekonstrukció)**

Egyéb intézkedések

- Natura 2000 területek közösségi jelentőségű erdei élőhely-típusainak megőrzését és természetvédelmi helyzetének javítását célzó természetvédelmi kezeléshez szükséges infrastrukturális háttér fejlesztése (pl. üzemmód-váltáshoz, vagy a természetesség javulását eredményező kezeléshez szükséges gép- és eszköz-beszerzés) – **Kezelési infrastruktúra (erdő)**
- Agrár-erdészeti rendszerek kialakítása (extenzív gyümölcsösök, fás legelők stb.) – **Agrár-erdészeti rendszerek**
- Természetvédelmi rendeltetésű területek mezőgazdasági módszerekkel fenntartott élőhelyeinek kezeléséhez szükséges infrastrukturális háttér fejlesztése (gép- és eszköz-beszerzés, legelő állatállomány fenntartásához szükséges infrastruktúra) – **Kezelési infrastruktúra (gyepes és más mezőgazdasági területek)**
- Közösségi jelentőségű fajok és élőhely-típusok megőrzéséhez kapcsolódó általános gazdálkodási előírások alkalmazása – **Agrár-környezetvédelem (horizontális)**
- Közösségi jelentőségű fajok és élőhely-típusok megőrzése érdekében bevezetett terület-alapú gazdálkodási, földhasználati és erdőgazdálkodási korlátozások kompenzációja – **Natura 2000 kompenzáció**
- Leromlott állapotú vagy erősen átalakított élőhelyek rehabilitációja, rekonstrukciója, új élőhelyek kialakítása – **élőhely-rekonstrukció**
- Speciális élőhely-fejlesztési beavatkozások: barlangok és mesterséges üregek denevérbarát lezárása, odú-kihelyezés, épületek denevérbarát átalakítása stb. – **Speciális élőhely-fejlesztés (élőhely-rekonstrukció)**
- Közösségi jelentőségű fajok szabad mozgását és az élőhelyek közötti ökológiai kapcsolatokat biztosítását szolgáló infrastruktúra (ökológiai átjárók építése, vízfolyások hosszirányú átjárhatóságának biztosítása, légvezetékek kiváltása/átalakítása) – **Ökológiai átjárók, vezetékek**

- Vadfajok – különösen a nagyvad – kártételének megelőzéséhez szükséges infrastruktúra kialakítása (kerítés, vad-biztos átjárók, vad-befogás eszközei, egyes ragadozó emlősök állomány-szabályozásának eszközei) – **Vad kártételének csökkentése (infrastruktúra)**

F.6 Elsődlegesen intenzív gazdasági hasznosítású és/vagy lakott területekhez kötődő fajok

Célkitűzés: Elsődlegesen (intenzív) mezőgazdasági, halászati vagy más céllal hasznosított területekhez kötődő és/vagy jellemzően emberi környezetben élő közösségi jelentőségű fajok természetvédelmi helyzetének javítás

A PRIORITÁS RÖVID ISMERTETÉSE (INDOKLÁS)

A természetes és természetközeli állapotú területekhez kötődő közösségi jelentőségű élőhely-típusok és fajok természetvédelmi helyzetének javítását célzó prioritások kiegészítéseként a jelen prioritás a mesterséges **vagy döntően humán befolyás alatt álló (intenzíven művelt) területekhez kötődő közösségi jelentőségű fajokra** összpontosít. Élőhely-típusokról e prioritás esetében nem beszélhetünk, hiszen az érintett fajok környezetében – erősen módosított, emberi tevékenység által meghatározott lévén – természetes élőhely-típusok nem jelennek meg. A gazdasági tájak a táplálékforrások koncentrációja révén egyes fajoknak még kedvezőbb körülményeket biztosíthatnak, mint eredeti természetes élőhelyük, ugyanakkor ökológiai csapdává is válhatnak a gazdálkodás adott fázisában (pl. a halastavak téli lecsapolása eredményeként bekövetkező élőhely-csökkenés veszélyeztetheti a vidraállományt).

A fenti kritériumoknak első sorban a közösségi jelentőségű **épület-lakó denevérek, épületekhez (pl. templomok padlásához) kötődő, illetve mesterséges halastavakon táplálkozó madárfajok és egyes emlősök** (pl. vidra), valamint egyes **intenzív szántóterületekhez vagy más mesterséges felszínhez** (pl. repülőterek) **kötődő emlősök** (pl. hörcsög, ürge) felelnek meg. A prioritás egyetlen növényfajt (Janka-tarsóka) érint, amelynek indoka, hogy a faj jelentős populációi találhatóak lakott területeken belül, jellemzően temetőterületeken, és e populációk megőrzése a faj kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása szempontjából fontos.

Az élőhely-védelmi irányelv hatálya alá tartozó, jelen prioritás által érintett közösségi jelentőségű 18 faj közül kettő kivételével mindegyik esetében **Magyarországon található a Pannon régió belüli legnagyobb állományok** (a régió belüli összállomány 77-100%-a), így a hazai erőfeszítések jelentősége e fajok megőrzése szempontjából különösen nagy.

A prioritás által érintett épületlakó denevérek többségének természetvédelmi helyzete kedvezőnek mondható, ugyanakkor az emberi hatásoknak való rendkívül nagy kitettségük (az ember közvetlen közelében élnek), és az utóbbi időben egyre gyakrabban jelentkező veszélyeztető tényezők (épületek nem körültekintő felújítása, „panel-program”) e fajok megőrzését is veszélyeztetik. Az érintett fajok másik nagy csoportja, a halastavakon táplálkozó madárfajok esetében azok prioritásként történő kezelését az indokolja, hogy a távolabbi múlt fejlesztései (folyószabályozások, mocsarak lecsapolása) következtében a szaporodó és táplálkozó területüként szolgáló hazai vizes élőhelyek több mint 90%-a eltűnt. Ugyanakkor a hazai, jellemzően extenzíven művelt halastavak kiterjedése jelentős (sok közülük Natura 2000 terület), amelyek valamelyest helyettesíteni képesek a vízszabályozások következtében eltűnt vizes élőhelyeket. Ugyanakkor a madarak (és sokszor a vidra) megjelenése és halfogyasztása jelentős gazdasági károkat okozhat, amelyek

megelőzése érdekében sajátos, természetvédelmi szempontból is kifejezetten hasznos beavatkozások (pl. „nem-termelő” etetőtavak kialakítása) lehetnek szükségesek.

ÉRINTETT FAJOK

Kiemelt jelentőségű fajok:

NÖVÉNY: ---

ÁLLAT: ---

Jelölő fajok:

NÖVÉNY:

Janka-tarsóka (*Thlaspi jankae*)

ÁLLAT:

Hegyesorrú denevér (*Myotis blythii*); tavi denevér (*Myotis dasycneme*); közönséges denevér (*Myotis myotis*); nagy patkósdenevér (*Rhinolophus ferrumequinum*); kis patkósdenevér (*Rhinolophus hipposideros*); csíkos szöcskegér (*Sicista subtilis*); ürge (*Spermophilus citellus*); vidra (*Lutra lutra*)

MADÁR:

Vetési lúd (*Anser fabalis*); nagy lilik (*Anser albifrons*); kis lilik (*Anser erythropus*); nyári lúd (*Anser anser*); vörösnakú lúd (*Branta ruficollis*); kendermagos réce (*Anas strepera*); csörgő réce (*Anas crecca*); tőkés réce (*Anas platyrhynchos*); böjti réce (*Anas querquedula*); kanalas réce (*Anas clypeata*); barátréce (*Aythya ferina*); cigányréce (*Aythya nyroca*); kis vöcsök (*Tachybaptus ruficollis*); vörösnakú vöcsök (*Podiceps grisegena*); feketenyakú vöcsök (*Podiceps nigricollis*); kis kárókatona (*Phalacrocorax pygmeus*); bölömbika (*Botaurus stellaris*); törpegém (*Ixobrychus minutus*); bakcsó (*Nycticorax nycticorax*); üstökögém (*Ardeola ralloides*); kis kócsag (*Egretta garzetta*); nagy kócsag (*Egretta alba*); vörös gém (*Ardea purpurea*); fehér gólya (*Ciconia ciconia*); batla (*Plegadis falcinellus*); kanalagém (*Platalea leucorodia*); rétisas (*Haliaeetus albicilla*); barna rétihéja (*Circus aeruginosus*); kékes rétihéja (*Circus cyaneus*); hamvas rétihéja (*Circus pygargus*); parlagi sas (*Aquila heliaca*); halászsas (*Pandion haliaetus*); kék vércse (*Falco tinnunculus*); kerecsensólyom (*Falco tinnunculus*); guvat (*Rallus aquaticus*); pettyes vízicsibe (*Porzana porzana*); kis vízicsibe (*Porzana parva*); haris (*Crex crex*); daru (*Grus grus*); túzok (*Otis tarda*); gólyatöcs (*Himantopus himantopus*); gulipán (*Recurvirostra avosetta*); ugartyúk (*Burhinus oedipnoides*); székicsér (*Glareola pratincola*); aranylile (*Pluvialis apricaria*); pajzsoscankó (*Philomachus pugnax*); nagy póling (*Numenius arquata*); piroslábú cankó (*Tringa totanus*); réti cankó (*Tringa glareola*); szerezsensirály (*Larus melanocephalus*); küszvágó csér (*Sterna hirundo*); fattyúszerkő (*Chlidonias hybridus*); kormos szerkő (*Chlidonias niger*); kék galamb (*Columba oenas*); füleskuvik (*Otus scops*); uhu (*Bubo bubo*); réti fülesbagoly (*Asio flammeus*); jégmadár (*Alcedo atthis*); szalakóta (*Coracias garrulus*); balkáni fakopáncs (*Dendrocopos syriacus*); parti fecske (*Riparia riparia*); parlagi pityer (*Anthus campestris*); kékbegy (*Luscinia svecica*); fülemülesitke (*Acrocephalus melanopogon*); barkóscinege (*Panarus biarmicus*); függőcinege (*Remiz pendulinus*); tövisszúró gébics (*Lanius collurio*); kis őrgébics (*Lanius minor*)

Nem jelölő fajok:

NÖVÉNY: ---

ÁLLAT:

Északi késeidenevér (*Eptesicus nilssonii*); közönséges késeidenevér (*Eptesicus serotinus*); rőt koraidenevér (*Nyctalus noctula*); fehérszélű törpedenevér (*Pipistrellus kuhlii*); durvavitorlájú törpedenevér (*Pipistrellus nathusii*); közönséges törpedenevér (*Pipistrellus pipistrellus*); alpesi törpedenevér (*Pipistrellus savii*); szürke hosszúfülű-denevér (*Plecotus austriacus*); fehértorkú denevér (*Vespertilio murinus*); hörcsög (*Cricetus cricetus*)

MADÁR:

Szürke gém (*Ardea cinerea*); búbos vöcsök (*Podiceps cristatus*); gatyás ölyv (*Buteo lagopus*); vörös vércse (*Falco tinnunculus*); fogoly (*Perdix perdix*); fűrj (*Coturnix coturnix*); füstös cankó (*Tringa erythropus*); havasi partfutó schinzii alfaja (*Calidris alpina schinzii*); fehérszárnyú szerkő (*Chlidonias leucopterus*); dankasirály (*Larus ridibundus*); bibic (*Vanellus vanellus*); kerti rozsdafarkú (*Phoenicurus phoenicurus*); vadgerle (*Streptopelia turtur*); gyöngybagoly (*Tyto alba*); kuvik (*Athene noctua*); búbosbanka (*Upupa epops*); gyurgyalag (*Merops apiaster*); nyaktekeres (*Jynx torquilla*); zöld küllő (*Picus viridis*); mezei pacsirta (*Alauda arvensis*); hantmadár (*Oenanthe oenanthe*); nagy örgébics (*Lanius excubitor*); vetési varjú (*Corvus frugilegus*); sordély (*Miliaria calandra*)

A CÉLKITŰZÉS ELÉRÉSÉHEZ SZÜKSÉGES INTÉZKEDÉSEK

Prioritás-intézkedések

- Speciális élőhely-fejlesztési beavatkozások: barlangok és mesterséges üregek denevérbarát lezárása, odú-kihelyezés, épületek denevérbarát átalakítása stb. – **Speciális élőhely-fejlesztés (élőhely-rekonstrukció)**
- Extenzív halastavakhoz kötődő közösségi jelentőségű fajok természetvédelmi helyzetének javítását szolgáló sajátos kezelési előírások bevezetése – **vízi környezetvédelmi kifizetések (extenzív halastavak)**
- Extenzív halastavakhoz, halastóként vagy horgásztóként hasznosított vizekhez kötődő, vizekben élő közösségi jelentőségű fajok természetvédelmi helyzetének javítását szolgáló beruházások (pl. nem termelő tőegységek, természet-közeli parti öv és költőszigetek kialakítása, közösségi jelentőségű fajok mesterséges telepítése) – **Extenzív halastavak fejlesztése (beruházások)**
- Községi jelentőségű fajok megőrzéséhez kapcsolódó célzott gazdálkodási előírások alkalmazása – **Agrár-környezetvédelem (célzott, faj-specifikus)**

Egyéb intézkedések

- Agrár-erdészeti rendszerek kialakítása (extenzív gyümölcsösök, fás legelők stb.) – **Agrár-erdészeti rendszerek**
- Természetvédelmi rendeltetésű területek mezőgazdasági módszerekkel fenntartott élőhelyeinek kezeléséhez szükséges infrastrukturális háttér fejlesztése (gép- és eszközbeszerzés, legelő állatállomány fenntartásához szükséges infrastruktúra) – **Kezelési infrastruktúra (gyepes és más mezőgazdasági területek)**
- Gazdálkodással érintett gyepes élőhely-típusok természetvédelmi kezeléséhez kapcsolódó célzott (élőhely-specifikus) előírások alkalmazása – **Agrár-környezetvédelem (célzott, élőhely-specifikus)**
- Községi jelentőségű fajok és élőhely-típusok megőrzéséhez kapcsolódó általános gazdálkodási előírások alkalmazása – **Agrár-környezetvédelem (horizontális)**
- Gazdálkodással érintett gyepes élőhely-típusok állapotának javítását, közösségi jelentőségű fajok megőrzését célzó élőhely-fejlesztési beavatkozások – **Nem-termelő beruházások mezőgazdasági területeken**
- Halgazdálkodási hasznosítású természetes vizek közösségi jelentőségű fajainak megőrzését, természetvédelmi helyzetének javítását szolgáló fejlesztések (pl. ívó helyek kialakítása, rehabilitációja, érintett Natura 2000 területek helyreállítása) – **Halgazdálkodási hasznosítású természetes vizek**

- Közösségi jelentőségű fajok és élőhely-típusok megőrzése érdekében bevezetett terület-alapú gazdálkodási, földhasználati és erdőgazdálkodási korlátozások kompenzációja – **Natura 2000 kompenzáció**
- Idegenhonos inváziós fajok állományainak szabályozása (mechanikai és kémiai irtás) – **Inváziós fajok szabályozása**
- Vízyűjtő szintű vízháztartás-javítást célzó beavatkozások (vízvisszatartáshoz, vízpótláshoz szükséges infrastruktúra, használaton kívüli vízkormányzó műtárgyak megszüntetése stb.) – **Vízháztartás javítása (élőhely-rekonstrukció)**
- Közösségi jelentőségű fajok szabad mozgását és az élőhelyek közötti ökológiai kapcsolatok biztosítását szolgáló infrastruktúra (ökológiai átjárók építése, vízfolyások hosszirányú átjárhatóságának biztosítása, légvezetékek kiváltása/átalakítása) – **Ökológiai átjárók, vezetékek**
- Vadfajok – különösen a nagyvad – kártételének megelőzéséhez szükséges infrastruktúra kialakítása (kerítés, vad-biztos átjárók, vad-befogás eszközei, egyes ragadozó emlősök állomány-szabályozásának eszközei) – **Vad kártételének csökkentése (infrastruktúra)**

F.7 Kutatás, monitorozás és ex-situ fajmegőrzés

Célkitűzés: Ismerethiányos vagy kiemelten fontos közösségi jelentőségű fajok és élőhely-típusok természetvédelmi helyzetének meghatározásához és nyomon követéséhez szükséges megalapozó kutatás illetve erősen lecsökkent egyedszámú, részben ex-situ fajmegőrzési beavatkozásoktól függő közösségi jelentőségű fajok természetvédelmi helyzetének javítása

A PRIORITÁS RÖVID ISMERTETÉSE (INDOKLÁS)

A fajok és élőhely-típusok természetvédelmi helyzetének közvetlen javítására irányuló 1-6 prioritások kiegészítéseként a jelen prioritás a megőrzés alapját biztosító tudás-bázis hiányosságainak pótlására, illetve a speciális, ex-situ fajmegőrzési módszerek fejlesztésére, kidolgozására és az alkalmazás feltételeinek javítására irányul.

A közösségi jelentőségű fajok és élőhelytípusok természetvédelmi helyzetének javítására vonatkozó 2020-as célkitűzések eléréséhez a természetvédelmi helyzetet meghatározó valamennyi elem – elterjedés, állománynagyság, a faj élőhelyének kiterjedése és minősége, az élőhelytípus szerkezeti és funkcionális jellemzői, jövőbeli kilátások – esetében speciális intézkedések szükségesek.

A természetvédelmi helyzetben bekövetkező változások irányának és sebességének meghatározásához szabványos módszertanú, ismételt felmérésekkel magvalósított nyomon követésre, monitorozásra van szükség. A monitorozás területi, időbeli, módszertani jellemzői nagyon különböznek attól függően, hogy a vizsgált fajok/élőhelyek milyen tulajdonságokkal bírnak. **Egy országos szintű monitorozó program kialakításának alapfeltétele az országos elterjedés és a vizsgált faj életmenetének (pl. szaporodás- és táplálkozásbiológia, ökológiai igények, vonulási stratégia) ismerete.**

A hazai elterjedés teljes körű feltárása azoknál a fajoknál szükséges, amelyek országosan széles elterjedéssel rendelkeznek és ebből következően, egyes területek esetében, nem áll rendelkezésünkre előfordulásukról adat, illetve amelyek korábban nem álltak a kutatások középpontjában, így hazai előfordulásuk feltárása erősen hiányos.

A vizsgált fajok/élőhelyek változatos tulajdonságai mellett a módszertani megközelítést a megválaszolendő kérdések is befolyásolják. A közösségi jelentőségű értékekre vonatkozó jelentési kötelezettség teljesítéséhez olyan tesztelt és szabványosított monitorozó tevékenységet kell folytatni, mely megfelelő adatokat szolgáltat a természetvédelmi helyzetet meghatározó valamennyi elem tekintetében.

Ennek érdekében a **korábban alkalmazott monitorozó módszertanok felülvizsgálata, az új követelményekhez igazítása, valamint új módszertanok kidolgozása szükséges** azokra a taxonokra, amelyeknél ez nem áll rendelkezésre. Ez magában foglalja **új, innovatív technikák bevezetését** (pl. rádiótelemetria, műholdas jeladó, geolokátor, szőrscapda) is. A kidolgozott és országos léptékű, több fajra és élőhelyre kiterjedő módszertanok megvalósításához a **monitorozó eszközök egyidejű fejlesztése** is szükséges.

A természetvédelmi helyzet javítása érdekében a **hosszú távú megőrzés lehetőségeit** (a jövőbeli kilátásokat) **leginkább befolyásoló veszélyeztető tényezők** (pl. inváziós fajok terjedése, izoláció-fragmentáció) **hatásainak feltárása, a hatások enyhítésére, illetve felszámolására hozott intézkedések megalapozása, valamint a már alkalmazott gazdálkodási** (mező-, erdő és vadgazdálkodás) **és egyéb intézkedések hatásainak értékelése** is kiemelt feladat. Egyes madárfajok (pl. kárókatona, kis kárókatona, ludak, daru) esetében speciális igény a gazdasági kártételük elhárítására alkalmas, madarakat kímélő ökológiai módszerek kidolgozása és fejlesztése.

A fajmegőrzési tevékenységek során elsődlegesen a fajok természetes élőhelyükön (in-situ) történő megőrzésére kell törekedni. Az **ex-situ védelem** – az állatok vagy növények mesterséges körülmények között történő tartása, felszaporítása – kidolgozása és alkalmazása során olyan speciális és erősen lecsökkent egyedszámú fajokat tudunk megmenteni a hazai, vagy globális kipusztulástól, melyek ezen beavatkozások hiányában jó eséllyel eltűnnének. Megőrzésük feltétele a **megfelelő befogási, vagy begyűjtési, tartási, szaporítási, visszavadtatási, kiengedési, vagy kiültetési módszerek kidolgozása, továbbfejlesztése és az ehhez elengedhetetlen infrastruktúrális háttér biztosítása.**

ÉRINTETT ÉLŐHELY-TÍPUSOK

Kiemelt jelentőségű élőhely-típusok:

- 6250 Síksági pannon löszsztyepppek
- 6260 Pannon homoki gyepek
- 2340 Mészkerülő ezüstperjések
- 6240 Pannon lejtőssztyepppek és sziklafüves lejtők
- 6210 Szálkaperjés-rozsnokos xeromezofil gyepek
- 1530 Pannon szikes sztyepppek és mocsarak
- 40A0 Szubkontinentális peri-pannon cserjések
- 91I0 Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek
- 91N0 Pannon homoki borókás-nyárasok (Junipero-Populaetum albae)
- 91E0 Fűz-, nyár, éger és kőrísligetek/ligeterdők
- 91G0 Pannon gyertyános-tölgyesek
- 9180 Törmeléklejtő- és szurdokerdők
- 91H0 Pannon molyhos tölgyesek

Egyéb élőhely-típusok:

- 7230 Mészkedvelő üde láp- és sásrétek
- 6410 Kékperjés láprétek
- 4030 Száraz fenyérek, csarabosok
- 6430 Üde, tápanyaggazdag magaskórósok

6520 Hegyi kaszálórétek
6190 Pannon sziklagyepek
6440 Ártéri mocsárrétek
5130 Borókásodó szárazgyepek
6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek
9150 Sziklai bükkösök, sziklai hárserdők és hársas-berkenyés sziklaerdők
91F0 Keményfás ligeterdők
9130 Szubmontán és montán bükkösök
91M0 Pannon cseres-tölgyesek
3160 Láptavak
7140 Tőzegmohás lápok és ingólápok
3260 Hínaras patakok
3150 Eutróf sekély tavak és holtmedrek hínárja
3130 Törpekákás iszapnövényzet

A PRIORITÁS KERETÉBEN MEGFOGALMAZOTT CÉLKITŰZÉS ÁLTAL ÉRINTETT FAJOK

Kiemelt jelentőségű fajok:

NÖVÉNY:

Tartós szegfű (*Dianthus diutinus*); lumnitzer-szegfű (*Dianthus lumnitzeri*); magyarföldi husáng (*Ferula sadleriana*); pilisi len (*Linum dolomiticum*); magyar kökörccsin (*Pulsatilla pratensis* ssp. *hungarica*); magyar vadkörte (*Pyrus magyarica*)

ÁLLAT:

Magyar vakcsiga (*Paladilhia hungarica*); kövi rák (*Austroptamobius torrentium*); remetebogár (*Osmoderma eremita*); havasi cincér (*Rosalia alpina*); rákosi vipera (*Vipera ursinii rakosiensis*); északi pocok (*Microtus oeconomus mehelyi*)

Jelölő fajok:

NÖVÉNY:

Zöld koboldmoha (*Buxbaumia viridis*); zöld seprómoha (*Dicranum viride*); sziklai illatosmoha (*Mannia tirandra*); négylevelű mételyfű (*Marsilea quadrifolia*); csengettyűvirág (*Adenophora liliifolia*); aldrovanda (*Aldrovanda vesiculosa*); szíveslevelű hídőr (*Caldesia parnassifolia*); kisleveles aszat (*Cirsium brachycephalum*); homoki kikerics (*Colchicum arenarium*); tátorján (*Crambe tataria*); Szent István-szegfű (*Dianthus plumarius* ssp. *registephani*); osztrák sárkányfű (*Dracocephalum austriacum*); piros kígyószisz (*Echium russicum*); mocsári kardvirág (*Gladiolus palustris*); adriai sallangvirág (*Himantoglossum adriaticum*); bíboros sallangvirág (*Himantoglossum caprinum*); magyar nőszirm (*Iris aphylla* ssp. *hungarica*); homoki nőszirm (*Iris humilis* ssp. *Arenaria*); hagymaburok (*Liparis loeselii*); bánáti bazsarózsa (*Paeonia officinalis* ssp. *banatica*); tátogó kökörccsin (*Pulsatilla patens*); fénylő zsoltina (*Serratula lycopifolia*); magyar méreggyilok (*Vincetoxicum pannonicum*)...

ÁLLAT:

Tompa folyamkagyló (*Unio crassus*); hosszúfogú törpecsiga (*Vertigo angustior*); hasas törpecsiga (*Vertigo moulinsiana*); lápi szitakötő (*Leucorrhinia pectoralis*); magyar ősziaraszoló (*Chondrosoma fiduciarium*); magyar tarsza (*Isophya costata*); álozassáska (*Paracaloptenus caloptenoides*); eurázsiai rétisáska (*Stenobothrus eurasius*); szarvas ganéjtúró (*Bolbelasmus unicornis*); magyar futrinka (*Carabus hungaricus*); nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*); gebhardt-vakfutrinka (*Duvalius gebhardti*); magyar vakfuntrinka (*Duvalius hungaricus*); kék pattanóbogár (*Limoniscus violaceus*); szarvasbogár (*Lucanus cervus*); gyászscincér (*Morimus funereus*); atracélcincér (*Pilemia tigrina*); ráncos gyászbogár (*Probaticus subrugosus*); kerekvállú állasbogár (*Rhysodes sulcatus*); keleti lápibagoly (*Arytrura musculus*); sztyepplepke (*Catopta thrips*); ezüstsávós szénalepke (*Coenonympha*

oedippus); Narancsszínű kéneslepke (*Colias myrmidone*); vértesi csuklyásbagoly (*Cucullia mixta*); magyar tavaszi-fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*); anker-araszoló (*Erannis ankeraria*); sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*); budai szakállasmoly (*Glyphipterix loricatella*); nagy szikibagoly (*Gortyna borelii*); keleti mustárlepke (*Leptidea morsei*); füstös ősziaraszoló (*Lignoptera fumidaria*); nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*); vérfü-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*); csüngő araszoló (*Phyllometra culminaria*); villányi télibagoly (*Polymixis rufocincta*); ingola fajok (*Eudontomyzon* spp.); balin (*Aspius aspius*); botos kölönte (*Cottus gobio*); homoki küllő (*Gobio kessleri*); felpillantó küllő (*Gobio uranoscopus*); selymes durbincs (*Gymnocephalus schraetzer*); törpecsik (*Sabanejewia aurata*); lápi póc (*Umbra krameri*); német bucó (*Zingel streber*); magyar bucó (*Zingel zingel*); sárgahasú unka (*Bombina variegata*); alpesi tarajosgőte (*Triturus carnifex*); dunai tarajosgőte (*Triturus dobrogicus*); mocsári teknős (*Emys orbicularis*); nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*); hosszúszárnyú denevér (*Miniopterus schreibersii*); nagyfülű denevér (*Myotis bechsteini*); hegyesorru denevér (*Myotis blythii*); tavi denevér (*Myotis dasycneme*); csonkafülű denevér (*Myotis emarginatus*); közönséges denevér (*Myotis myotis*); kereknyergű patkósdenevér (*Rhinolophus euryale*); nagy patkósdenevér (*Rhinolophus ferrumequinum*); kis patkósdenevér (*Rhinolophus hipposideros*); csíkos szöcskeegér (*Sicista subtilis*); ürge (*Spermophilus citellus*); farkas (*Canis lupus*); hiúz (*Lynx lynx*); molnárgörény (*Mustela eversmannii*)

MADÁR:

Minden jelölő madárfaj

Nem jelölő fajok:

NÖVÉNY:

Zuzmók (*Cladonia* spp.)

ÁLLAT:

Orvosi pióca (*Hirudo medicinalis*); fekete bődöncsiga (*Theodoxus prevostianus*); folyami rák (*Astacus astacus*); zöld acsa (*Aeshna viridis*); tócsaszitakötő (*Leucorrhinia caudalis*); fűrészlábú szöcske (*Saga pedo*); kis apollólepke (*Parnassius mnemosyne*); kecege (*Acipenser ruthenus*); mocsári béka (*Rana arvalis*); gyepi béka (*Rana temporaria*); pannon gyík (*Ablepharus kitaibelii*); haragos sikló (*Coluber caspius*); zöld gyík (*Lacerta viridis*); homoki gyík (*Podarcis taurica*); elevenszülő gyík (*Lacerta vivipara pannonica*); északi késeidenevér (*Eptesicus nilsoni*); késeidenevér (*Eptesicus serotinus*); nimfa denevér (*Myotis alcathoe*); brandt denevér (*Myotis brandtii*); vízidenevér (*Myotis daubentonii*); bajuszos denevér (*Myotis mystacinus*); horgasszörű denevér (*Myotis nattereri*); óriás koraidenevér (*Nyctalus lasiopterus*); szőröskarú koraidenevér (*Nyctalus leisleri*); koraidenevér (*Nyctalus noctula*); fehérszélű törpedenevér (*Pipistrellus kuhlii*); durvavitorlájú törpedenevér (*Pipistrellus nathusii*); közönséges törpedenevér (*Pipistrellus pipistrellus*); apró törpedenevér (*Pipistrellus pygmaeus*); alpesi törpedenevér (*Pipistrellus savii*); barna hosszúfülű-denevér (*Plecotus auritus*); szürke hosszúfülű-denevér (*Plecotus austriacus*); fehértorkú denevér (*Vespertilio murinus*); hörcsög (*Cricetus cricetus*); erdei pele (*Dryomys nitedula*); vadmacska (*Felis silvestris*); nyuszt (*Martes martes*)

MADÁR:

Minden nem jelölő közösségi jelentőségű madárfaj

A CÉLKITŰZÉS ELÉRÉSÉHEZ SZÜKSÉGES INTÉZKEDÉSEK

- Az ismerethiányos közösségi jelentőségű fajok életmenetét, ökológiai igényeit, taxonómiai helyzetét feltáró alapkutatások, természetvédelmi helyzetük értékelése és monitorozásuk megalapozása érdekében – **alapkutatás (ismerethiányos fajok)**
- Községi jelentőségű fajokat és élőhely-típusokat veszélyeztető tényezők (pl. inváziós

fajok terjedése, klímaváltozás, vadlétszám, izoláció-fragmentáció) felszámolását és a megfelelő kezelést segítő alkalmazott kutatások – **alkalmazott kutatás (veszélyeztető tényezők felszámolása)**

- Közösségi jelentőségű fajok és élőhely-típusok országos elterjedését feltáró intenzív, valamint az állomány nagyságuk meghatározására irányuló kutatások – **elterjedés és állomány nagyság kutatása**
- Közösségi jelentőségű fajok és élőhely-típusok és az azokat veszélyeztető tényezők monitorozásához szükséges eszközök beszerzése, az eszközpark fejlesztése – **monitorozás (infrastruktúra)**
- Módszertani kutatások egyes közösségi jelentőségű fajok és élőhely-típusok monitorozásának megalapozásához – **monitorozás (módszertan)**
- Natura 2000 területen folytatott mező- és erdőgazdálkodás közösségi jelentőségű fajokra és élőhely-típusokra gyakorolt hatásainak nyomon követése (az alkalmazott gazdálkodási módok vizsgálata, kezelési kísérletek, kezelési módszerek kidolgozása) – **Kezelés monitoring**
- Közösségi jelentőségű növény és állatfajok, valamint az élőhelyükön történő megőrzésük szempontjából fontos egyéb növény- és állatfajok ex-situ megőrzését, áttelepítését és visszatelepítését megalapozó módszertani és egyéb alapkutatások – **ex-situ fajmegőrzés (módszertani kutatások)**
- Közösségi jelentőségű növény és állatfajok, valamint az élőhelyükön történő megőrzésük szempontjából fontos egyéb növény- és állatfajok ex-situ megőrzéséhez, a fajmegőrzési programok akciótervének végrehajtásához szükséges eszközrendszer kialakítása, fejlesztése – **ex-situ fajmegőrzés (infrastruktúra)**

F.8 Bemutató, szemléletformálás, intézményfejlesztés (általános intézkedések)

Célkitűzés: A közösségi jelentőségű fajok és élőhely-típusok, valamint a Natura 2000 területek széles körű megismerésének és hatékony megőrzésének elősegítése a bemutató, szemléletformálás és intézményfejlesztés eszközeivel

A PRIORITÁS RÖVID ISMERTETÉSE (INDOKLÁS)

A jelen prioritás keretében megfogalmazott célkitűzés a közösségi jelentőségű természeti értékek és a Natura 2000 hálózat megőrzéséhez szükséges horizontális jellegű, általános intézkedéseket foglal magába, amelyek önállóan konkrét fajokhoz vagy élőhely-típusokhoz nem kapcsolhatók.

Bemutató, szemléletformálás

A Natura 2000 hálózattal kapcsolatos tájékozottság növelése érdekében Magyarországon további fejlesztésekre van szükség. Egy a hazai tájékozottság mérésére irányuló közvélemény kutatás (Eurobarometer 2007) keretében megkérdezettek 70,1% soha nem hallott a Natura 2000 hálózatról, és mindössze 5,8% tudta, hogy a fogalom mit takar. Ugyanakkor az emberek döntő többsége (a megkérdezettek 90,2%-a) úgy véli, hogy a biológiai sokféleség leromlása Magyarországon meglehetősen vagy nagyon komoly probléma, ami azt jelzi, hogy **a biológiai sokféleség csökkenésével kapcsolatos problémák orvoslásával szembeni társadalmi elvárás jelentős.**

A lakosság széles körét érintő, a Natura 2000 hálózat és a közösségi jelentőségű természeti értékek bemutatását illetve az ezzel kapcsolatos tájékoztatást és szemléletformálást szolgáló átfogó és célirányos fejlesztésekre Magyarországon eddig **nem került sor**. A bemutatást szolgáló létesítmények jelenleg szinte kizárólag a nemzeti szinten védett természeti területekhez kötődnek. Habár ezeknek a területeknek a döntő része egyben Natura 2000 terület is, a bemutatásukra irányuló programok és eszközök csak nagyon korlátozott mértékben tartalmazzák a Natura 2000 területek megismertetéséhez és népszerűsítéséhez szükséges elemeket.

A közösségi jelentőségű fajok és élőhely-típusok természetvédelmi helyzetének javítása és a védelmük biztosítására kijelölt Natura 2000 területek sikeres és hatékony megőrzése érdekében elengedhetetlen a társadalom szélesebb rétegeivel való alaposabb megismertetésük. Ennek érdekében többek között **ki kell alakítani a Natura 2000 területek egységes szemléletű bemutatási rendszerét** (Natura 2000 területek egységes megjelölése, információs pontok és bemutató helyek hálózata, tájékoztató kiadványok stb.). Ez azért is fontos, mert a Natura 2000 területek jelenléte sok esetben a helyi közösséget, vagy a gazdasági élet szereplőit érintő korlátozásokat eredményez. Ezek elfogadását és a Natura 2000 hálózattal szembeni ellenérzések csökkentését is szolgálná, ha az érintettek alaposabban megismernék a területkijelölés célját, az adott Natura 2000 területen előforduló fajok és élőhely-típusok megőrzése kapcsán fennálló tagállami kötelezettségeinket.

Intézményfejlesztés, területi jelenlét erősítése

A hazai állami természetvédelem intézményrendszerében **a területi szintű természetvédelmi kezelői feladatok ellátásáért a 10 nemzeti park igazgatóság felel.** Magyarország uniós csatlakozásával feladatkörük egyik fontos elemévé vált **a működési területükön található Natura 2000 területek megőrzésével kapcsolatos kezelői feladatok ellátása.** Ennek keretében gondoskodnak a Natura 2000 területek kijelölésének területi szintű szakmai előkészítéséről, működtetik a területi monitorozó és információs rendszert, rendszeres terepi adatgyűjtést végeznek, fenntartási terveket készítenek, továbbá a vagyonkezelésükben lévő állami tulajdonú Natura 2000 területeken konkrét területkezelési feladatokat látnak el.

Az állami természetvédelem intézményrendszer másik fontos pillére **a hatósági feladatokat ellátó környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőségek hálózata, az un. zöldhatósági rendszer.** A másodfokon eljáró Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség irányítása alatt 10 elsőfokú hatóságként eljáró területi felügyelőség működik, amelyek működési területe együttesen az ország teljes területét lefedi. A Natura 2000 területekhez kapcsolódó hatósági feladatok elvégzésében a zöldhatóság szorosan együttműködik a kezelői feladatok ellátásáért felelős nemzeti park igazgatóságokkal.

A 2012-ben alakult **Nemzeti Környezetügyi Intézet és területi kirendeltségei a környezetügy** – a környezetvédelem, a természetvédelem és a vízügy – területén a minisztérium szakmai munkájához nyújtanak támogatást, az állapotfelmérés, értékelés, monitorozás, a szakpolitika és stratégia előkészítés, szabályozás és hatásvizsgálat területén.

A Natura 2000 területek megőrzéséhez kapcsolódó általános kezelői és hatósági feladatok hatékony ellátása megköveteli a jelenlegi intézményrendszer fejlesztését. Ezt szolgálja a személyi kapacitás fejlesztése, célzott tematikus képzések lebonyolítása, a munkavégzéshez szükséges eszközpark fejlesztése.

A természetvédelmi kezelői és hatósági feladatok ellátása – a Natura 2000 területek őrzése, monitorozása, helyreállítása, a jelentésekhez szükséges terepi adatok begyűjtése, az

esetleges kötelezettségzegési eljárások megelőzése, illetve a jogsértések megfelelő kezelése – **rendszeres terepi jelenlétet igényel**. Az egy természetvédelmi örre jutó Natura 2000 területek kiterjedése nemzetközi összehasonlításban is magas (8000 ha), a nemzeti park igazgatóság meglévő irodái egyes Natura 2000 területektől nagy távolságra (több mint 80-90 km) található. A területi jelenlét erősítéséhez egyrészt **biztosítani kell a terepi feladatok hatékony elvégzéséhez szükséges korszerű eszközöket** (terepjáró gépkocsik, informatikai eszközök, mobiltelefon, távcső, digitális fényképezőgép, egyenruházat, önvédelmi eszközök, stb.). Másrészt **meg kell teremteni a területi szintű munkavégzés infrastrukturális hátterét** a Natura 2000 irodahálózat meglévő infrastruktúrára alapozott fejlesztésével.

A nemzeti park igazgatóságok által ellátott **természetvédelmi kezelői feladatok hatékony teljesítése és a közösségi jelentőségű természeti értékek megőrzése több esetben szükségessé teszi az érintett területek állami tulajdonba vételét**. Az élőhely-fejlesztést célzó beavatkozások eredményei számos esetben csak állami szerepvállalással tarthatók fenn hosszú távon, így már ezek kivitelezését megelőzően szükséges lehet az érintett területek megvásárlása, állami tulajdonba és nemzeti park igazgatósági vagyongazdálkodásba vétele. Területvásárlásra csak ott kerülhet sor, ahol a területkezelési feladatok ellátásának ez a legcélravezetőbb eszköze, illetve ahol a nemzeti jogi szabályozás erre lehetőséget teremt.

Natura 2000 fenntartási tervek

2020-ig az Európai Unió természetvédelmi irányelveinek teljes körű végrehajtását előíró *biológiai sokféleséggel kapcsolatos EU stratégia* értelmében **a tagállamok feladata gondoskodni arról, hogy a kezelési tervek, illetve a megőrzési és helyreállítási intézkedéseket meghatározó azokkal egyenértékű eszközök kidolgozása és végrehajtása kellő időben megtörténjen valamennyi Natura 2000 terület esetében**. Az intézkedéseket meghatározó egyik fő eszköz a Natura 2000 fenntartási terv, amelynek jogszabály szerint tartalmaznia kell a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit.

A Magyarországon kijelölt 523 Natura 2000 területből (477 különleges természetmegőrzési és 56 különleges madárvédelmi terület) 35 terület rendelkezik fenntartási tervvel. A 2014 végére várhatóan további 243 terület fenntartási terve készült el az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program keretében. A 2014-2020 időszakban az újabb tervek készítését a nem védett, és korábban nem érintett, kiemelten a különleges madárvédelmi területekre kell koncentrálni. Az adott időszakban fontos a már elkészült fenntartási tervekben, vagy más azzal egyenértékű tervdokumentumokban (pl. körzeti erdőtervek, vízgyűjtő-gazdálkodási tervek) meghatározott és megvalósult intézkedések hatásainak vizsgálata, és ezek alapján a tervek esetleges aktualizálása és szükség szerinti felülvizsgálata.

Határon átnyúló együttműködés

A 15 858 km² kiterjedésű, az Európai Unió területének mintegy 3%-át kitevő Pannon biogeográfiai régió Magyarország teljes területe mellett magában foglalja a környező országok (a Cseh Köztársaság, Románia és Szlovákia) egyes területeit is. A térség országai közötti további fontos kapocs a Duna folyó, amelynek vízgyűjtője a teljes Pannon régiót magában foglalja. Ezekből következik, hogy a Pannon régió természeti értékei között **számos olyan közösségi jelentőségű faj és élőhely-típus van, amelyek megőrzése, természetvédelmi helyzetének javítása csak az érintett országokkal közös erőfeszítések árán oldható meg**. Számos Natura 2000 területünk az érintett országokkal érintkező határtérségben található, amely szintén a környező országokkal való együttműködés szükségességét támasztja alá. A közösségi jelentőségű természeti értékek és Natura 2000 területek megőrzésére irányuló közös erőfeszítések – kutatási és monitorozási programok, közös fenntartási tervek és fajmegőrzési tervek, élőhely-fejlesztési beavatkozások stb. –

lehetőségét teremtik meg az Európai Területi Együttműködés célkitűzés keretében megvalósítandó határon átnyúló és transznacionális együttműködési programok.

A CÉLKITŰZÉS ELÉRÉSÉHEZ SZÜKSÉGES INTÉZKEDÉSEK

- Fenntartási tervvel még nem rendelkező Natura 2000 területek fenntartási terveinek összeállítása, a meglévő fenntartási tervek felülvizsgálata, kiegészítése – **Fenntartási tervek**
- A bemutatás, szemléletformálás és tájékoztatás eszközszerének fejlesztése – **Bemutatás, szemléletformálás (infrastruktúra)**
- Általános Natura 2000 kampányok, ágazat-specifikus útmutatók kidolgozása, képzési programok – **Szemléletformálás, oktatás**
- A Natura 2000 területek megőrzésében (kezelés és hatósági feladatok) érintett kormányzati szervek kapacitás-fejlesztése (Natura 2000 szakértői/iroda hálózat kialakítása, informatikai fejlesztések) – **Intézményfejlesztés**
- Területhasználat korlátozása, Illegális területhasználat és természetkárosítás megelőzése a területi jelenlét infrastrukturális és személyi hátterének fejlesztésével – **Területi jelenlét erősítése**
- Élőhely-rekonstrukciós beavatkozásokhoz és más természetvédelmi fejlesztésekhez kapcsolódó területvásárlás – **területvásárlás**
- Közösségi jelentőségű fajok vagy élőhely-típusok megőrzését szolgáló határon átnyúló együttműködés a kezelés, élőhely-fejlesztés, kutatás, monitorozás és szemléletformálás területén – **Határon átnyúló együttműködés**

F.9 A Natura 2000 területek gazdasági-társadalmi előnyeinek fenntartható használata (horizontális intézkedések)

Célkitűzés: A Natura 2000 területek helyi szintű társadalmi-gazdasági fejlődésben és munkahely-teremtésben játszott szerepének erősítése

A PRIORITÁS RÖVID ISMERTETÉSE (INDOKLÁS)

A jelen prioritás keretében megfogalmazott célkitűzés általában a Natura 2000 területek, illetve az irányelvek hatálya alá tartozó közösségi jelentőségű fajok és élőhely-típusok megőrzését támogató horizontális jellegű, általános intézkedéseket foglal magába. Az intézkedések önállóan egy-egy konkrét fajhoz vagy élőhely-típushoz nem kapcsolhatók, ezek természetvédelmi helyzetének javítását csak közvetett módon szolgálhatják (pl. a Natura 2000 területek helyi elfogadottságának, hasznossága tudatosításának erősítésével).

A vidéki térségekre jellemző alacsony foglalkoztatás, gazdasági és vállalkozói aktivitás, illetve jövedelmi viszonyok javítása a több és versenyképesebb vállalkozást, a nagyobb foglalkoztatást és a jobb jövedelmezőséget eredményező gazdasági szerkezetváltással érhető el. Ehhez, a vállalkozóvá válás ösztönzése és a vidéki mikro-vállalkozások helyzetének javítása mellett, **a mezőgazdasági termelésből kivezető gazdasági diverzifikációra, illetve tevékenységbővítésre irányuló fejlesztésekre van szükség. A Natura 2000 hálózat által érintett vidéki térségek munkaerő-helyzete javítható a Natura 2000 területekhez kapcsolódó természeti értékek turisztikai hasznosítása révén.** Mindehhez olyan térségi turisztikai termékekre van szükség, amelyek – a vidéki életforma és vidéki kultúra autentikus

bemutatása mellett – integrálják a Natura 2000-hez kapcsolódó természeti értékek bemutatását. A Natura 2000 területek ilyen irányú hasznosítása elősegíthető egyrészt olyan nagyobb léptékű, bemutatást szolgáló ökoturisztikai fejlesztésekkel (pl. látogatóközpontok, tematikus bemutatóhelyek kialakítása) amelyekkel a Natura 2000 területeket és az ott található természeti értékeket az adott térség ökoturisztikai kínálatának fontos részévé tehetik, másrészt olyan célzott vállalkozás-fejlesztési támogatásokkal, amelyek hozzájárulnak a természeti értékek bemutatásához kapcsolódó szolgáltatások (szállás, vendéglátás stb.) fejlesztéséhez.

A Natura 2000 területeken szolgáltatást nyújtókat, terméket előállítókat a természetvédelmi célú előírások, köztartások figyelembevételével történő működésük kiemelheti a gazdaság egyéb szereplői közül. A természeti erőforrásokkal való felelős gazdálkodás hasznainak társadalmi szinten való tudatosítása a Natura 2000 célokkal összhangban működő gazdasági szereplők pozitív megkülönböztetését eredményezheti erősítve ezzel a Natura 2000 területek helyi szintű gazdasági-fejlesztésben és munkahelyteremtésben játszott szerepét. A védett természeti területeken és Natura 2000 területeken működő helyi vállalkozások, gazdálkodók, gazdálkodó szervezetek támogatása, eladásra szánt termékeik megbecsülésének növelése, piaci lehetőségeinek bővítése érdekében jött létre a Nemzeti Parki Termék védjegyrendszer. **A védjegyrendszer fejlesztésével, kiteljesítésével, Natura 2000-hez való kapcsolódásainak erősítésével a Natura 2000 hálózat új lehetőségként jelenhet meg a kijelölés által érintettek számára, növelve mindezzel a hálózat társadalmi elfogadottságát.**

A CÉLKITŰZÉS ELÉRÉSÉHEZ SZÜKSÉGES INTÉZKEDÉSEK

- A Natura 2000 területek természeti értékeinek bemutatásához kapcsolódó ökoturisztikai fejlesztések – **ökoturisztika**
- Natura 2000 területeken, természetes alapanyagokból, a Natura 2000 célok megvalósulását is támogató, környezet- és természetbarát módon előállított helyi termékek piacra jutásának támogatása – **termék védjegy-rendszer**
- Vidéki térségekben működő, Natura 2000 területek bemutatásához kapcsolódó tevékenységeket folytató mikro-, kis- és közép-vállalkozások támogatása – **vállalkozásfejlesztés**

G A célkitűzések elérését szolgáló intézkedések

Kód	Intézkedés
I. TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉS	
M1	Natura 2000 területek közösségi jelentőségű erdei élőhely-típusainak megőrzését és természetvédelmi helyzetének javítását célzó természetvédelmi kezeléshez szükséges infrastrukturális háttér fejlesztése (pl. üzemmód-váltáshoz, vagy a természetesség javulását eredményező kezeléshez szükséges gép- és eszköz-beszerzés) – Kezelési infrastruktúra (erdő)
M2	Erdei ökoszisztémák közösségi jelentőségű élőhely-típusainak természetvédelmi kezeléséhez kapcsolódó előírások alkalmazása, különös tekintettel a felnyíló, erdős-sztyepp jellegű állományok sajátos igényeire, és a folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódok bevezetésére – Erdő-környezetvédelem
M3	Bevezetésre kerülő erdőkezelési előírások betartásához kapcsolódó élőhely-fejlesztési intézkedések – Nem-termelő beruházások erdőterületen
M4	Természetvédelmi rendeltetésű területek mezőgazdasági módszerekkel fenntartott élőhelyeinek kezeléséhez szükséges infrastrukturális háttér fejlesztése (gép- és eszköz-beszerzés, legelő állatállomány fenntartásához szükséges infrastruktúra) – Kezelési infrastruktúra (gyepek és más mezőgazdasági területek)
M5	Gazdálkodással érintett gyepek élőhely-típusok természetvédelmi kezeléséhez kapcsolódó célzott (élőhely-specifikus) előírások alkalmazása – Agrár-környezetvédelem (célzott, élőhely-specifikus)
M6	Közösségi jelentőségű fajok megőrzéséhez kapcsolódó célzott gazdálkodási előírások alkalmazása – Agrár-környezetvédelem (célzott, faj-specifikus)
M7	Közösségi jelentőségű fajok és élőhely-típusok megőrzéséhez kapcsolódó általános gazdálkodási előírások alkalmazása - Agrár-környezetvédelem (horizontális)
M8	Gazdálkodással érintett gyepek élőhely-típusok állapotának javítását, közösségi jelentőségű fajok megőrzését célzó élőhely-fejlesztési beavatkozások – Nem-termelő beruházások mezőgazdasági területeken
M9	Extenzív halastavakhoz kötődő közösségi jelentőségű fajok természetvédelmi helyzetének javítását szolgáló sajátos kezelési előírások bevezetése – vízi környezetvédelmi kifizetések (extenzív halastavak)
M10	Extenzív halastavakhoz, halastóként vagy hotgáztóként hasznosított vizekhez kötődő, ill. vizekben élő közösségi jelentőségű fajok természetvédelmi helyzetének javítását szolgáló beruházások (pl. nem termelő töegységek kialakítása, természetközeli természet-közeli parti öv és költőszigetek kialakítása, közösségi jelentőségű fajok mesterséges telepítése) – Extenzív halastavak fejlesztése (beruházások)
M11	Halgazdálkodási hasznosítású természetes vizek közösségi jelentőségű fajainak megőrzését, természetvédelmi helyzetének javítását szolgáló fejlesztések (pl. ivó helyek kialakítása, rehabilitációja, érintett Natura 2000 területek helyreállítása) – Halgazdasági hasznosítású természetes vizek
M12	Közösségi jelentőségű fajok és élőhely-típusok megőrzése érdekében bevezetett terület-alapú gazdálkodási, földhasználati korlátozások kompenzációja – Natura 2000 kompenzáció
M13	Agrár-erdészeti rendszerek kialakítása (extenzív gyümölcsösök, fás legelők stb.) – Agrár-erdészeti rendszerek
II. ELŐHELY-FEJLESZTÉS, -REKONSTRUKCIÓ	
M14	Idegenhonos inváziós fajok állományainak szabályozása (mechanikai és kémiai irtás) – Inváziós fajok szabályozása

Kód	Intézkedés
M15	Szukcessziós folyamatok szabályozása (pl. őshonos cserjék visszaszorítása, vizes élőhelyek feltöltődésének megakadályozása) – szukcessziós folyamatok szabályozása
M16	Leromlott állapotú vagy erősen átalakított élőhelyek rehabilitációja, rekonstrukciója, új élőhelyek kialakítása – élőhely-rekonstrukció
M17	Vízgyűjtő szintű vízháztartás-javítást célzó beavatkozások (vízviszartartáshoz, vízpótláshoz szükséges infrastruktúra, használaton kívüli vízkormányzó műtárgyak megszüntetése stb.) – Vízháztartás javítása (élőhely-rekonstrukció)
M18	Vízminőség javítását célzó beavatkozások (szűrőmezők kialakítása, használtvíz-bevezetések megszüntetése stb.) – Vízminőség javítása (élőhely-rekonstrukció)
M19	Kis vízfolyások medermorfológiai és vízfolyás-dinamikai viszonyainak helyreállítása – Hidromorfológiai viszonyok javítása (élőhely-rekonstrukció)
M20	A természetes élőhelyek feldarabolságána (fragmentációjának), illetve a fajok elterjedését korlátozó diszkontinuitásának csökkentését és az élőhelyek közötti ökológiai kapcsolatok biztosítását szolgáló élőhely-rekonstrukció – Fragmentációs hatások csökkentése (élőhely rekonstrukció)
M21	Speciális élőhely-fejlesztési beavatkozások: barlangok és mesterséges üregek denevér-barát lezárása, odú-kihelyezés, épületek denevérbarát átalakítása stb. – Speciális élőhely-fejlesztés (élőhely-rekonstrukció)
M22	Közösségi jelentőségű fajok szabad mozgását és az élőhelyek közötti ökológiai kapcsolatok biztosítását szolgáló infrastruktúra (ökológiai átjárók építése, vízfolyások hosszirányú átjárhatóságának biztosítása, légvezetékek kiváltása/átalakítása) – Ökológiai átjárók, vezetékek
M23	Vadfajok – különösen a nagyvad – kártételének megelőzéséhez szükséges infrastruktúra kialakítása (kerítés, vad-biztos átjárók, vad-befogás eszközei, egyes ragadozó emlősök állomány-szabályozásának eszközei) – Vad kártételének csökkentése (infrastruktúra)
III. KUTATÁS, MONITOROZÁS	
M24	Az ismerethiányos közösségi jelentőségű fajok életmenetét, ökológiai igényeit, taxonómiai helyzetét feltáró alapkutatások, természetvédelmi helyzetük értékelése és monitorozásuk megalapozása érdekében – alapkutatás (ismerethiányos fajok)
M25	Közösségi jelentőségű fajokat és élőhely-típusokat veszélyeztető tényezők (pl. inváziós fajok terjedése, klímaváltozás, vadlétszám, izoláció-fragmentáció) felszámolását és a megfelelő kezelést segítő alkalmazott kutatások – alkalmazott kutatás (veszélyeztető tényezők felszámolása)
M26	Közösségi jelentőségű fajok és élőhely-típusok országos elterjedését feltáró intenzív, valamint az állomány nagyságuk meghatározására irányuló kutatások – elterjedés és állomány nagyság kutatása
M27	Közösségi jelentőségű fajok és élőhely-típusok és az azokat veszélyeztető tényezők monitorozásához szükséges eszközök beszerzése, az eszközpark fejlesztése – monitorozás (infrastruktúra)
M28	Módszertani kutatások egyes közösségi jelentőségű fajok és élőhely-típusok monitorozásának megalapozásához – monitorozás (módszertan)
M29	Natura 2000 területen folytatott mező- és erdőgazdálkodás közösségi jelentőségű fajokra és élőhely-típusokra gyakorolt hatásainak nyomon követése (az alkalmazott gazdálkodási módok vizsgálata, kezelési kísérletek, kezelési módszerek kidolgozása) – Kezelés monitoring
M30	Közösségi jelentőségű növény és állatfajok, valamint az élőhelyükön történő megőrzésük szempontjából fontos egyéb növény- és állatfajok ex-situ megőrzését, áttelepítését és visszatelepítését megalapozó módszertani és egyéb alapkutatások – ex-situ fajmegőrzés (módszertani kutatások)
M31	Közösségi jelentőségű növény és állatfajok, valamint az élőhelyükön történő megőrzésük szempontjából fontos egyéb növény- és állatfajok ex-situ megőrzéséhez, a

Kód	Intézkedés
	fajmegőrzési programok akciótervének végrehajtásához szükséges eszközrendszer kialakítása, fejlesztése – ex-situ fajmegőrzés (infrastruktúra)
IV. TERVEZÉS, BEMUTATÁS, INTÉZMÉNYFEJLESZTÉS – ÁLTALÁNOS INTÉZKEDÉSEK	
M32	A bemutatás, szemléletformálás és tájékoztatás eszközrendszerének fejlesztése – Bemutatás, szemléletformálás (infrastruktúra)
M33	Általános Natura 2000 kampányok, ágazat-specifikus útmutatók kidolgozása, képzési programok – Szemléletformálás, oktatás
M34	A Natura 2000 területek megőrzésében (kezelés és hatósági feladatok) érintett kormányzati szervek kapacitás-fejlesztése (Natura 2000 szakértői/iroda hálózat kialakítása, informatikai fejlesztések) – Intézményfejlesztés
M35	Területhasználat korlátozása, Illegális területhasználat és természetkárosítás megelőzése a területi jelenlét infrastrukturális és személyi hátterének fejlesztésével – Területi jelenlét erősítése
M36	Élőhely-rekonstrukciós beavatkozásokhoz és más természetvédelmi fejlesztésekhez kapcsolódó területvásárlás – területvásárlás
M37	Fenntartási tervvel még nem rendelkező Natura 2000 területek fenntartási terveinek összeállítása, meglévő fenntartási terveinek felülvizsgálata, kiegészítése – Fenntartási tervek
M38	Közösségi jelentőségű fajok vagy élőhely-típusok megőrzését szolgáló határon átnyúló együttműködés a kezelés, élőhely-fejlesztés, kutatás, monitorozás és szemléletformálás területén – Határon átnyúló együttműködés
V. A TÁRSADALMI-GAZDASÁGI ELŐNYÖK FENNTARTHATÓ HASZNOSÍTÁSA – ÁLTALÁNOS INTÉZKEDÉSEK	
M39	A Natura 2000 területek természeti értékeinek bemutatásához kapcsolódó öko-turisztikai fejlesztések – ökoturisztika
M40	Natura 2000 területeken, természetes alapanyagokból, környezetbarát módon előállított helyi termékek piacra jutásának támogatása – termék védjegy-rendszer
M41	Vidéki térségekben működő, Natura 2000 területek bemutatásához kapcsolódó tevékenységeket folytató mikro- ill. kis- és közép-vállalkozások támogatása – vállalkozásfejlesztés

G.1 Természetvédelmi kezelés

Tevékenységtípus	Intézkedés	megcélzott fajok, élőhelyek	Támogatás
Természetvédelmi kezelés – az élőhelyek természetvédelmi helyzetének fenntartása illetve javítása (12); Természetvédelmi	(M1) Natura 2000 területek közösségi jelentőségű erdei élőhely-típusainak megőrzését és természetvédelmi helyzetének javítását célzó	<u>Kiemelt jelentőségű élőhely-típusok</u> 6260 Pannon homoki gyepek; 1530 Pannon szikes sztyeppék és mocsarak; 40A0 Szubkontinentális peripannon cserjések; 9110 Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek; 91N0 Pannon homoki borókás-nyárasok; 91E0 Enyves éger és magas kőris alkotta ligeterdő; 91G0 Pannon gyertyános-tölgyesek; 9180 Törmeléklető- és szurdokerdők; 91H0 Pannon molyhos tölgyesek <u>Kiemelt jelentőségű fajok</u> ÁLLAT: kövi rák (<i>Austropotamobius torrentium</i>); remetebogár (<i>Osmoderma eremita</i>); havasi cincér (<i>Rosalia</i>	ERFA, KA, LIFE

kezelés – a fajok természetvédelmi helyzetének fenntartása illetve javítása (13)	természetvédelmi kezeléshez szükséges infrastrukturális háttér fejlesztése (pl. üzemmód-váltáshoz, vagy a természetesség javulását eredményező kezeléshez szükséges gép- és eszköz-beszerzés) – Kezelési infrastruktúra (erdő) <i>Támogatott prioritások: 3, 4, 5</i>	alpina) <u>Nem kiemelt jelentőségű élőhely-típusok</u> 6430 Üde, tápanyaggazdag magaskórósok; 9150 Sziklai bükkösök, sziklai hárserdők és hársas-berkenyész-sziklaerdők; 91F0 Keményfás ligeterdők; 91K0 Illír bükkösök; 91L0 Illír gyertyános-tölgyesek; 9110 Mészkerülő bükkösök; 9130 Szubmontán és montán bükkösök; 91M0 Pannon cseres-tölgyesek; 8310 Nem idegenforgalmi hasznosítású barlangok; 4030 Száraz fenyérek, csarabosok <u>Nem kiemelt jelentőségű, jelölő fajok</u> ÁLLAT: tornai patakcsiga (<i>Sadleriana pannonica</i>); ritka hegyiszitakötő (<i>Cordulegaster heros</i>); szarvas ganéjtúró (<i>Bolbelasmus unicornis</i>); beregi futrinka (<i>Carabus hampei</i>); vízi futrinka (<i>Carabus variolosus</i>); nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>); gebhardt-vakfutrinka (<i>Duvalius gebhardti</i>); magyar vakfutrinka (<i>Duvalius hungaricus</i>); kék pattanóbogár (<i>Limoniscus violaceus</i>); szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>); gyászcsincér (<i>Morimus funereus</i>); kerekvállú állásbogár (<i>Rhysodes sulcatus</i>); magyar tavaszi fésűsbagoly (<i>Dioszeghyana schmidtii</i>); díszes tarkalepke (<i>Hypodryas maturna</i>); petényi márna (<i>Barbus meridionalis</i>); botos kőölyg (Cottus gobio); sárgahasú unka (<i>Bombina variegata</i>); alpesi tarajosgöte (<i>Triturus carnifex</i>); nyugati piszedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>); hosszúzárnyú denevér (<i>Miniopterus schreibersii</i>); nagyfülű denevér (<i>Myotis bechsteini</i>); hegyesorrú denevér (<i>Myotis blythii</i>); tavi denevér (<i>Myotis dasycneme</i>); csonkafülű denevér (<i>Myotis emarginatus</i>); közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i>); kereknyergű patkósdenevér (<i>Rhinolophus euryale</i>); nagy patkósdenevér (<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>); kis patkósdenevér (<i>Rhinolophus hipposideros</i>); farkas (<i>Canis lupus</i>); hiúz (<i>Lynx lynx</i>); Ezüstsávós szénalepke (<i>Coenonympha oedippus</i>); Füstös ősziaszoló (<i>Lignoptera fumidaria</i>); Csüngő araszoló (<i>Phyllometra culminaria</i>) MADÁR: császármadár (<i>Bonasa bonasia</i>); fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>); darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>); barna kánya (<i>Milvus migrans</i>); rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>); kígyászölyv (<i>Circaetus gallicus</i>); békászó sas (<i>Aquila pomarina</i>); parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>); kerecsensólyom (<i>Falco cherrug</i>); vándorsólyom (<i>Falco peregrinus</i>); kék galamb (<i>Columba oenas</i>); füleskuvik (<i>Otus scops</i>); uhu (<i>Bubo bubo</i>); uráli bagoly (<i>Strix uralensis</i>); lappantyú (<i>Caprimulgus europaeus</i>); hamvas küllő (<i>Picus canus</i>); fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>); balkáni fakopáncs (<i>Dendrocopos syriacus</i>); közép fakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i>); fehérhátú fakopáncs (<i>Dendrocopos leucotos</i>); hegyi billegető (<i>Motacilla cinerea</i>); kis légykapó (<i>Ficedula parva</i>); örvös légykapó (<i>Ficedula albicollis</i>); szirti sas (<i>Aquila chrysaetos</i>); kék vércse (<i>Falco vespertinus</i>) NÖVÉNY: homoki kikerics (<i>Colchicum arenarium</i>); rigópohár (<i>Cypripedium calceolus</i>); bánáti bazsarózsa (<i>Paeonia officinalis</i> ssp. <i>Banatica</i>) <u>Nem kiemelt jelentőségű, nem jelölő fajok</u> ÁLLAT: magyar színjátészólepke (<i>Apatura metis</i>); sápadt szemeslepke (<i>Lopinga achine</i>); kis apollólepke (<i>Parnassius mnemosyne</i>); gyepi béka (<i>Rana temporaria</i>); pannon gyík (<i>Ablepharus kitaibelii</i>); erdei sikló (<i>Elaphe longissima</i>); zöld gyík (<i>Lacerta viridis</i>); északi késeidenevér (<i>Eptesicus nilssoni</i>); késeidenevér (<i>Eptesicus serotinus</i>); nimfa denevér (<i>Myotis alcathoe</i>); brandt denevér (<i>Myotis brandtii</i>); vízidenevér (<i>Myotis daubentonii</i>); bajuszos denevér (<i>Myotis mystacinus</i>); horgasszórú denevér (<i>Myotis nattereri</i>); óriás

		koraidenevér (Nyctalus lasiopterus); szőröskarú koraidenevér (Nyctalus leisleri); koraidenevér (Nyctalus noctula); fehérszélű törpedenevér (Pipistrellus kuhlii); durvavitorlájú törpedenevér (Pipistrellus nathusii); törpedenevér (Pipistrellus pipistrellus); apró törpedenevér (Pipistrellus pygmaeus); alpesi törpedenevér (Pipistrellus savii); barna hosszúfülű-denevér (Plecotus auritus); szürke hosszúfülű-denevér (Plecotus austriacus); fehértorkú denevér (Vespertilio murinus); erdei pele (Dryomys nitedula); vadmacska (Felis silvestris); nyuszt (Martes martes); Törpeszender (Proserpinus proserpina) MADÁR: vörös kánya (Milvus milvus); héja (Accipiter gentilis); sisegő füzike (Phylloscopus sibilatrix); kerti rozsdafarkú (Phoenicurus phoenicurus); halvány geze (Hippolais pallida); vörös vércse (Falco tinnunculus); vetési varjú (Corvus frugilegus) NÖVÉNY: zuzmók (Cladonia spp.); tőzegmoha fajok (Sphagnum spp.); kígyózó korpafű (Lycopodium annotium); kapsos korpafű (Lycopodium clavatum); közönséges laposkorpafű (Lycopodium complanatum); Hóvirág (Galanthus nivalis)	
Kezelési programok megvalósítása, sajátos kezelési előírások betartása érdekében földtulajdonosokkal, illetve a területek és vizek kezelőivel kötött megállapodások (15)	(M2) Erdei ökoszisztémák közösségi jelentőségű élőhely-típusainak természetvédelmi kezeléséhez kapcsolódó előírások alkalmazása, különös tekintettel a felnyíló, erdős-sztyepp jellegű állományok sajátos igényeire, és a folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódok bevezetésére – Erdő-környezetvédelem <i>Támogatott prioritások: 1-5</i>	<u>Kiemelt jelentőségű élőhely-típusok</u> 6260 Pannon homoki gyepek; 1530 Pannon szikes sztyepppek és mocsarak; 40A0 Szubkontinentális peripannon cserjések; 91I0 Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek; 91N0 Pannon homoki borókás-nyárasok; 91E0 Enyves éger és magas kőris alkotta ligeterdő; 91G0 Pannon gyertyános-tölgyesek; 9180 Törmelékletjtő- és szurdokerdők; 91H0 Pannon molyhos tölgyesek <u>Kiemelt jelentőségű fajok</u> ÁLLAT: kövi rák (Austropotamobius torrentium); remetebogár (Osmoderma eremita); havasi cincér (Rosalia alpina) NÖVÉNY: tartós szegfű (Dianthus diutinus); lumnitzer-szegfű (Dianthus lumnitzeri); magyarföldi husáng (Ferula sadleriana) <u>Nem kiemelt jelentőségű élőhely-típusok</u> 6430 Üde, tápanyaggazdag magaskórósok; 9150 Sziklai bükkösök, sziklai hárserdők és hársas-berkenyés sziklaerdők; 91F0 Keményfás ligeterdők; 91K0 Illír bükkösök; 91L0 Illír gyertyános-tölgyesek; 9110 Mészkerülő bükkösök; 9130 Szubmontán és montán bükkösök; 91M0 Pannon cseres-tölgyesek; 8310 Nem idegenforgalmi hasznosítású barlangok; 4030 Száraz fenyérek, csarabosok <u>Nem kiemelt jelentőségű, jelölő fajok</u> ÁLLAT: tornai patakcsiga (Sadleriana pannonica); ritka hegyiszitakötő (Cordulegaster heros); szarvas ganéjtúró (Bolbelasmus unicornis); magyar futrinka (Carabus hungaricus); beregi futrinka (Carabus hampei); vízi futrinka (Carabus variolosus); nagy hőscincér (Cerambyx cerdo); gebhardt-vakfutrinka (Duvalius gebhardti); magyar vakfuntrinka (Duvalius hungaricus); kék pattanóbogár (Limoniscus violaceus); szarvasbogár (Lucanus cervus); gyászscincér (Morimus funereus); kerekvállú állásbogár (Rhysodes sulcatus); magyar tavaszi fésűsbagoly (Dioszeghyana schmidtii); díszes tarkalepke (Hypodryas maturna); petényi márna (Barbus meridionalis); botos kölönte (Cottus gobio); sárgahasú unka (Bombina variegata); alpesi tarajosgöte	EMVA

		(<i>Triturus carnifex</i>); nyugati pizsedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>); hosszúsárnyú denevér (<i>Miniopterus schreibersii</i>); nagyfülű denevér (<i>Myotis bechsteini</i>); hegyesorru denevér (<i>Myotis blythii</i>); tavi denevér (<i>Myotis dasycneme</i>); csonkafülű denevér (<i>Myotis emarginatus</i>); közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i>); kereknyergű patkósdenevér (<i>Rhinolophus euryale</i>); nagy patkósdenevér (<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>); kis patkósdenevér (<i>Rhinolophus hipposideros</i>); farkas (<i>Canis lupus</i>); hiúz (<i>Lynx lynx</i>); Anker-araszoló (<i>Erannis ankeraria</i>); Sárga gyapjasszövő (<i>Eriogaster catax</i>); Füstös ősziaraszoló (<i>Lignoptera fumidaria</i>); Csüngő araszoló (<i>Phyllometra culminaria</i>) MADÁR: császármadár (<i>Bonasa bonasia</i>); fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>); darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>); barna kánya (<i>Milvus migrans</i>); rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>); kígyászölyv (<i>Circaetus gallicus</i>); békászó sas (<i>Aquila pomarina</i>); parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>); kerecsensólyom (<i>Falco cherrug</i>); vándorsólyom (<i>Falco peregrinus</i>); kék galamb (<i>Columba oenas</i>); füleskuvik (<i>Otus scops</i>); uhu (<i>Bubo bubo</i>); uráli bagoly (<i>Strix uralensis</i>); lappantyú (<i>Caprimulgus europaeus</i>); hamvas küllő (<i>Picus canus</i>); fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>); balkáni fakopáncs (<i>Dendrocopos syriacus</i>); közép fakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i>); fehérhátú fakopáncs (<i>Dendrocopos leucotos</i>); hegyi billegető (<i>Motacilla cinerea</i>); kis légykapó (<i>Ficedula parva</i>); örvös légykapó (<i>Ficedula albicollis</i>); szirti sas (<i>Aquila chrysaetos</i>) NÖVÉNY: zöld koboldmoha (<i>Buxbaumia viridis</i>); zöld seprőmoha (<i>Dicranum viride</i>); csengettyűvirág (<i>Adenophora liliifolia</i>); homoki kikerics (<i>Colchicum arenarium</i>); rigópohár (<i>Cypripedium calceolus</i>); bánáti bazsarózsa (<i>Paeonia officinalis</i> ssp. <i>Banatica</i>); fénylő zsolttina (<i>Serratula lycopifolia</i>) <u>Nem kiemelt jelentőségű, nem jelölő fajok</u> ÁLLAT: magyar színjátzólepke (<i>Apatura metis</i>); sápadt szemeslepke (<i>Lopinga achine</i>); kis apollólepke (<i>Parnassius mnemosyne</i>); gyepi béka (<i>Rana temporaria</i>); pannon gyík (<i>Ablepharus kitaibelii</i>); erdei sikló (<i>Elaphe longissima</i>); zöld gyík (<i>Lacerta viridis</i>); északi késeidenevér (<i>Eptesicus nilssoni</i>); késeidenevér (<i>Eptesicus serotinus</i>); nimfa denevér (<i>Myotis alcaethoe</i>); brandt denevér (<i>Myotis brandtii</i>); vízidenevér (<i>Myotis daubentonii</i>); bajuszos denevér (<i>Myotis mystacinus</i>); horgasszörű denevér (<i>Myotis nattereri</i>); óriás koraidenevér (<i>Nyctalus lasiopterus</i>); szőröskarú koraidenevér (<i>Nyctalus leisleri</i>); koraidenevér (<i>Nyctalus noctula</i>); fehérszélű törpedenevér (<i>Pipistrellus kuhlii</i>); durvavitorlájú törpedenevér (<i>Pipistrellus nathusii</i>); törpedenevér (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>); apró törpedenevér (<i>Pipistrellus pygmaeus</i>); alpesi törpedenevér (<i>Pipistrellus savii</i>); barna hosszúfülű-denevér (<i>Plecotus auritus</i>); szürke hosszúfülű-denevér (<i>Plecotus austriacus</i>); fehértorkú denevér (<i>Vespertilio murinus</i>); erdei pele (<i>Dryomys nitedula</i>); vadmacska (<i>Felis silvestris</i>); nyuszt (<i>Martes martes</i>); Törpeszender (<i>Proserpinus proserpina</i>) MADÁR: vörös kánya (<i>Milvus milvus</i>); héja (<i>Accipiter gentilis</i>); sisegő füzike (<i>Phylloscopus sibilatrix</i>); kerti rozsdafarkú (<i>Phoenicurus phoenicurus</i>); halvány geze (<i>Hippolais pallida</i>); vetési varjú (<i>Corvus frugilegus</i>) NÖVÉNY: zuzmók (<i>Cladonia</i> spp.); tőzegmoha fajok (<i>Sphagnum</i> spp.); kígyózó korpafű (<i>Lycopodium annotinum</i>); kapsos korpafű (<i>Lycopodium clavatum</i>); közönséges laposkorpafű (<i>Lycopodium complanatum</i>); Hóvirág (<i>Galanthus nivalis</i>)	

Kezelési programok megvalósítása, sajátos kezelési előírások betartása érdekében földtulajdonosokkal, illetve a területek és vizek kezelőivel kötött megállapodások (15)	(M3) Bevezetésre kerülő erdőkezelési előírások betartásához kapcsolódó élőhely-fejlesztési intézkedések – Nem-termelő beruházások erdőterületen Támogatott prioritások: 1-5	<u>Kiemelt jelentőségű élőhely-típusok</u> 6260 Pannon homoki gyepek; 40A0 Szubkontinentális peri-pannon cserjések; 9110 Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek; 91N0 Pannon homoki borókás-nyárasok; 91E0 Enyves éger és magas kőris alkotta ligeterdő; 91G0 Pannon gyertyános-tölgyesek; 9180 Törmeléklejtő- és szurdokerdők; 91H0 Pannon molyhos tölgyesek <u>Kiemelt jelentőségű fajok</u> ÁLLAT: kövi rák (<i>Austropotamobius torrentium</i>); remetebogár (<i>Osmoderma eremita</i>); havasi cincér (<i>Rosalia alpina</i>) NÖVÉNY: tartós szegfű (<i>Dianthus diutinus</i>) <u>Nem kiemelt jelentőségű élőhely-típusok</u> 6430 Üde, tápanyaggazdag magaskórósok; 9150 Sziklai bükkösök, sziklai hárserdők és hársas-berkenyész sziklaerdők; 91F0 Keményfás ligeterdők; 91K0 Illír bükkösök; 91L0 Illír gyertyános-tölgyesek; 9110 Mészkerülő bükkösök; 9130 Szubmontán és montán bükkösök; 91M0 Pannon cseres-tölgyesek; 8310 Nem idegenforgalmi hasznosítású barlangok; 4030 Száraz fenyérek, csarabosok <u>Nem kiemelt jelentőségű, jelölő fajok</u> ÁLLAT: tornai patakcsiga (<i>Sadleriana pannonica</i>); ritka hegyiszitakötő (<i>Cordulegaster heros</i>); szarvas ganéjtúró (<i>Bolbelasmus unicornis</i>); magyar futrinka (<i>Carabus hungaricus</i>); beregi futrinka (<i>Carabus hampei</i>); vízi futrinka (<i>Carabus variolosus</i>); nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>); gebhardt-vakfutrinka (<i>Duvalius gebhardti</i>); magyar vakfuntrinka (<i>Duvalius hungaricus</i>); kék pattanóbogár (<i>Limoniscus violaceus</i>); szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>); gyászszincér (<i>Morimus funereus</i>); kerekvállú állásbogár (<i>Rhysodes sulcatus</i>); magyar tavaszi fésűsbagoly (<i>Dioszeghyana schmidtii</i>); díszes tarkalepke (<i>Hypodryas maturna</i>); petényi márna (<i>Barbus meridionalis</i>); botos kölönte (<i>Cottus gobio</i>); sárgahasú unka (<i>Bombina variegata</i>); alpesi tarajosgöte (<i>Triturus carnifex</i>); nyugati piszedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>); hosszúszárnyú denevér (<i>Miniopterus schreibersii</i>); nagyfülű denevér (<i>Myotis bechsteini</i>); hegyesorrú denevér (<i>Myotis blythii</i>); tavi denevér (<i>Myotis dasycneme</i>); csonkafülű denevér (<i>Myotis emarginatus</i>); közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i>); kereknyergű patkósdenevér (<i>Rhinolophus euryale</i>); nagy patkósdenevér (<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>); kis patkósdenevér (<i>Rhinolophus hipposideros</i>); farkas (<i>Canis lupus</i>); hiúz (<i>Lynx lynx</i>); Ezüstsávós szénalepke (<i>Coenonympha oedippus</i>); Sárga gyapjasszövő (<i>Eriogaster catax</i>); Füstös ősziaraszoló (<i>Lignoptera fumidaria</i>); MADÁR: császármadár (<i>Bonasa bonasia</i>); fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>); darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>); barna kánya (<i>Milvus migrans</i>); rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>); kígyászölyv (<i>Circaetus gallicus</i>); békászó sas (<i>Aquila pomarina</i>); parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>); kerecsensólyom (<i>Falco cherrug</i>); vándorsólyom (<i>Falco peregrinus</i>); kék galamb (<i>Columba oenas</i>); füleskuvik (<i>Otus scops</i>); uhu (<i>Bubo bubo</i>); uráli bagoly (<i>Strix uralensis</i>); lappantyú (<i>Caprimulgus europaeus</i>); hamvas küllő (<i>Picus canus</i>); fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>); balkáni fakopáncs (<i>Dendrocopos syriacus</i>); közép fakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i>); fehérhátú fakopáncs (<i>Dendrocopos leucotos</i>); hegyi billegető (<i>Motacilla cinerea</i>); kis légykapó (<i>Ficedula parva</i>); örvös légykapó (<i>Ficedula albicollis</i>); kis örgébics (<i>Lanius minor</i>); szirti sas (<i>Aquila chrysaetos</i>); kék vércse (<i>Falco vespertinus</i>);	EMVA

		tövisszúró gébics (<i>Lanius collurio</i>) NÖVÉNY: homoki kikerics (<i>Colchicum arenarium</i>); rigópohár (<i>Cypripedium calceolus</i>); bánáti bazsarózsa (<i>Paeonia officinalis</i> ssp. <i>Banatica</i>); fénylő zsoltina (<i>Serratula lycopifolia</i>) <u>Nem kiemelt jelentőségű, nem jelölő fajok</u> ÁLLAT: magyar színjátszólepke (<i>Apatura metis</i>); sápadt szemeslepke (<i>Lopinga achine</i>); kis apollólepke (<i>Parnassius mnemosyne</i>); gyepi béka (<i>Rana temporaria</i>); pannon gyík (<i>Ablepharus kitaibelii</i>); erdei sikló (<i>Elaphe longissima</i>); zöld gyík (<i>Lacerta viridis</i>); északi késeidenevér (<i>Eptesicus nilssoni</i>); késeidenevér (<i>Eptesicus serotinus</i>); nimfa denevér (<i>Myotis alcathoe</i>); brandt denevér (<i>Myotis brandtii</i>); vízidenevér (<i>Myotis daubentonii</i>); bajuszos denevér (<i>Myotis mystacinus</i>); horgasszórú denevér (<i>Myotis nattereri</i>); óriás koraidenevér (<i>Nyctalus lasiopterus</i>); szőröskarú koraidenevér (<i>Nyctalus leisleri</i>); koraidenevér (<i>Nyctalus noctula</i>); fehérszélű törpedenevér (<i>Pipistrellus kuhlii</i>); durvavitorlájú törpedenevér (<i>Pipistrellus nathusii</i>); törpedenevér (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>); apró törpedenevér (<i>Pipistrellus pygmaeus</i>); alpesi törpedenevér (<i>Pipistrellus savii</i>); barna hosszúfűlű-denevér (<i>Plecotus auritus</i>); szürke hosszúfűlű-denevér (<i>Plecotus austriacus</i>); fehértorkú denevér (<i>Vespertilio murinus</i>); erdei pele (<i>Dryomys nitedula</i>); vadmacska (<i>Felis silvestris</i>); nyuszt (<i>Martes martes</i>) MADÁR: vörös kánya (<i>Milvus milvus</i>); héja (<i>Accipiter gentilis</i>); sisegő füzike (<i>Phylloscopus sibilatrix</i>); kerti rozsdafarkú (<i>Phoenicurus phoenicurus</i>); halvány geze (<i>Hippolais pallida</i>); gatyás ölyv (<i>Buteo lagopus</i>); vörös vércse (<i>Falco tinnunculus</i>); vetési varjú (<i>Corvus frugilegus</i>) NÖVÉNY: zuzmók (<i>Cladonia</i> spp.); tőzegmoha fajok (<i>Sphagnum</i> spp.); kígyózó korpafű (<i>Lycopodium annotium</i>); kapsos korpafű (<i>Lycopodium clavatum</i>); közönséges laposkorpafű (<i>Lycopodium complanatum</i>); Hóvirág (<i>Galanthus nivalis</i>)	
Természetvédelmi kezelés – az élőhelyek természetvédelmi helyzetének fenntartása illetve javítása (12); Természetvédelmi kezelés – a fajok természetvédelmi helyzetének fenntartása illetve javítása (13)	(M4) Természetvédelmi rendeltetésű területek mezőgazdasági módszerekkel fenntartott élőhelyeinek kezeléséhez szükséges infrastrukturális háttér fejlesztése (gép- és eszköz-beszerzés, legelő állatállomány fenntartásához szükséges	<u>Kiemelt jelentőségű élőhely-típusok</u> 6250 Síksági pannon löszsztyepppek; 6260 Pannon homoki gyepek; 2340 Mészkerülő ezüstperjések; 6240 Pannon lejtőssztyepppek és sziklafüves lejtők; 6210 Szálkaperjés-rozsnokos xeromezofil gyepek; 1530 Pannon szikes sztyepppek és mocsarak; 40A0 Szubkontinentális peri-pannon cserjések <u>Kiemelt jelentőségű fajok</u> ÁLLAT: rákosi vipera (<i>Vipera ursinii rakosiensis</i>) NÖVÉNY: tartós szegfű (<i>Dianthus diutinus</i>); magyar kökörcsin (<i>Pulsatilla pratensis</i> ssp. <i>hungarica</i>) <u>Nem kiemelt jelentőségű élőhely-típusok</u> 7230 Mészkedvelő üde láp- és sásrétek; 6410 Kékperjés láprétek; 6430 Üde, tápanyaggazdag magaskórósok; 6520 Hegyi kaszálórétek; 6440 Ártéri mocsárrétek; 5130 Borókásodó szárazgyepek; 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek; 6190 Pannon sziklagyepek <u>Nem kiemelt jelentőségű, jelölő fajok</u> ÁLLAT: hosszúfogú törpecsiga (<i>Vertigo angustior</i>); hasas törpecsiga (<i>Vertigo moulinsiana</i>); magyar tarsza	ERFA, KA

	infrastruktúra) – Kezelési infrastruktúra (gyepek és más mezőgazdasági területek) <i>Támogatott prioritások: 1, 3, 5, 6</i>	(Isophya costata); vöröslábú hegyisáska (Odontopodisma rubripes); álolaszáska (Paracaloptenus caloptenoides); eurázsiai rétisáska (Stenobothrus eurasius); magyar futrinka (Carabus hungaricus); pusztai gyalogcincér (Dorcadion fulvum cervae); atracélcincér (Pilemia tigrina); sztyepplepke (Catopta thrips); ezüstsávós szénalepke (Coenonympha oedippus); anker-araszoló (Erannis ankeraria); sárga gyapjasszövő (Eriogaster catax); lápi tarkalepke (Euphydryas aurinia); nagy szikibagoly (Gortyna borelii); füstös ősziaraszoló (Lignoptera fumidaria); nagy tűzlepke (Lycaena dispar); sötét hangyaboglárka (Maculinea nausithous); vérfű-hangyaboglárka (Maculinea teleius); csüngő araszoló (Phyllometra culminaria); csíkos szöcskegér (Sicista subtilis); ürge (Spermophilus citellus); Szarvas ganéjtúró (Bolbelasmus unicornis) MADÁR: vetési lúd (Anser fabalis); nagy lilik (Anser albifrons); kis lilik (Anser erythropus); nyári lúd (Anser anser); vörösnakú lúd (Branta ruficollis); tőkés réce (Anas platyrhynchos); fehér gólya (Ciconia ciconia); barna rétihéja (Circus aeruginosus); kékes rétihéja (Circus cyaneus); hamvas rétihéja (Circus pygargus); pusztai ölyv (Buteo rufinus); parlagi sas (Aquila heliaca); kék vércse (Falco vespertinus); kerecsensólyom (Falco cherrug); pettyes vízicsibe (Porzana porzana); kis vízicsibe (Porzana parva); haris (Crex crex); daru (Grus grus); túzok (Otis tarda); gólyatöcs (Himantopus himantopus); gulipán (Recurvirostra avosetta); ugartyúk (Burhinus oediconemus); székicsér (Glareola pratincola); széki lile (Charadrius alexandrinus); havasi lile (Charadrius morinellus); aranylile (Pluvialis apricaria); pajzsoscankó (Philomachus pugnax); sárszalónka (Gallinago gallinago); nagy goda (Limosa limosa); kis póling (Numenius phaeopus); nagy póling (Numenius arquata); piroszlábú cankó (Tringa totanus); réti cankó (Tringa glareola); réti fülesbagoly (Asio flammeus); szalakóta (Coracias garrulus); erdei pacsirta (Lullula arborea); parlagi pityer (Anthus campestris); csíkosfejű nádiposzáta (Acrocephalus paludicola); tövisszűrő gébics (Lanius collurio); kis őrgébics (Lanius minor); fattyúszerkő (Chlidonias hybridus); kormos szerkő (Chlidonias niger); kék galamb (Columba oenas) NÖVÉNY: csengettyűvirág (Adenophora liliifolia); réti angyalgyökér (Angelica palustris); kislepke aszat (Cirsium brachycephalum); homoki kikerics (Colchicum arenarium); tátorján (Crambe tataria); osztrák sárkányfű (Dracocephalum austriacum); piros kígyószisz (Echium russicum); magyar nőszirm (Iris aphylla ssp. hungarica); homoki nőszirm (Iris humulis ssp. Arenaria); Kúszó celler (Apium repens); Bíboros sallangvirág (Himantoglossum caprinum) <u>Nem kiemelt jelentőségű, nem jelölő fajok</u> ÁLLAT: fűrészlábú szöcske (Saga pedo); nagyfoltú hangyaboglárka (Maculinea arion); kis apollólepke (Parnassius mnemosyne); törpeszender (Proserpinus proserpina); zöld gyík (Lacerta viridis); elevenszülő gyík (Lacerta vivipara pannonica); hörcsög (Cricetus cricetus) MADÁR: gatyás ölyv (Buteo lagopus); vörös vércse (Falco tinnunculus); fogoly (Perdix perdix); fűrj (Coturnix coturnix); füstös cankó (Tringa erythropus); havasi partfutó schinzii alfaja (Calidris alpina schinzii); bíbic (Vanellus vanellus); vadgerle (Streptopelia turtur); gyöngybagoly (Tyto alba); kuvik (Athene noctua); búbosbanka (Upupa epops); gyurgyalag (Merops apiaster); nyaktekeres (Jynx torquilla); zöld küllő (Picus viridis); mezei pacsirta (Alauda arvensis); hantmadár (Oenanthe oenanthe); nagy őrgébics (Lanius excubitor); vetési varjú (Corvus frugilegus); sordély (Miliaria calandra); fehérszárnyú szerkő (Chlidonias leucopterus)	

Kezelési programok megvalósítása, sajátos kezelési előírások betartása érdekében földtulajdonosakkal, illetve a területek és vizek kezelőivel kötött megállapodások (15)	(M5) Gazdálkodással érintett gyepes élőhely-típusok természetvédelmi kezeléséhez kapcsolódó célzott (élőhely-specifikus) előírások alkalmazása – Agrár-környezetvédelem (célzott, élőhely-specifikus) <i>Támogatott prioritások: 1, 3, 5</i>	<u>Kiemelt jelentőségű élőhely-típusok</u> 6250 Síksági pannon löszsztyepppek; 6260 Pannon homoki gyeppek; 2340 Mészkerülő ezüstperjések; 6240 Pannon lejtőssztyepppek és sziklafüves lejtők; 6210 Szálkaperjés-rozsnokos xeromezofil gyeppek; 1530 Pannon szikes sztyepppek és mocsarak; 40A0 Szubkontinentális peri-pannon cserjések <u>Nem kiemelt jelentőségű élőhely-típusok</u> 7230 Mészkedvelő üde láp- és sásrétek; 6410 Kékperjés láprétek; 6430 Üde, tápanyaggazdag magaskórósok; 6520 Hegyi kaszálórétek; 6440 Ártéri mocsárrétek; 5130 Borókásodó szárazgyepek; 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek; 6190 Pannon sziklagyepek <u>Nem kiemelt jelentőségű, jelölő fajok</u> ÁLLAT: Sárga gyapjasszövő (Eriogaster catax); Füstös ősziaraszoló (Lignoptera fumidaria); Nagy tűzlepke (Lycaena dispar); Sötét hangyaboglárka (Maculinea nausithous); Vértű-hangyaboglárka (Maculinea teleius) MADÁR: kis lilik (Anser erythropus); nyári lúd (Anser anser); vörösnakú lúd (Branta ruficollis); tőkés réce (Anas platyrhynchos); kanalas réce (Anas clypeata); cigányréce (Aythya nyroca); pusztai ölyv (Buteo rufinus); parlagi sas (Aquila heliaca); kék vércse (Falco vespertinus); fattyúszerkő (Chlidonias hybridus); kormos szerkő (Chlidonias niger); kékbegy (Luscinia svecica); fülemülesitke (Acrocephalus melanopogon); csíkosfejű nádiposzáta (Acrocephalus paludicola); barkóscinege (Panarus biarmicus); tövisszúró gébics (Lanius collurio) <u>Nem kiemelt jelentőségű, nem jelölő fajok</u> MADÁR: gatyás ölyv (Buteo lagopus); fogoly (Perdix perdix); fűrj (Coturnix coturnix); füstös cankó (Tringa erythropus); fehérszárnyú szerkő (Chlidonias leucopterus); bíbic (Vanellus vanellus); mezei pacsirta (Alauda arvensis); hantmadár (Oenanthe oenanthe); nagy örgébics (Lanius excubitor); vetési varjú (Corvus frugilegus); sordély (Miliaria calandra)	EMVA
Kezelési programok megvalósítása, sajátos kezelési előírások betartása érdekében földtulajdonosakkal, illetve a területek és vizek kezelőivel kötött megállapodások (15)	(M6) Közösségi jelentőségű fajok megőrzéséhez kapcsolódó célzott gazdálkodási előírások alkalmazása – Agrár-környezetvédelem (célzott, faj-specifikus) <i>Támogatott prioritások: 1-3, 5, 6</i>	<u>Kiemelt jelentőségű fajok</u> ÁLLAT: rákosi vipera (Vipera ursinii rakosiensis) NÖVÉNY: magyar kökörcsin (Pulsatilla pratensis ssp. hungarica) <u>Nem kiemelt jelentőségű, jelölő fajok</u> ÁLLAT: hosszúfogó törpecsiga (Vertigo angustior); hasas törpecsiga (Vertigo moulinsiana); ezüstsávós szénalepke (Coenonympha oedippus); sárga gyapjasszövő (Eriogaster catax); lápi tarkalepke (Euphydryas aurinia); sötét hangyaboglárka (Maculinea nausithous); vértű-hangyaboglárka (Maculinea teleius); csíkos szőcskegér (Sicista subtilis); ürge (Spermophilus citellus); nagy szikibagoly (Gortyna borelii) MADÁR: vetési lúd (Anser fabalis); nagy lilik (Anser albifrons); kis lilik (Anser erythropus); nyári lúd (Anser anser); vörösnakú lúd (Branta ruficollis); bőjti réce (Anas querquedula); fehér gólya (Ciconia ciconia); barna rétihéja (Circus aeruginosus); kékes rétihéja (Circus cyaneus); hamvas rétihéja (Circus pygargus); pusztai ölyv (Buteo rufinus); parlagi sas (Aquila heliaca); kék vércse (Falco vespertinus); kerecsensólyom (Falco cherrug); pettyes vízcisibe (Porzana porzana); kis vízcisibe (Porzana parva); haris (Crex crex); daru (Grus grus); tűzok	EMVA

		(Otis tarda); ugartyúk (Burhinus oedicnemus); székicsér (Glareola pratincola); széki lile (Charadrius alexandrinus); havasi lile (Charadrius morinellus); aranylile (Pluvialis apricaria); nagy goda (Limosa limosa); nagy póling (Numenius arquata); piros lábú cankó (Tringa totanus); réti fülesbagoly (Asio flammeus); szalakóta (Coracias garrulus); csíkosfejű nádiposzta (Acrocephalus paludicola); kis örgébics (Lanius minor) NÖVÉNY: Csengettyűvirág (Adenophora liliifolia); Kúszó celler (Apium repens); Tátorján (Crambe tataria); Mocsári kardvirág (Gladiolus palustris) <u>Nem kiemelt jelentőségű, nem jelölő fajok</u> ÁLLAT: nagyfoltú hangyabogár (Maculinea arion); törpeszender (Proserpinus proserpina); elevenszülő gyík (Lacerta vivipara pannonica); tócsaszitakötő (Leucorrhinia caudalis) MADÁR: fogoly (Perdix perdix); fűrj (Coturnix coturnix); vadgerle (Streptopelia turtur); gyöngybagoly (Tyto alba); kuvik (Athene noctua); búbosbanka (Upupa epops); gyurgyalag (Merops apiaster); nyaktekeres (Jynx torquilla); zöld küllő (Picus viridis); mezei pacsirta (Alauda arvensis); hantmadár (Oenanthe oenanthe); nagy örgébics (Lanius excubitor); vetési varjú (Corvus frugilegus); sordély (Miliaria calandra); bibic (Vanellus vanellus) NÖVÉNY: Hóvirág (Galanthus nivalis)	
Kezelési programok megvalósítása, sajátos kezelési előírások betartása érdekében földtulajdonosokkal, illetve a területek és vizek kezelőivel kötött megállapodások (15)	(M7) Közösségi jelentőségű fajok és élőhely-típusok megőrzéséhez kapcsolódó általános gazdálkodási előírások alkalmazása - Agrár-környezetvédelem (horizontális) <i>Támogatott prioritások: 1-3, 5, 6</i>	<u>Kiemelt jelentőségű élőhely-típusok</u> 6250 Síksági pannon löszsztyepp; 6260 Pannon homoki gyepek; 6240 Pannon lejtőssztyepp és sziklafüves lejtők; 6210 Szálkaperjés-rozsnokos xeromezofil gyepek; 1530 Pannon szikes sztyepp és mocsarak; 40A0 Szubkontinentális peri-pannon cserjések; <u>Kiemelt jelentőségű fajok</u> NÖVÉNY: tartós szegfű (Dianthus diutinus) <u>Nem kiemelt jelentőségű élőhely-típusok</u> 6440 Ártéri mocsárrétek; 5130 Borókásodó szárazgyepek; 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek; 6190 Pannon sziklagyepek; <u>Nem kiemelt jelentőségű, jelölő fajok</u> ÁLLAT: magyar tarsza (Isophya costata); vöröslábú hegyisáska (Odontopodisma rubripes); álolaszáska (Paracaloptenus caloptenoides); eurázsiai rétisáska (Stenobothrus eurasius); magyar futrinka (Carabus hungaricus); pusztai gyalogcincér (Dorcadion fulvum cervae); atracélcincér (Pilemia tigrina); sztyepplepke (Catopta thrips); anker-araszoló (Erannis ankeraria); füstös ősziaraszoló (Lignoptera fumidaria); nagy tűzlepke (Lycaena dispar); csüngő araszoló (Phyllometra culminaria); Díszes tarkalepke (Hypodryas maturna); díszes légivadász (Coenagrion ornatum); ritka hegyiszitakötő (Cordulegaster heros); erdei szitakötő (Ophiogomphus cecilia); szarvas ganéjtűró (Bolbelasmus unicornis) MADÁR: vetési lúd (Anser fabalis); nagy lilik (Anser albifrons); kis lilik (Anser erythropus); nyári lúd (Anser anser); vörösnakú lúd (Branta ruficollis); tőkés réce (Anas platyrhynchos); fehér gólya (Ciconia ciconia);	EMVA

		barna rétihéja(Circus aeruginosus); kékes rétihéja (Circus cyaneus); hamvas rétihéja (Circus pygargus); parlagi sas (Aquila heliaca); kék vércse (Falco vespertinus); kerecsensólyom (Falco cherrug); haris (Crex crex); daru (Grus grus); túzok (Otis tarda); ugartyúk (Burhinus oedicnemus); székicsér (Glaireola pratincola); aranylile (Pluvialis apricaria); pajzsoscankó (Philomachus pugnax); sárszalonna (Gallinago gallinago); nagy goda (Limosa limosa); nagy póling (Numenius arquata); piroslábú cankó (Tringa totanus); réti cankó (Tringa glareola); szalakóta (Coracias garrulus); erdei pacsirta (Lullula arborea); parlagi pityer (Anthus campestris); tövisszűrő gébics (Lanius collurio); kis őrgébics (Lanius minor); darázsölyv (Pernis apivorus); pusztai ölyv (Buteo rufinus); karvalyposzáta (Sylvia nisoria) NÖVÉNY: csengettyűvirág (Adenophora liliifolia); réti angyalgyökér (Angelica palustris); kiscsészke (Cirsium brachycephalum); homoki kikerics (Colchicum arenarium); tátorján (Crambe tataria); osztrák sárkányfű (Dracocephalum austriacum); piros kígyószisz (Echium russicum); magyar nőzirom (Iris aphylla ssp. hungarica); homoki nőzirom (Iris humulis ssp. Arenaria); fénylő zsoltina (Serratula lycopifolia); Bíboros sallangvirág (Himantoglossum caprinum) <u>Nem kiemelt jelentőségű, nem jelölő fajok</u> ÁLLAT: fűrészlábú szöcske (Saga pedo); kis apollólepke (Parnassius mnemosyne); zöld gyík (Lacerta viridis); hörcsög (Cricetus cricetus); Tócsaszitakötő (Leucorrhina caudalis) MADÁR: gatyás ölyv (Buteo lagopus); vörös vércse (Falco tinnunculus); fogoly (Perdix perdix); fűrj (Coturnix coturnix); füstös cankó (Tringa erythropus); havasi partfutó schinzii alfaja (Calidris alpina schinzii); bíbic (Vanellus vanellus); vadgerle (Streptopelia turtur); gyöngybagoly (Tyto alba); kuvik (Athene noctua); búbosbanka (Upupa epops); gyurgyalag (Merops apiaster); nyaktekeres (Jynx torquilla); zöld küllő (Picus viridis); mezei pacsirta (Alauda arvensis); hantmadár (Oenanthe oenanthe); nagy őrgébics (Lanius excubitor); vetési varjú (Corvus frugilegus); sordély (Miliaria calandra)	
Kezelési programok megvalósítása, sajátos kezelési előírások betartása érdekében földtulajdonosokkal, illetve a területek és vizek kezelőivel kötött megállapodások (15)	(M8) Gazdálkodással érintett gyepes élőhely-típusok állapotának javítását, közösségi jelentőségű fajok megőrzését célzó élőhely-fejlesztési beavatkozások – Nem-termelő beruházások mezőgazdasági területeken	<u>Kiemelt jelentőségű élőhely-típusok</u> 6250 Síksági pannon löszsziepppek <u>Kiemelt jelentőségű fajok</u> ÁLLAT: rákosi vipera (Vipera ursinii rakosiensis) NÖVÉNY: tartós szegfű (Dianthus diutinus); Magyar kökörtin (Pulsatilla pratensis ssp. hungarica) <u>Nem kiemelt jelentőségű, jelölő fajok</u> ÁLLAT: hosszúfogú törpecsiga (Vertigo angustior); hasas törpecsiga (Vertigo moulinsiana); magyar futrinka (Carabus hungaricus); pusztai gyalogcincér (Dorcadion fulvum cervae); atracélcincér (Pilemia tigrina); sztyepplepke (Catopta thrips); ezüstsávós szénalepke (Coenonympha oedippus); anker-araszoló (Erannis ankeraria); sárga gyapjasszövő (Eriogaster catax); lápi tarkalepke (Euphydryas aurinia); nagy szikibagoly (Gortyna borelii); füstös ősziaraszoló (Lignoptera fumidaria); nagy tűzlepke (Lycaena dispar); sötét hangyaboglárka (Maculinea nausithous); vérfű-hangyaboglárka (Maculinea teleius); csüngő araszoló (Phyllometra culminaria); csíkos szöcskegér (Sicista subtilis); ürge (Spermophilus citellus)	EMVA

	Támogatott prioritások: 1, 3, 5, 6	MADÁR: vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>); nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>); kis lilik (<i>Anser erythropus</i>); nyári lúd (<i>Anser anser</i>); vörösnakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>); tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>); böjti réce (<i>Anas querquella</i>); fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>); barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>); kékes rétihéja (<i>Circus cyaneus</i>); hamvas rétihéja (<i>Circus pygargus</i>); pusztai ölyv (<i>Buteo rufinus</i>); békászó sas (<i>Aquila pomarina</i>); parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>); kék vércse (<i>Falco vespertinus</i>); kerecsensólyom (<i>Falco cherrug</i>); pettyes vízcisibe (<i>Porzana porzana</i>); kis vízcisibe (<i>Porzana parva</i>); haris (<i>Crex crex</i>); daru (<i>Grus grus</i>); túzok (<i>Otis tarda</i>); gólyatöcs (<i>Himantopus himantopus</i>); gulipán (<i>Recurvirostra avosetta</i>); ugartyúk (<i>Burhinus oedicnemus</i>); székicsér (<i>Glareola pratincola</i>); széki lile (<i>Charadrius alexandrinus</i>); havasi lile (<i>Charadrius morinellus</i>); aranylile (<i>Pluvialis apricaria</i>); pajszoscankó (<i>Philomachus pugnax</i>); sárszalonka (<i>Gallinago gallinago</i>); nagy goda (<i>Limosa limosa</i>); kis póling (<i>Numenius phaeopus</i>); nagy póling (<i>Numenius arquata</i>); piros lábú cankó (<i>Tringa totanus</i>); réti cankó (<i>Tringa glareola</i>); lappantyú (<i>Caprimulgus europaeus</i>); szalakóta (<i>Coracias garrulus</i>); erdei pacsirta (<i>Lullula arborea</i>); parlagi pityer (<i>Anthus campestris</i>); csikosfejű nádiposzáta (<i>Acrocephalus paludicola</i>); kis őrgébics (<i>Lanius minor</i>); cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>); darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>); rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>) NÖVÉNY: Réti angyalgölkér (<i>Angelica palustris</i>); Kúszó celler (<i>Apium repens</i>); Tátorján (<i>Crambe tataria</i>); <u>Nem kiemelt jelentőségű, nem jelölő fajok</u> ÁLLAT: zöld gyík (<i>Lacerta viridis</i>); elevenszülő gyík (<i>Lacerta vivipara pannonica</i>); Hörcsög (<i>Cricetus cricetus</i>) MADÁR: gatyás ölyv (<i>Buteo lagopus</i>); vörös vércse (<i>Falco tinnunculus</i>); fogoly (<i>Perdix perdix</i>); fűrj (<i>Coturnix coturnix</i>); füstös cankó (<i>Tringa erythropus</i>); havasi partfutó (<i>Calidris alpina</i>); bíbic (<i>Vanellus vanellus</i>); vadgerle (<i>Streptopelia turtur</i>); gyöngybagoly (<i>Tyto alba</i>); kuvik (<i>Athene noctua</i>); búbosbanka (<i>Upupa epops</i>); gyurgyalag (<i>Merops apiaster</i>); nyaktekeres (<i>Jynx torquilla</i>); zöld küllő (<i>Picus viridis</i>); mezei pacsirta (<i>Alauda arvensis</i>); hantmadár (<i>Oenanthe oenanthe</i>); nagy őrgébics (<i>Lanius excubitor</i>); vetési varjú (<i>Corvus frugilegus</i>); sordély (<i>Miliaria calandra</i>)	
Kezelési programok megvalósítása, sajátos kezelési előírások betartása érdekében földtulajdonosokkal, illetve a területek és vizek kezelőivel kötött megállapodások (15)	(M9) Extenzív halastavakhoz kötődő közösségi jelentőségű fajok természetvédelmi helyzetének javítását szolgáló sajátos kezelési előírások bevezetése – vízi környezetvédelmi kifizetések (extenzív halastavak)	<u>Nem kiemelt jelentőségű, jelölő fajok</u> ÁLLAT: Réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>); Dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>); Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>); Vidra (<i>Lutra lutra</i>) MADÁR: vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>); nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>); kis lilik (<i>Anser erythropus</i>); nyári lúd (<i>Anser anser</i>); vörösnakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>); kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>); csörgő réce (<i>Anas crecca</i>); tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>); böjti réce (<i>Anas querquedula</i>); kanalas réce (<i>Anas clypeata</i>); barátréce (<i>Aythya ferina</i>); cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>); kis vöcsök (<i>Tachybaptus ruficollis</i>); vörösnakú vöcsök (<i>Podiceps grisegena</i>); feketenyakú vöcsök (<i>Podiceps nigricollis</i>); kis kárókatona (<i>Phalacrocorax pygmaeus</i>); bölömbika (<i>Botaurus stellaris</i>); törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>); bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>); üstökös-gém (<i>Ardeola ralloides</i>); kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>); nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>); vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>); fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>); batla (<i>Plegadis falcinellus</i>); kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>); rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>); barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>); halászsas (<i>Pandion haliaetus</i>); guvat (<i>Rallus aquaticus</i>); pettyes vízcisibe (<i>Porzana porzana</i>); kis vízcisibe (<i>Porzana parva</i>); daru (<i>Grus grus</i>); gólyatöcs (<i>Himantopus himantopus</i>);	ETHA

	Támogatott prioritások: 2, 6	gulipán (<i>Recurvirostra avosetta</i>); sárszalonka (<i>Gallinago gallinago</i>); nagy goda (<i>Limosa limosa</i>); nagy póling (<i>Numenius arquata</i>); réti cankó (<i>Tringa glareola</i>); szerecsensirály (<i>Larus melanocephalus</i>); küszvágó csér (<i>Sterna hirundo</i>); fattyúszerkő (<i>Chlidonias hybridus</i>); kormos szerkő (<i>hlidonias niger</i>); kékbegy (<i>Luscinia svecica</i>); fülemülesítke (<i>Acrocephalus melanopogon</i>); barkóscinege (<i>Panarus biarmicus</i>); függőcinege (<i>Remiz pendulinus</i>) <u>Nem kiemelt jelentőségű, nem jelölő fajok</u> MADÁR: szürke gém (<i>Ardea cinerea</i>); búbos vöcsök (<i>Podiceps cristatus</i>); füstös cankó (<i>Tringa erythropus</i>); havasi partfutó schinzii alfaja (<i>Calidris alpina schinzii</i>); fehérszárnyú szerkő (<i>Chlidonias leucopterus</i>); dankasirály (<i>Larus ridibundus</i>); bíbic (<i>Vanellus vanellus</i>)	
Természetvédelmi kezelés – a fajok természetvédelmi helyzetének fenntartását illetve javítása (13)	(M10) Extenzív halastavakhoz, halastóként vagy horgásztóként hasznosított vízterekhez kötődő, ill. vizekben élő közösségi jelentőségű fajok természetvédelmi helyzetének javítását szolgáló beruházások (pl. nem termelő töegységek, természet-közeli parti öv és költőszigetek kialakítása, közösségi jelentőségű fajok mesterséges telepítése) – Extenzív halastavak fejlesztése (beruházások) Támogatott prioritások: 6	<u>Nem kiemelt jelentőségű, jelölő fajok</u> ÁLLAT: Réti csik (<i>Misgurnus fossilis</i>); Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>); Vidra (<i>Lutra lutra</i>); Balin (<i>Aspius aspius</i>) MADÁR: kis lilik (<i>Anser erythropus</i>); nyári lúd (<i>Anser anser</i>); vörösnyakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>); kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>); csörgő réce (<i>Anas crecca</i>); tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>); bőjti réce (<i>Anas querquedula</i>); kanalas réce (<i>Anas clypeata</i>); barátréce (<i>Aythya ferina</i>); cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>); kis vöcsök (<i>Tachybaptus ruficollis</i>); vörösnyakú vöcsök (<i>Podiceps grisegena</i>); feketenyakú vöcsök (<i>Podiceps nigricollis</i>); kis kárókatona (<i>Phalacrocorax pygmeus</i>); bölömbika (<i>Botaurus stellaris</i>); törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>); baksó (<i>Nycticorax nycticorax</i>); üstököségem (<i>Ardeola ralloides</i>); kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>); nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>); vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>); batla (<i>Plegadis falcinellus</i>); kanalgém (<i>Platalea leucorodia</i>); rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>); barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>); halászsas (<i>Pandion haliaetus</i>); guvat (<i>Rallus aquaticus</i>); pettyes vízcisibe (<i>Porzana porzana</i>); kis vízcisibe (<i>Porzana parva</i>); daru (<i>Grus grus</i>); gólyatöcs (<i>Himantopus himantopus</i>); gulipán (<i>Recurvirostra avosetta</i>); sárszalonka (<i>Gallinago gallinago</i>); nagy goda (<i>Limosa limosa</i>); nagy póling (<i>Numenius arquata</i>); réti cankó (<i>Tringa glareola</i>); szerecsensirály (<i>Larus melanocephalus</i>); küszvágó csér (<i>Sterna hirundo</i>); fattyúszerkő (<i>Chlidonias hybridus</i>); kormos szerkő (<i>hlidonias niger</i>); kékbegy (<i>Luscinia svecica</i>); fülemülesítke (<i>Acrocephalus melanopogon</i>); barkóscinege (<i>Panarus biarmicus</i>); függőcinege (<i>Remiz pendulinus</i>); vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>); nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>) <u>Nem kiemelt jelentőségű, nem jelölő fajok</u> ÁLLAT: Folyami rák (<i>Astacus astacus</i>) MADÁR: szürke gém (<i>Ardea cinerea</i>); búbos vöcsök (<i>Podiceps cristatus</i>); füstös cankó (<i>Tringa erythropus</i>); havasi partfutó schinzii alfaja (<i>Calidris alpina schinzii</i>); fehérszárnyú szerkő (<i>Chlidonias leucopterus</i>); dankasirály (<i>Larus ridibundus</i>); bíbic (<i>Vanellus vanellus</i>)	ETHA

Az élőhelyek restaurációját, illetve a fajok megőrzését szolgáló infrastruktúra (24)	(M11) Halgazdálkodási hasznosítású természetes vizek közösségi jelentőségű fajainak megőrzését, természetvédelmi helyzetének javítását szolgáló fejlesztések (pl. ivó helyek kialakítása, rehabilitációja, érintett Natura 2000 területek helyreállítása) – Halgazdasági hasznosítású természetes vizek <i>Támogatott prioritások: 2</i>	<u>Nem kiemelt jelentőségű, jelölő fajok</u> ÁLLAT: Ingola fajok (Eudontomyzon spp.); Balin (Aspius aspius); Réti csík (Misgurnus fossilis); Német bucó (Zingel streber); Magyar bucó (Zingel zingel); Mocsári teknős (Emys orbicularis) MADÁR: kis vöcsök (Tachybaptus ruficollis); vörösnyakú vöcsök (Podiceps grisegena); feketenyakú vöcsök (Podiceps nigricollis); kis kárókatona (Phalacrocorax pygmeus); nagy kócsag (Egretta alba); szerecsensirály (Larus melanocephalus); küszvágó csér (Sterna hirundo); kis csér (Sterna albifrons); jégmadár (Alcedo atthis) <u>Nem kiemelt jelentőségű, nem jelölő fajok</u> ÁLLAT: Folyami rák (Astacus astacus); Kecsege (Acipenser ruthenus) MADÁR: szürke gém (Ardea cinerea); búbos vöcsök (Podiceps cristatus); dankasirály (Larus ridibundus)	ETHA
Szolgáltatások biztosítása: a joggyakorlás korlátozása és a bevételkiesés kompenzálására nyújtott kifizetések, a szomszédok egyetértése érdekében folytatott egyeztetések (16)	(M12) Közösségi jelentőségű fajok és élőhely-típusok megőrzése érdekében bevezetett terület-alapú gazdálkodási, földhasználati korlátozások kompenzációja – Natura 2000 kompenzáció <i>Támogatott prioritások: 1-6</i>	<u>Kiemelt jelentőségű élőhely-típusok</u> 6250 Síksági pannon löszsztyepppek; 6260 Pannon homoki gyepek; 6240 Pannon lejtőssztyepppek és sziklafüves lejtők; 6210 Szálkaperjés-rozsnokos xeromezofil gyepek; 40A0 Szubkontinentális peri-pannon cserjések; 9110 Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek; 91N0 Pannon homoki borókás-nyárasok; 91E0 Fűz-, nyár, éger- és körisligetek/ligeterdők; 7210 Télisásosok (Cladium mariscus) és a Caricion davilliana fajaival <u>Kiemelt jelentőségű fajok</u> ÁLLAT: Rákosi vipera (Vipera ursinii rakosiensis) NÖVÉNY: Magyar kökörccsin (Pulsatilla pratensis ssp. hungarica) <u>Nem kiemelt jelentőségű élőhely-típusok</u> 7230 Mészkedvelő üde láp- és sásrétek; 6410 Kékperjés láprétek; 6520 Hegyi kaszálórétek; 6190 Pannon sziklagyepek; 6440 Ártéri mocsárrétek; 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek; 9150 Sziklai bükkösök, sziklai hárserdők és hársas-berkenyész sziklaerdők; 91F0 Keményfás ligeterdők <u>Nem kiemelt jelentőségű, jelölő fajok</u> ÁLLAT: Magyar tarsza (Isophya costata); Nagy tűzlepke (Lycaena dispar); Vértű-hangyaboglárka (Maculinea	EMVA

		teleius); Ürge (<i>Spermophilus citellus</i>); Molnárgörény (<i>Mustela eversmannii</i>) MADÁR: vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>); nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>); kis lilik (<i>Anser erythropus</i>); nyári lúd (<i>Anser anser</i>); vörösnakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>); tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>); kis vöcsök (<i>Tachybaptus ruficollis</i>); vörösnakú vöcsök (<i>Podiceps grisegena</i>); feketenyakú vöcsök (<i>Podiceps nigricollis</i>); kis kárókatona (<i>Phalacrocorax pygmeus</i>); bölömbika (<i>Botaurus stellaris</i>); bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>); üstökös-gém (<i>Ardeola ralloides</i>); kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>); nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>); fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>); batla (<i>Plegadis falcinellus</i>); kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>); darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>); barna kánya (<i>Milvus migrans</i>); rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>); kígyászölyv (<i>Circaetus gallicus</i>); hamvas rétihéja (<i>Circus pygargus</i>); békászó sas (<i>Aquila pomarina</i>); parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>); szirti sas (<i>Aquila chrysaetos</i>); kék vércse (<i>Falco vespertinus</i>); kerecsensólyom (<i>Falco cherrug</i>); haris (<i>Crex crex</i>); daru (<i>Grus grus</i>); túzok (<i>Otis tarda</i>); gulipán (<i>Recurvirostra avosetta</i>); ugartyúk (<i>Burhinus oedicnemus</i>); székicsér (<i>Glareola pratincola</i>); széki lile (<i>Charadrius alexandrinus</i>); sárszalonka (<i>Gallinago gallinago</i>); nagy goda (<i>Limosa limosa</i>); nagy póling (<i>Numenius arquata</i>); piros lábú cankó (<i>Tringa totanus</i>); szerezcsensírály (<i>Larus melanocephalus</i>); küszvágó csér (<i>Sterna hirundo</i>); fattyúszerkő (<i>Chlidonias hybridus</i>); kormos szerkő (<i>Chlidonias niger</i>); kék galamb (<i>Columba oenas</i>); füleskuvik (<i>Otus scops</i>); uráli bagoly (<i>Strix uralensis</i>); réti fülesbagoly (<i>Asio flammeus</i>); szalakóta (<i>Coracias garrulus</i>); hamvas küllő (<i>Picus canus</i>); fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>); balkáni fakopáncs (<i>Dendrocopos syriacus</i>); közép fakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i>); fehérhátú fakopáncs (<i>Dendrocopos leucotos</i>); parlagi pityer (<i>Anthus campestris</i>); kékbegy (<i>Luscinia svecica</i>); fülemülesítke (<i>Acrocephalus melanopogon</i>); csíkosfejű nádiposzáta (<i>Acrocephalus paludicola</i>); kis légykapó (<i>Ficedula parva</i>); örvös légykapó (<i>Ficedula albicollis</i>); barkóscinege (<i>Panarus biarmicus</i>); függőcinege (<i>Remiz pendulinus</i>); kis örgébics (<i>Lanius minor</i>) NÖVÉNY: Csengettyűvirág (<i>Adenophora liliifolia</i>) <u>Nem kiemelt jelentőségű, nem jelölő fajok</u> ÁLLAT: Haragos sikló (<i>Coluber caspius</i>) MADÁR: szürke gém (<i>Ardea cinerea</i>); búbos vöcsök (<i>Podiceps cristatus</i>); vörös kánya (<i>Milvus milvus</i>); héja (<i>Accipiter gentilis</i>); fogoly (<i>Perdix perdix</i>); fűrj (<i>Coturnix coturnix</i>); fehérszárnyú szerkő (<i>Chlidonias leucopterus</i>); dankasírály (<i>Larus ridibundus</i>); bíbic (<i>Vanellus vanellus</i>); vadgerle (<i>Streptopelia turtur</i>)	
Az élőhelyek restaurációját, illetve a fajok megőrzését szolgáló infrastruktúra (24)	(M13) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítása (extenzív gyümölcsösök, fás legelők stb.) – Agrár-erdészeti rendszerek <i>Támogatott</i>	<u>Nem kiemelt jelentőségű, jelölő fajok</u> ÁLLAT: Magyar tarsza (<i>Isophya costata</i>); Nagy hörcsincér (<i>Cerambyx cerdo</i>); Szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>); Magyar tavaszi fésűsbagoly (<i>Dioszeghyana schmidtii</i>); Hegyesorrú denevér (<i>Myotis blythii</i>); Csonkafülű denevér (<i>Myotis emarginatus</i>); Közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i>); Nagy patkósdenevér (<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>); Kis patkósdenevér (<i>Rhinolophus hipposideros</i>); csíkos szöcskegér (<i>Sicista subtilis</i>) MADÁR: darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>); kígyászölyv (<i>Circaetus gallicus</i>); pusztai ölyv (<i>Buteo rufinus</i>); békászó sas (<i>Aquila pomarina</i>); parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>); kék vércse (<i>Falco vespertinus</i>); kerecsensólyom (<i>Falco cherrug</i>); füleskuvik (<i>Otus scops</i>); lappantyú (<i>Caprimulgus europaeus</i>); szalakóta (<i>Coracias garrulus</i>); hamvas küllő (<i>Picus canus</i>); fekete	EMVA

	prioritások: 3, 5	harkály (<i>Dryocopus martius</i>); balkáni fakopáncs (<i>Dendrocopos syriacus</i>); közép fakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i>); erdei pacsirta (<i>Lullula arborea</i>); kis őrgébics (<i>Lanius minor</i>) NÖVÉNY: Piros kígyószisz (<i>Echium russicum</i>); Janka-tarsóka (<i>Thlaspi jankae</i>) <u>Nem kiemelt jelentőségű, nem jelölő fajok</u> ÁLLAT: Nagyfoltú hangyaboglárka (<i>Maculinea arion</i>); Késeidenevér (<i>Eptesicus serotinus</i>); Horgasszórú denevér (<i>Myotis nattereri</i>); Erdei pele (<i>Dryomys nitedula</i>) MADÁR: vörös kánya (<i>Milvus milvus</i>); héja (<i>Accipiter gentilis</i>); vörös vércse (<i>Falco tinnunculus</i>); fogoly (<i>Perdix perdix</i>); fűrj (<i>Coturnix coturnix</i>); kerti rozsdafarkú (<i>Phoenicurus phoenicurus</i>); vadgerle (<i>Streptopelia turtur</i>); gyöngybagoly (<i>Tyto alba</i>); kuvik (<i>Athene noctua</i>); búbosbanka (<i>Upupa epops</i>); nyaktekeres (<i>Jynx torquilla</i>); zöld küllő (<i>Picus viridis</i>); nagy őrgébics (<i>Lanius excubitor</i>); vetési varjú (<i>Corvus frugilegus</i>)	

G.2 Élőhely-fejlesztés, -rekonstrukció

Tevékenységtípus	Intézkedés	megcélzott fajok, élőhelyek	Támogatás
Idegenhonos inváziós fajokhoz kapcsolódó természetvédelmi beavatkozások (14)	(M14) Idegenhonos inváziós fajok állományainak szabályozása (mechanikai és kémiai irtás) – Inváziós fajok szabályozása Támogatott prioritások: 1-6	<u>Kiemelt jelentőségű élőhely-típusok</u> 6250 Síksági pannon löszsytyepek; 6260 Pannon homoki gyepek; 2340 Mészkerülő ezüstperjések; 6240 Pannon lejtőssztyepek és sziklafüves lejtők; 6210 Szálkaperjés-rozsnokos xeromezofil gyepek; 1530 Pannon szikes sytyepek és mocsarak; 40A0 Szubkontinentális peri-pannon cserjések; 9110 Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek; 91N0 Pannon homoki borókás-nyárasok; 91E0 Fűz-, nyár, éger- és kőrsligetek/ligeterdők; 91G0 Pannon gyertyános-tölgyesek; 9180 Törmeléklető- és szurdokerdők; 91H0 Pannon molyhos tölgyesek; 7210 Téliásosok (<i>Cladium mariscus</i>) és a <i>Caricion davillianae</i> fajával <u>Kiemelt jelentőségű fajok</u> ÁLLAT: rákosi vipera (<i>Vipera ursinii rakosiensis</i>); északi pocok (<i>Microtus oeconomus mehelyi</i>) NÖVÉNY: Tartós szegfű (<i>Dianthus diutinus</i>); Pilisi len (<i>Linum dolomiticum</i>); Tornai vértó (<i>Onosma tornensis</i>); Magyar kökörcsin (<i>Pulsatilla pratensis ssp. hungarica</i>) <u>Nem kiemelt jelentőségű élőhely-típusok</u> 7230 Mészkevelő üde láp- és sásrétek; 6410 Kékperjés láprétek; 4030 Száraz fenyérek, csarabosok; 6430 Üde, tápanyaggazdag magaskórósok; 6520 Hegyi kaszálórétek; 6190 Pannon sziklagyepek; 6440 Ártéri mocsárrétek; 5130 Borókásodó szárazgyepek; 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek; 9150 Sziklai bükkösök, sziklai hárserdők és hársas-berkenyész sziklaerdők; 91F0 Keményfás ligeterdők; 91K0 Illír bükkösök; 91L0 Illír gyertyános-tölgyesek; 9110 Mészkerülő bükkösök; 9130 Szubmontán és montán bükkösök; 91M0 Pannon cseres-tölgyesek; 3160 Láptavak; 7140 Tőzegmohás lápok és ingólápok; 3150 Eutróf sekély tavak és	ERFA, KA, LIFE

		holtmedrek hínárja <u>Nem kiemelt jelentőségű, jelölő fajok</u> ÁLLAT: Hosszúfogú törpecsiga (<i>Vertigo angustior</i>); Hasas törpecsiga (<i>Vertigo moulinsiana</i>); Lápi szitakötő (<i>Leucorrhinia pectoralis</i>); Magyar tarsza (<i>Isophya costata</i>); Vöröslábú hegyisáska (<i>Odontopodisma rubripes</i>); Eurázsiai rétisáska (<i>Stenobothrus eurasius</i>); Szarvas ganéjtúró (<i>Bolbelasmus unicornis</i>); Magyar futrinka (<i>Carabus hungaricus</i>); Pusztai gyalgcincér (<i>Dorcadion fulvum cervae</i>); Atracélcincér (<i>Pilemia tigrina</i>); Ráncos gyászbogár (<i>Probatiscus subrugosus</i>); Ezüstsávós szénalepke (<i>Coenonympha oedippus</i>); Narancsszínű kénalepke (<i>Colias myrmidone</i>); Sárga gyapjasszövő (<i>Eriogaster catax</i>); Lápi tarkalepke (<i>Euphydryas aurinia</i>); Díszes tarkalepke (<i>Hypodryas maturna</i>); Füstös ősziaraszoló (<i>Lignyopectera fumidaria</i>); Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>); Sötét hangyaboglárka (<i>Maculinea nausithous</i>); Vértű-hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>); Réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>); csíkos szöcskegér (<i>Sicista subtilis</i>); Csüngő araszoló (<i>Phyllometra culminaria</i>); Botos kölönte (<i>Cottus gobio</i>); Lápi póc (<i>Umbra krameri</i>) MADÁR: barna kánya (<i>Milvus migrans</i>); kék vércse (<i>Falco vespertinus</i>); daru (<i>Grus grus</i>); túzok (<i>Otis tarda</i>); gólyatölcs (<i>Himantopus himantopus</i>); gulipán (<i>Recurvirostra avosetta</i>); ugartyúk (<i>Burhinus oedipnemus</i>); székicsér (<i>Glareola pratincola</i>); széki lile (<i>Charadrius alexandrinus</i>); havasi lile (<i>Charadrius morinellus</i>); sárszalonka (<i>Gallinago gallinago</i>); nagy goda (<i>Limosa limosa</i>); nagy póling (<i>Numenius arquata</i>); piroslábú cankó (<i>Tringa totanus</i>); réti cankó (<i>Tringa glareola</i>); fattyúszerkő (<i>Chlidonias hybridus</i>); kormos szerkő (<i>Chlidonias niger</i>); csíkosfejű nádiposzáta (<i>Acrocephalus paludicola</i>) NÖVÉNY: Csengettyűvirág (<i>Adenophora liliifolia</i>); Réti angyalgyökér (<i>Angelica palustris</i>); Kisfésztkű aszat (<i>Cirsium brachycephalum</i>); Homoki kikerics (<i>Colchicum arenarium</i>); Tátorján (<i>Crambe tataria</i>); Szent István-szegfű (<i>Dianthus plumarius</i> ssp. <i>regis-stephani</i>); Piros kígyószisz (<i>Echium russicum</i>); Mocsári kardvirág (<i>Gladiolus palustris</i>); Adriai sallangvirág (<i>Himantoglossum adriaticum</i>); Bíboros sallangvirág (<i>Himantoglossum caprinum</i>); Magyar nőszirm (<i>Iris aphylla</i> ssp. <i>hungarica</i>); Homoki nőszirm (<i>Iris humulis</i> ssp. <i>Arenaria</i>); Hagymaburok (<i>Liparis loeselii</i>); Tátogó kökörcsin (<i>Pulsatilla patens</i>); Fénylő zsoltina (<i>Serratula lycopifolia</i>); Magyar gurgolya (<i>Seseli leucospermum</i>); Janka-tarsóka (<i>Thlaspi jankae</i>); Magyar méreggyilok (<i>Vincetoxicum pannonicum</i>) <u>Nem kiemelt jelentőségű, nem jelölő fajok</u> ÁLLAT: Folyami rák (<i>Astacus astacus</i>); Fűrészlábú szöcske (<i>Saga pedo</i>); Nagyfoltú hangyaboglárka (<i>Maculinea arion</i>); Törpészender (<i>Proserpinus proserpina</i>); Pannon gyík (<i>Ablepharus kitaibelii</i>); Haragos sikló (<i>Coluber caspius</i>); Zöld gyík (<i>Lacerta viridis</i>); Homoki gyík (<i>Podarcis taurica</i>) MADÁR: fehérszárnyú szerkő (<i>Chlidonias leucopterus</i>); bíbic (<i>Vanellus vanellus</i>) NÖVÉNY: Zuzmók (<i>Cladonia</i> spp.); tőzegmoha fajok (<i>Sphagnum</i> spp.)	

Természetvédelmi kezelés – az élőhelyek természetvédelmi helyzetének fenntartását illetve javítását (12)	(M15) Szukcessziós folyamatok szabályozása (pl. őshonos cserjék visszaszorítása, vizes élőhelyek feltöltődésének megakadályozása) – szukcessziós folyamatok szabályozása <i>Támogatott prioritások: 1-3, 5</i>	<u>Kiemelt jelentőségű élőhely-típusok</u> 6250 Síksági pannon löszszieppek; 6260 Pannon homoki gyepek; 2340 Mészkerülő ezüstperjések; 6240 Pannon lejtőszieppek és sziklafüves lejtők; 6210 Szálkaperjés-rozsnokos xeromezofil gyepek; 1530 Pannon szikes stieppek és mocsarak; 40A0 Szubkontinentális peri-pannon cserjések; 9110 Euro-szibériai erdőssziep-tölgyesek; 91H0 Pannon molyhos tölgyesek; <u>Kiemelt jelentőségű fajok</u> ÁLLAT: rákosi vipera (<i>Vipera ursinii rakosiensis</i>) NÖVÉNY: Tartós szegfű (<i>Dianthus diutinus</i>); Lumnitzer-szegfű (<i>Dianthus lumnitzeri</i>); Magyarföldi husáng (<i>Ferula sadleriana</i>); Pilisi len (<i>Linum dolomiticum</i>); Tornai vértő (<i>Onosma tornensis</i>) <u>Nem kiemelt jelentőségű élőhely-típusok</u> 7230 Mészkevelő üde láp- és sásrétek; 6410 Kékperjés láprétek; 4030 Száraz fenyérek, csarabosok; 6430 Üde, tápanyaggazdag magaskórósok; 6520 Hegyi kaszálórétek; 6190 Pannon sziklagyepek; 6440 Ártéri mocsárrétek; 5130 Borókásodó szárazgyepek; 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek; 91K0 Illír bükkösök; 91L0 Illír gyertyános-tölgyesek; 9110 Mészkerülő bükkösök; 9130 Szubmontán és montán bükkösök; 3160 Láptavak; 7140 Tözegmohás lápok és ingólapok; 3150 Eutróf sekély tavak és holtmedrek hínárja <u>Nem kiemelt jelentőségű, jelölő fajok</u> ÁLLAT: Hosszúfogú törpecsiga (<i>Vertigo angustior</i>); Hasas törpecsiga (<i>Vertigo moulinsiana</i>); Lápi szitakötő (<i>Leucorhina pectoralis</i>); Magyar tarsza (<i>Isophya costata</i>); Vöröslábú hegyisáska (<i>Odontopodisma rubripes</i>); Álolaszáska (<i>Paracaloptenus caloptenoides</i>); Eurázsiai rétisáska (<i>Stenobothrus eurasius</i>); Szarvas ganéjtúró (<i>Bolbelasmus unicornis</i>); Magyar futrinka (<i>Carabus hungaricus</i>); Atracélcincér (<i>Pilemia tigrina</i>); Ráncos gyászbogár (<i>Probaticus subrugosus</i>); Keleti lápibagoly (<i>Arytrura musculus</i>); Szieppelepke (<i>Catopta thrips</i>); Ezüstsávós szénalepke (<i>Coenonympha oedippus</i>); Narancsszínű kéneslepke (<i>Colias myrmidone</i>); Sárga gyapjasszövő (<i>Eriogaster catax</i>); Lápi tarkalepke (<i>Euphydryas aurinia</i>); Nagy szikibagoly (<i>Gortyna borelii</i>); Füstös ősziaraszoló (<i>Lignoptera fumidaria</i>); Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>); Sötét hangyaboglárka (<i>Maculinea nausithous</i>); Vérfű-hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>); Csüngő araszoló (<i>Phyllometra culminaria</i>); Réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>); Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>); csíkos szöcskegér (<i>Sicista subtilis</i>); Anker-araszoló (<i>Erannis ankeraria</i>); Űrge (<i>Spermophilus citellus</i>) MADÁR: vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>); nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>); kis lilik (<i>Anser erythropus</i>); vörösnakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>); kanalas réce (<i>Anas clypeata</i>); cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>); kis kárókatona (<i>Phalacrocorax pygmeus</i>); bölömbika (<i>Botaurus stellaris</i>); fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>); kékes rétihéja (<i>Circus cyaneus</i>); hamvas rétihéja (<i>Circus pygargus</i>); békászó sas (<i>Aquila pomarina</i>); parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>); kék vércse (<i>Falco vespertinus</i>); kerecsensólyom (<i>Falco cherrug</i>); guvat (<i>Rallus aquaticus</i>); pettyes vízcisibe (<i>Porzana porzana</i>); kis vízcisibe (<i>Porzana parva</i>); haris (<i>Crex crex</i>); daru (<i>Grus grus</i>); túzok (<i>Otis tarda</i>); gólyatöcs (<i>Himantopus himantopus</i>); gulipán (<i>Recurvirostra avosetta</i>); ugartyúk (<i>Burhinus oedipnemus</i>); székicsér (<i>Glareola pratincola</i>); széki lile (<i>Charadrius alexandrinus</i>); havasi lile (<i>Charadrius morinellus</i>); aranylile (<i>Pluvialis apricaria</i>); pajzsoscankó (<i>Philomachus pugnax</i>); sárszalonna (<i>Gallinago gallinago</i>); nagy goda	ERFA, KA, LIFE

		(<i>Limosa limosa</i>); kis póling (<i>Numenius phaeopus</i>); nagy póling (<i>Numenius arquata</i>); piroslábú cankó (<i>Tringa totanus</i>); réti cankó (<i>Tringa glareola</i>); kis csér (<i>Sterna albifrons</i>); fattyúszerkő (<i>Chlidonias hybridus</i>); kormos szerkő (<i>Chlidonias niger</i>); kék galamb (<i>Columba oenas</i>); uhu (<i>Bubo bubo</i>); uráli bagoly (<i>Strix uralensis</i>); réti fülesbagoly (<i>Asio flammeus</i>); lappantyú (<i>Caprimulgus europaeus</i>); szalakóta (<i>Coracias garrulus</i>); erdei pacsirta (<i>Lullula arborea</i>); parlagi pityer (<i>Anthus campestris</i>); kékbegy (<i>Luscinia svecica</i>); fülemülesítke (<i>Acrocephalus melanopogon</i>); csikosfejű nádiposzáta (<i>Acrocephalus paludicola</i>); karvalyposzáta (<i>Sylvia nisoria</i>); kis légykapó (<i>Ficedula parva</i>); örvös légykapó (<i>Ficedula albicollis</i>); barkóscinege (<i>Panarus biarmicus</i>); függőcinege (<i>Remiz pendulinus</i>); tövisszűrő gébics (<i>Lanius collurio</i>); kis őrgébics (<i>Lanius minor</i>) NÖVÉNY: Csengettyűvirág (<i>Adenophora liliifolia</i>); Réti angyalgyökér (<i>Angelica palustris</i>); Kúszó celler (<i>Apium repens</i>); Kisfészkü aszat (<i>Cirsium brachycephalum</i>); Homoki kikerics (<i>Colchicum arenarium</i>); Tátorján (<i>Crambe tataria</i>); Rigópohár (<i>Cypripedium calceolus</i>); Szent István-szegfű (<i>Dianthus plumarius</i> ssp. <i>regis-stephani</i>); Osztrák sárkányfű (<i>Dracocephalum austriacum</i>); Piros kígyószisz (<i>Echium russicum</i>); Mocsári kardvirág (<i>Gladiolus palustris</i>); Adriai sallangvirág (<i>Himantoglossum adriaticum</i>); Bíboros sallangvirág (<i>Himantoglossum caprinum</i>); Magyar nőszirm (<i>Iris aphylla</i> ssp. <i>hungarica</i>); Homoki nőszirm (<i>Iris humulis</i> ssp. <i>Arenaria</i>); Hagymaburok (<i>Liparis loeselii</i>); Tátogó kökörcsin (<i>Pulsatilla patens</i>); Fénylő zsoltina (<i>Serratula lycopifolia</i>); Magyar gurgolya (<i>Seseli leucospermum</i>); Janka-tarsóka (<i>Thlaspi jankae</i>); Magyar méreggyilok (<i>Vincetoxicum pannonicum</i>); Négylevelű mêtelyfű (<i>Marsilea quadrifolia</i>) <u>Nem kiemelt jelentőségű, nem jelölő fajok</u> ÁLLAT: Zöld aca (<i>Aeshna viridis</i>); Tócsaszitakötő (<i>Leucorrhinia caudalis</i>); Fűrészlábú szöcske (<i>Saga pedo</i>); Nagyfoltú hangyaboglárka (<i>Maculinea arion</i>); Kis apollólepke (<i>Parnassius mnemosyne</i>); Pannon gyík (<i>Ablepharus kitaibelii</i>); Haragos sikló (<i>Coluber caspius</i>); Zöld gyík (<i>Lacerta viridis</i>); Homoki gyík (<i>Podarcis taurica</i>) MADÁR: vörös vércse (<i>Falco tinnunculus</i>); fogoly (<i>Perdix perdix</i>); fűrj (<i>Coturnix coturnix</i>); füstös cankó (<i>Tringa erythropus</i>); havasi partfutó schinzii alfaja (<i>Calidris alpina schinzii</i>); fehérszárnyú szerkő (<i>Chlidonias leucopterus</i>); dankasirály (<i>Larus ridibundus</i>); bicic (<i>Vanellus vanellus</i>); sisegő füzike (<i>Phylloscopus sibilatrix</i>); halvány geze (<i>Hippolais pallida</i>); kerti rozsdafarkú (<i>Phoenicurus phoenicurus</i>); nyaktekeres (<i>Jynx torquilla</i>); zöld küllő (<i>Picus viridis</i>); mezei pacsirta (<i>Alauda arvensis</i>); hantmadár (<i>Oenanthe oenanthe</i>); nagy őrgébics (<i>Lanius excubitor</i>); vetési varjú (<i>Corvus frugilegus</i>); sordély (<i>Miliaria calandra</i>) NÖVÉNY: Zuzmók (<i>Cladonia</i> spp.); tőzegmoha fajok (<i>Sphagnum</i> spp.); Kígyózó korpafű (<i>Lycopodium annotium</i>); Kapsos korpafű (<i>Lycopodium clavatum</i>); Közönséges laposkorpafű (<i>Lycopodium complanatum</i>); Hegyi árnika (<i>Arnica montana</i>)	
Az élőhelyek restaurációját, illetve a fajok megőrzését szolgáló infrastruktúra (24)	(M16) Leromlott állapotú vagy erősen átalakított élőhelyek rehabilitációja, rekonstrukciója, új élőhelyek kialakítása	<u>Kiemelt jelentőségű élőhely-típusok</u> 6250 Síksági pannon löszsztepppek; 6260 Pannon homoki gyepek; 6240 Pannon lejtőssztepppek és sziklafüves lejtők; 6210 Szálkaperjés-rozsnokos xeromezofil gyepek; 1530 Pannon szikes sztepppek és mocsarak; 9110 Euro-szibériai erdőssztepp-tölgyesek; 91G0 Pannon gyertyános-tölgyesek; 9180 Törmelékeltető- és szurdokerdők; 91H0 Pannon molyhos tölgyesek; 91N0 Pannon homoki borókás-nyárasok; 91E0 Fűz-, nyár,	ERFA, KA, LIFE

– élőhely-rekonstrukció <i>Támogatott prioritások: 1-5</i>	éger- és kőrísligetek/ligeterdők <u>Kiemelt jelentőségű fajok</u> ÁLLAT: Remetebogár (<i>Osmoderma eremita</i>); Rákosi vipera (<i>Vipera ursinii rakosiensis</i>); Északi pocok (<i>Microtus oeconomus mehelyi</i>) NÖVÉNY: Tartós szegfű (<i>Dianthus diutinus</i>); Magyarföldi husáng (<i>Ferula sadleriana</i>) <u>Nem kiemelt jelentőségű élőhely-típusok</u> 7230 Mészkedvelő üde láp- és sásrétek; 6410 Kékperjés láprétek; 6430 Üde, tápanyaggazdag magaskórósok; 6440 Ártéri mocsárrétek; 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek; 3160 Láptavak; 7140 Tőzegmohás lápok és ingólápok; 3260 Hínaras patakok; 3150 Eutróf sekély tavak és holtmedrek hínárja; 3130 Törpekákás iszapnövényzet; 8310 Nem idegenforgalmi hasznosítású barlangok; 91F0 Keményfás ligeterdők <u>Nem kiemelt jelentőségű, jelölő fajok</u> ÁLLAT: Díszes légivadász (<i>Coenagrion ornatum</i>); Ritka hegyiszitakötő (<i>Cordulegaster heros</i>); Erdei szitakötő (<i>Ophiogomphus cecilia</i>); Magyar ősziaraszoló (<i>Chondrosoma fiduciarium</i>); Vöröslábú hegyisáska (<i>Odontopodisma rubripes</i>); Eurázsiai rétisáska (<i>Stenobothrus eurasius</i>); Szarvas ganéjtúró (<i>Bolbelasmus unicornis</i>); Pusztai gyalogcincér (<i>Dorcadion fulvum cervae</i>); Sztyepplepke (<i>Catopta thrips</i>); Ezüstsávós szénalepke (<i>Coenonympha oedippus</i>); Narancsszínű keneslepke (<i>Colias myrmidone</i>); Sárga gyapjasszövő (<i>Eriogaster catax</i>); Lápi tarkalepke (<i>Euphydryas aurinia</i>); Díszes tarkalepke (<i>Hypodryas maturna</i>); Petényi márna (<i>Barbus meridionalis</i>); Botos köllő (<i>Cottus gobio</i>); Halványfoltú küllő (<i>Gobio albipinnatus</i>); Réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>); Törpecsík (<i>Sabanejewia aurata</i>); Lápi póc (<i>Umbra krameri</i>); Sárgahasú unka (<i>Bombina variegata</i>); Alpesi tarajosgöte (<i>Triturus carnifex</i>); Dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>); Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>); Nyugati piszedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>); Hosszúszárnyú denevér (<i>Miniopterus schreibersii</i>); Nagyfülű denevér (<i>Myotis bechsteini</i>); Hegyesorrú denevér (<i>Myotis blythii</i>); Tavi denevér (<i>Myotis dasycneme</i>); Csonkafülű denevér (<i>Myotis emarginatus</i>); Közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i>); Kereknyergű patkósdenevér (<i>Rhinolophus euryale</i>); Nagy patkósdenevér (<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>); Kis patkósdenevér (<i>Rhinolophus hipposideros</i>); Űrge (<i>Spermophilus citellus</i>); Vidra (<i>Lutra lutra</i>) MADÁR: kis lilik (<i>Anser erythropus</i>); nyári lúd (<i>Anser anser</i>); vörösnakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>); cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>); császármadár (<i>Bonasa bonasia</i>); kis vöcsök (<i>Tachybaptus ruficollis</i>); vörösnakú vöcsök (<i>Podiceps grisegena</i>); feketenyakú vöcsök (<i>Podiceps nigricollis</i>); kis kárókatona (<i>Phalacrocorax pygmeus</i>); bölömbika (<i>Botaurus stellaris</i>); törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>); bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>); üstökögém (<i>Ardeola ralloides</i>); kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>); nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>); vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>); batla (<i>Plegadis falcinellus</i>); kanalság (<i>Platalea leucorodia</i>); rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>); parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>); kék vércse (<i>Falco vespertinus</i>); kerecsensólyom (<i>Falco cherrug</i>); guvat (<i>Rallus aquaticus</i>); pettyes vízicsibe (<i>Porzana porzana</i>); kis vízicsibe (<i>Porzana parva</i>); haris (<i>Crex crex</i>); túzok (<i>Otis tarda</i>); gólyatölcs (<i>Himantopus himantopus</i>); gulipán (<i>Recurvirostra avosetta</i>); ugartyúk (<i>Burhinus oedicephalus</i>); székicsér (<i>Glareola pratincta</i>); széki lile (<i>Charadrius alexandrinus</i>); havasi lile (<i>Charadrius morinellus</i>); aranylile (<i>Pluvialis apricaria</i>); pajzsoscankó (<i>Philomachus pugnax</i>); sárszalonka (<i>Gallinago gallinago</i>); nagy goda	

		(<i>Limosa limosa</i>); kis póling (<i>Numenius phaeopus</i>); nagy póling (<i>Numenius arquata</i>); piroslábú cankó (<i>Tringa totanus</i>); réti cankó (<i>Tringa glareola</i>); küszvágó csér (<i>Sterna hirundo</i>); kis csér (<i>Sterna albifrons</i>); fattyúszerkő (<i>Chlidonias hybridus</i>); kormos szerkő (<i>Chlidonias niger</i>); réti fülesbagoly (<i>Asio flammeus</i>); szalakóta (<i>Coracias garrulus</i>); erdei pacsirta (<i>Lullula arborea</i>); parlagi pityer (<i>Anthus campestris</i>); kékbegy (<i>Luscinia svecica</i>); fülemülesítke (<i>Acrocephalus melanopogon</i>); csíkosfejű nádiposzáta (<i>Acrocephalus paludicola</i>); barkóscinege (<i>Panarus biarmicus</i>); függőcinege (<i>Remiz pendulinus</i>); vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>); nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>); kanalas réce (<i>Anas clypeata</i>); barna kánya (<i>Milvus migrans</i>); barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>); kékes rétihéja (<i>Circus cyaneus</i>); hamvas rétihéja (<i>Circus pygargus</i>); pusztai ölyv (<i>Buteo rufinus</i>); békászó sas (<i>Aquila pomarina</i>); daru (<i>Grus grus</i>); szerecsensirály (<i>Larus melanocephalus</i>); kék galamb (<i>Columba oenas</i>); uhu (<i>Bubo bubo</i>); uráli bagoly (<i>Strix uralensis</i>); lappantyú (<i>Caprimulgus europaeus</i>); jégmadár (<i>Alcedo atthis</i>); hamvas küllő (<i>Picus canus</i>); fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>); balkáni fakopáncs (<i>Dendrocopos syriacus</i>); közép fakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i>); fehérhátú fakopáncs (<i>Dendrocopos leucotos</i>); parti fecske (<i>Riparia riparia</i>); karvalyposzáta (<i>Sylvia nisoria</i>); kis légykapó (<i>Ficedula parva</i>); örvös légykapó (<i>Ficedula albicollis</i>); tövisszűrő gébics (<i>Lanius collurio</i>); kis őrgébics (<i>Lanius minor</i>) NÖVÉNY: Bánáti bazsarózsa (<i>Paeonia officinalis</i> ssp. <i>Banatica</i>); Fénylő zsoltina (<i>Serratula lycopifolia</i>); Négylevelű metyegfű (<i>Marsilea quadrifolia</i>); Magyar méreggyilok (<i>Vincetoxicum pannonicum</i>) <u>Nem kiemelt jelentőségű, nem jelölő fajok</u> ÁLLAT: Tócsaszitakötő (<i>Leucorhina caudalis</i>); Mocsári béka (<i>Rana arvalis</i>); Elevenszülő gyík (<i>Lacerta vivipara pannonica</i>); Északi késeidenevér (<i>Eptesicus nilssoni</i>); Késeidenevér (<i>Eptesicus serotinus</i>); Nimfa denevér (<i>Myotis alcathoe</i>); Brandt denevér (<i>Myotis brandtii</i>); Vízidenevér (<i>Myotis daubentonii</i>); Bajuszos denevér (<i>Myotis mystacinus</i>); Horgasszörű denevér (<i>Myotis nattereri</i>); Óriás koraidenevér (<i>Nyctalus lasiopterus</i>); Szöröskarú koraidenevér (<i>Nyctalus leisleri</i>); Koraidenevér (<i>Nyctalus noctula</i>); Fehérszélű törpedenevér (<i>Pipistrellus kuhlii</i>); Durvavitorlájú törpedenevér (<i>Pipistrellus nathusii</i>); Törpedenevér (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>); Apró törpedenevér (<i>Pipistrellus pygmaeus</i>); Alpesi törpedenevér (<i>Pipistrellus savii</i>); Barna hosszúfűlű-denevér (<i>Plecotus auritus</i>); Szürke hosszúfűlű-denevér (<i>Plecotus austriacus</i>); Fehértorkú denevér (<i>Vespertilio murinus</i>); Zöld acsa (<i>Aeshna viridis</i>); MADÁR: szürke gém (<i>Ardea cinerea</i>); búbos vöcsök (<i>Podiceps cristatus</i>); fogoly (<i>Perdix perdix</i>); fűrj (<i>Coturnix coturnix</i>); füstös cankó (<i>Tringa erythropus</i>); havasi partfutó schinzii alfaja (<i>Calidris alpina schinzii</i>); fehérszárnyú szerkő (<i>Chlidonias leucopterus</i>); bibic (<i>Vanellus vanellus</i>); vadgerle (<i>Streptopelia turtur</i>); gyöngybagoly (<i>Tyto alba</i>); kuvik (<i>Athene noctua</i>); búbosbanka (<i>Upupa epops</i>); gyurgyalag (<i>Merops apiaster</i>); nyaktekeres (<i>Jynx torquilla</i>); zöld küllő (<i>Picus viridis</i>); mezei pacsirta (<i>Alauda arvensis</i>); hantmadár (<i>Oenanthe oenanthe</i>); nagy őrgébics (<i>Lanius excubitor</i>); vetési varjú (<i>Corvus frugilegus</i>); sordély (<i>Miliaria calandra</i>); vörös kánya (<i>Milvus milvus</i>); vörös vércse (<i>Falco tinnunculus</i>); halvány geze (<i>Hippolais pallida</i>); kerti rozsdafarkú (<i>Phoenicurus phoenicurus</i>)	
Az élőhelyek restaurációját, illetve a fajok megőrzését	(M17) Vízyűjtő szintű vízháztartás-javítást célzó	<u>Kiemelt jelentőségű élőhely-típusok</u> 1530 Pannon szikes styeppek és mocsarak; 91E0 Füz-, nyár, éger- és kőrísligetek/ligeterdők; 7210 Télisásosok (<i>Cladium mariscus</i>) és a <i>Caricion davilliana</i>e fajaival	ERFA, KA, LIFE

szolgált infrastruktúra (24)	beavatkozások (vízvisszatartáshoz, vízpótláshoz szükséges infrastruktúra, használaton kívüli vízkormányzó műtárgyak megszüntetése stb.) – Vízháztartás javítása (élőhely- rekonstrukció) <i>Támogatott prioritások: 1-3, 6</i>	<u>Kiemelt jelentőségű fajok</u> ÁLLAT: Rákosi vipera (<i>Vipera ursinii rakosiensis</i>); Északi pocok (<i>Microtus oeconomus mehelyi</i>) <u>Nem kiemelt jelentőségű élőhely-típusok</u> 7230 Mészkedvelő üde láp- és sásrétek; 6410 Kékperjés láprétek; 6430 Üde, tápanyaggazdag magaskórósok; 6440 Ártéri mocsárrétek; 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek; 91F0 Keményfás ligeterdők; 91K0 Illír bükkösök; 91L0 Illír gyertyános-tölgyesek; 9110 Mészkerülő bükkösök; 9130 Szubmontán és montán bükkösök; 3160 Láptavak; 7140 Tőzegmohás lápok és ingólápok; 3260 Híjaras patakok; 3150 Eutróf sekély tavak és holtmedrek hínárja; 3130 Törpekákás iszapnövényzet <u>Nem kiemelt jelentőségű, jelölő fajok</u> ÁLLAT: Apró fillérsiga (<i>Anisus vorticulus</i>); Hosszúfogú törpecsiga (<i>Vertigo angustior</i>); Hasas törpecsiga (<i>Vertigo moulinsiana</i>); Lápi szitakötő (<i>Leucorhina pectoralis</i>); Keleti lápibagoly (<i>Arytrura musculus</i>); Ezüstsávós szénalepke (<i>Coenonympha oedippus</i>); Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>); Sötét hangyaboglárka (<i>Maculinea nausithous</i>); Vértű-hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>); Réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>); Lápi póc (<i>Umbra krameri</i>); Dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>); Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>); Nyugati piszedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>); Tavi denevér (<i>Myotis dasycneme</i>); Vidra (<i>Lutra lutra</i>) MADÁR: nyári lúd (<i>Anser anser</i>); kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>); csörgő réce (<i>Anas crecca</i>); tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>); böjti réce (<i>Anas querquedula</i>); kanalas réce (<i>Anas clypeata</i>); barátréce (<i>Aythya ferina</i>); cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>); kis vöcsök (<i>Tachybaptus ruficollis</i>); vörösnakú vöcsök (<i>Podiceps grisegena</i>); feketenyakú vöcsök (<i>Podiceps nigricollis</i>); kis kárókatona (<i>Phalacrocorax pygmeus</i>); bölömbika (<i>Botaurus stellaris</i>); törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>); bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>); üstökös-gém (<i>Ardeola ralloides</i>); kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>); nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>); vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>); fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>); fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>); batla (<i>Plegadis falcinellus</i>); kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>); barna kánya (<i>Milvus migrans</i>); rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>); barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>); halászsas (<i>Pandion haliaetus</i>); guvat (<i>Rallus aquaticus</i>); pettyes vízicsibe (<i>Porzana porzana</i>); kis vízicsibe (<i>Porzana parva</i>); haris (<i>Crex crex</i>); daru (<i>Grus grus</i>); gólyatölcs (<i>Himantopus himantopus</i>); gulipán (<i>Recurvirostra avosetta</i>); székicsér (<i>Glareola pratincola</i>); széki lile (<i>Charadrius alexandrinus</i>); pajzsoscankó (<i>Philomachus pugnax</i>); sárszalonna (<i>Gallinago gallinago</i>); nagy goda (<i>Limosa limosa</i>); kis póling (<i>Numenius phaeopus</i>); nagy póling (<i>Numenius arquata</i>); piros lábú cankó (<i>Tringa totanus</i>); réti cankó (<i>Tringa glareola</i>); billegetőcankó (<i>Actitis hypoleucos</i>); szerezsensirály (<i>Larus melanocephalus</i>); küszvágó csér (<i>Sterna hirundo</i>); kis csér (<i>Sterna albifrons</i>); fattyúszerkő (<i>Chlidonias hybridus</i>); kormos szerkő (<i>Chlidonias niger</i>); réti fülesbagoly (<i>Asio flammeus</i>); jégmadár (<i>Alcedo atthis</i>); parti fecske (<i>Riparia riparia</i>); hegyi billegető (<i>Motacilla cinerea</i>); kékbegy (<i>Luscinia svecica</i>); fülemülesítke (<i>Acrocephalus melanopogon</i>); csíkosfejű nádiposzáta (<i>Acrocephalus paludicola</i>); barkóscinege (<i>Panarus biarmicus</i>); függőcinege (<i>Remiz pendulinus</i>); vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>); nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>); kis lilik (<i>Anser erythropus</i>); vörösnakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>); hamvas rétihéja (<i>Circus pygargus</i>); kék vércse (<i>Falco vespertinus</i>); túzok (<i>Otis tarda</i>); aranylile (<i>Pluvialis apricaria</i>); kerecsensólyom (<i>Falco cherrug</i>)	

		NÖVÉNY: Négylevelű metyegfű (<i>Marsilea quadrifolia</i>); Aldrovanda (<i>Aldrovanda vesiculosa</i>); Réti angyalgyökér (<i>Angelica palustris</i>); Szíveslevelű hídör (<i>Caldesia parnassifolia</i>); Mocsári kardvirág (<i>Gladiolus palustris</i>); Hagymaburok (<i>Liparis loeselii</i>) <u>Nem kiemelt jelentőségű, nem jelölő fajok</u> ÁLLAT: Orvosi pióca (<i>Hirudo medicinalis</i>); Fekete csiga (<i>Theodoxus prevostianus</i>); Zöld acsa (<i>Aeshna viridis</i>); Tócsaszitakötő (<i>Leucorrhinia caudalis</i>); Magyar színjátszólepke (<i>Apatura metis</i>); Sápadt szemeslepke (<i>Lopinga achine</i>); Törpeszender (<i>Proserpinus proserpina</i>); Mocsári béka (<i>Rana arvalis</i>); Elevenszülő gyík (<i>Lacerta vivipara pannonica</i>); Északi késeidenevér (<i>Eptesicus nilssoni</i>); Vízidenevér (<i>Myotis daubentonii</i>); Durvavitorlájú törpedenevér (<i>Pipistrellus nathusii</i>); Törpedenevér (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>); Apró törpedenevér (<i>Pipistrellus pygmaeus</i>); MADÁR: szürke gém (<i>Ardea cinerea</i>); búbos vöcsök (<i>Podiceps cristatus</i>); füstös cankó (<i>Tringa erythropus</i>); havasi partfutó schinzii alfaja (<i>Calidris alpina schinzii</i>); fehérszárnyú szerkő (<i>Chlidonias leucopterus</i>); dankasirály (<i>Larus ridibundus</i>); vörös kánya (<i>Milvus milvus</i>); bibic (<i>Vanellus vanellus</i>); gyurgyalag (<i>Merops apiaster</i>) NÖVÉNY: tőzegmoha fajok (<i>Sphagnum</i> spp.)	
Az élőhelyek restaurációját, illetve a fajok megőrzését szolgáló infrastruktúra (24)	(M18) vízminőség javítását célzó beavatkozások (szűrőmezők kialakítása, használtvíz-bevezetések megszüntetése stb.) – Vízminőség javítása (élőhely-rekonstrukció) <i>Támogatott prioritások: 1, 2</i>	<u>Kiemelt jelentőségű élőhely-típusok</u> 1530 Pannon szikes styeppek és mocsarak <u>Kiemelt jelentőségű fajok</u> ÁLLAT: Kövi rák (<i>Austropotamobius torrentium</i>) <u>Nem kiemelt jelentőségű élőhely-típusok</u> 3150 Eutróf sekély tavak és holtmedrek hínárja; 7230 Mészkezdvelő üde láp- és sásrétek; 6410 Kékperjés láprétek; 6430 Üde, tápanyaggazdag magaskórósok; 3260 Hínaras patakok <u>Nem kiemelt jelentőségű, jelölő fajok</u> ÁLLAT: Apró fillérsiga (<i>Anisus vorticulus</i>); Díszes légivadász (<i>Coenagrion ornatum</i>); Lápi szitakötő (<i>Leucorrhinia pectoralis</i>); Erdei szitakötő (<i>Ophiogomphus cecilia</i>); Ingola fajok (<i>Eudontomyzon</i> spp.); Törpecsík (<i>Sabanejewia aurata</i>); Tompa folyamkagyló (<i>Unio crassus</i>); Balin (<i>Aspius aspius</i>); Petényi márna (<i>Barbus meridionalis</i>); Botos köllönte (<i>Cottus gobio</i>); Széles durbincs (<i>Gymnocephalus baloni</i>); Selymes durbincs (<i>Gymnocephalus schraetzer</i>); Réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>); Lápi póc (<i>Umbra krameri</i>) MADÁR: jégmadár (<i>Alcedo atthis</i>); kanalas réce (<i>Anas clypeata</i>); cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>); kis kárkatona (<i>Phalacrocorax pygmeus</i>); bölömbika (<i>Botaurus stellaris</i>); törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>); bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>); üstökös-gém (<i>Ardeola ralloides</i>); kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>); nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>); vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>); batla (<i>Plegadis falcinellus</i>); kanalgém (<i>Platalea leucorodia</i>); rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>); halászsas (<i>Pandion haliaetus</i>); kék vércse (<i>Falco tinnunculus</i>); guvat (<i>Rallus aquaticus</i>); pettyes vízicsibe (<i>Porzana porzana</i>); kis vízicsibe (<i>Porzana parva</i>); haris (<i>Crex crex</i>); daru (<i>Grus grus</i>); gólyatöcs (<i>Himantopus himantopus</i>); gulipán (<i>Recurvirostra avosetta</i>); székicsér (<i>Glareola pratincola</i>); széki lile	ERFA, KA, LIFE

		(Charadrius alexandrinus); havasi lile (Charadrius morinellus); aranylile (Pluvialis apricaria); pajszoscankó (Philomachus pugnax); sárszalonka (Gallinago gallinago); nagy goda (Limosa limosa); kis póling (Numenius phaeopus); nagy póling (Numenius arquata); piroslábú cankó (Tringa totanus); réti cankó (Tringa glareola); kis csér (Sterna albifrons); fattyúszerkő (Chlidonias hybridus); kormos szerkő (Chlidonias niger); kékbegy (Luscinia svecica); fülemülesitke (Acrocephalus melanopogon); csíkosfejű nádiposzáta (Acrocephalus paludicola); barkóscinege (Panarus biarmicus); függőcinege (Remiz pendulinus) NÖVÉNY: Hagymaburok (Liparis loeselii) <u>Nem kiemelt jelentőségű, nem jelölő fajok</u> ÁLLAT: Fekete csiga (Theodoxus prevostianus); Folyami rák (Astacus astacus); Orvosi pióca (Hirudo medicinalis) MADÁR: szürke gém (Ardea cinerea); füstös cankó (Tringa erythropus); havasi partfutó schinzii alfaja (Calidris alpina schinzii); fehérszárnyú szerkő (Chlidonias leucopterus); dankasirály (Larus ridibundus); bibic (Vanellus vanellus) NÖVÉNY: tőzegmoha fajok (Sphagnum spp.)	
Az élőhelyek restaurációját, illetve a fajok megőrzését szolgáló infrastruktúra (24)	(M19) Kis vízfolyások medermorfológiai és vízfolyás-dinamikai viszonyainak helyreállítása – Hidromorfológiai viszonyok javítása (élőhely-rekonstrukció) <i>Támogatott prioritások: 1, 2</i>	<u>Kiemelt jelentőségű fajok</u> ÁLLAT: Kövi rák (Austropotamobius torrentium) <u>Nem kiemelt jelentőségű élőhely-típusok</u> 3260 Hínaras patakok; 3130 Törpekákás iszapnövényzet; 7230 Mészkedvelő üde láp- és sásrétek; 6410 Kékperjés láprétek; 6430 Üde, tápanyaggazdag magaskórósok. 3150 Eutróf sekély tavak és holtmedrek hínárja <u>Nem kiemelt jelentőségű, jelölő fajok</u> ÁLLAT: Tornai patakcsiga (Sadleriana pannonica); Sávós bödöncsiga (Theodoxus transversalis); Tompa folyamikagyo (Unio crassus); Díszes légivadász (Coenagrion ornatum); Ritka hegyiszitakötő (Cordulegaster heros); Erdei szitakötő (Ophiogomphus cecilia); Ingola fajok (Eudontomyzon spp.); Balin (Aspius aspius); Petényi márna (Barbus meridionalis); Botos kölönte (Cottus gobio); Halványfoltú küllő (Gobio albipinnatus); Homoki küllő (Gobio kessleri); Felpillantó küllő (Gobio uranoscopus); Törpecsík (Sabanejewia aurata); Széles durbincs (Gymnocephalus baloni); Selymes durbincs (Gymnocephalus schraetzer); Réti csík (Misgurnus fossilis); Nyugati piszedenevér (Barbastella barbastellus); Nagyfülű denevér (Myotis bechsteini); Hegyesorrú denevér (Myotis blythii); Tavi denevér (Myotis dasycneme); Csonkafülű denevér (Myotis emarginatus); Közönséges denevér (Myotis myotis) MADÁR: jégmadár (Alcedo atthis); hegyi billegető (Motacilla cinerea); kanalas réce (Anas clypeata); cigányréce (Aythya nyroca); bölömbika (Botaurus stellaris); pettyes vízicsibe (Porzana porzana); kis vízicsibe (Porzana parva); székcicsér (Glareola pratincola); széki lile (Charadrius alexandrinus); havasi lile (Charadrius morinellus); aranylile (Pluvialis apricaria); pajszoscankó (Philomachus pugnax); sárszalonka (Gallinago gallinago); nagy goda (Limosa limosa); kis póling (Numenius phaeopus); nagy póling (Numenius arquata); piroslábú cankó (Tringa totanus); réti cankó (Tringa glareola); fattyúszerkő (Chlidonias hybridus); kormos	ERFA, KA, LIFE

		szerkő (<i>Chlidonias niger</i>); kékbegy (<i>Luscinia svecica</i>); fülemülesítke (<i>Acrocephalus melanopogon</i>); csíkosfejű nádiposzáta (<i>Acrocephalus paludicola</i>); kis légykapó (<i>Ficedula parva</i>); örvös légykapó (<i>Ficedula albicollis</i>); barkóscinege (<i>Panarus biarmicus</i>) <u>Nem kiemelt jelentőségű, nem jelölő fajok</u> ÁLLAT: Fekete csiga (<i>Theodoxus prevostianus</i>); Folyami rák (<i>Astacus astacus</i>); Sárgás szitakötő (<i>Stylurus flavipes</i>); Kecsege (<i>Acipenser ruthenus</i>); Vízidenevér (<i>Myotis daubentonii</i>) MADÁR: füstös cankó (<i>Tringa erythropus</i>); havasi partfutó schinzii alfaja (<i>Calidris alpina schinzii</i>); fehérszárnyú szerkő (<i>Chlidonias leucopterus</i>); bíbic (<i>Vanellus vanellus</i>)	
Az élőhelyek restaurációját, illetve a fajok megőrzését szolgáló infrastruktúra (24)	(M20) A természetes élőhelyek feldaraboltságának (fragmentációjának), illetve a fajok elterjedését korlátozó diszkontinuitásának csökkentését és az élőhelyek közötti ökológiai kapcsolatok biztosítását szolgáló élőhely-rekonstrukció – Fragmentációs hatások csökkentése (élőhely rekonstrukció) <i>Támogatott prioritások: 2, 3, 5</i>	<u>Kiemelt jelentőségű élőhely-típusok</u> 6250 Síksági pannon löszsztyepppek; 6240 Pannon lejtőssztyepppek és sziklafüves lejtők; 6210 Szálkaperjés-rozsnokos xeromezofil gyepek; 91I0 Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek; 91N0 Pannon homoki borókás-nyárasok; 91E0 Fűz-, nyár, éger- és kőrisligetek/ligeterdők; 91H0 Pannon molyhos tölgyesek <u>Kiemelt jelentőségű fajok</u> NÖVÉNY: Magyar kököröcsin (<i>Pulsatilla pratensis</i> ssp. <i>hungarica</i>) <u>Nem kiemelt jelentőségű élőhely-típusok</u> 7230 Mészkedvelő üde láp- és sásrétek; 6410 Kékperjés láprétek; 6510 Sik- és dombvidéki kaszálórétek; 6190 Pannon sziklagyepek; 91F0 Keményfás ligeterdők <u>Nem kiemelt jelentőségű, jelölő fajok</u> ÁLLAT: Magyar tarsza (<i>Isophya costata</i>); Álolaszsáska (<i>Paracaloptenus caloptenoides</i>); Magyar futrinka (<i>Carabus hungaricus</i>); Nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>); Pusztai gyalogcincér (<i>Dorcadion fulvum cervae</i>); Atracélcincér (<i>Pilemia tigrina</i>); Kerekvállú állasbogár (<i>Rhysodes sulcatus</i>); Ezüstsávós szénalepke (<i>Coenonympha oedippus</i>); Díszes tarkalepke (<i>Hypodryas maturna</i>); Nagy tűzlepke (<i>Lycena dispar</i>); Sötét hangyaboglárka (<i>Maculinea nausithous</i>); Vérfü-hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>); Dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>); Űrge (<i>Spermophilus citellus</i>); Farkas (<i>Canis lupus</i>); Hiúz (<i>Lynx lynx</i>); Lápi tarkalepke (<i>Euphydryas aurinia</i>); Füstös ősziaraszoló (<i>Lignoptera fumidaria</i>); Nyugati piszedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>); Nagyfülű denevér (<i>Myotis bechsteini</i>); Hegyesorrú denevér (<i>Myotis blythii</i>); Tavi denevér (<i>Myotis dasycneme</i>); Csonkafülű denevér (<i>Myotis emarginatus</i>); Közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i>); Kereknyergű patkósdenevér (<i>Rhinolophus Euryale</i>); Nagy patkósdenevér (<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>); Kis patkósdenevér (<i>Rhinolophus hipposideros</i>) MADÁR: császármadár (<i>Bonasa bonasia</i>); guvat (<i>Rallus aquaticus</i>); pettyes vízcisibe (<i>Porzana porzana</i>); kis vízcisibe (<i>Porzana parva</i>); haris (<i>Crex crex</i>); túzok (<i>Otis tarda</i>); parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>); szalakóta (<i>Coracias garrulus</i>) NÖVÉNY: Homoki kikerics (<i>Colchicum arenarium</i>); Csengettyűvirág (<i>Adenophora liliifolia</i>); Magyar méreggyilok (<i>Vincetoxicum pannonicum</i>)	ERFA, KA

		<u>Nem kiemelt jelentőségű, nem jelölő fajok</u> ÁLLAT: Törpészender (<i>Proserpinus proserpina</i>); Sápadt szemeslepke (<i>Lopinga achine</i>); Erdei pele (<i>Dryomys nitedula</i>) MADÁR: fogoly (<i>Perdix perdix</i>); fűrj (<i>Coturnix coturnix</i>)	
Az élőhelyek restaurációját, illetve a fajok megőrzését szolgáló infrastruktúra (24)	(M21) Speciális élőhely-fejlesztési beavatkozások: barlangok és mesterséges üregek denevér-barát lezárása, odú-kihelyezés, épületek denevérbarát átalakítása stb. – Speciális élőhely-fejlesztés (élőhely-rekonstrukció) Támogatott prioritások: 1-6	<u>Nem kiemelt jelentőségű élőhely-típusok</u> 8310 Nem idegenforgalmi hasznosítású barlangok <u>Nem kiemelt jelentőségű, jelölő fajok</u> ÁLLAT: Nyugati pizsedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>); Hosszúszárnyú denevér (<i>Miniopterus schreibersii</i>); Nagyfülü denevér (<i>Myotis bechsteini</i>); Hegyesorrú denevér (<i>Myotis blythii</i>); Tavi denevér (<i>Myotis dasycneme</i>); Csonkafüülü denevér (<i>Myotis emarginatus</i>); Közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i>); Kereknyergű patkósdenevér (<i>Rhinolophus euryale</i>); Nagy patkósdenevér (<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>); Kis patkósdenevér (<i>Rhinolophus hipposideros</i>) MADÁR: fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>); fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>); rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>); parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>); szirti sas (<i>Aquila chrysaetos</i>); kék vércse (<i>Falco vespertinus</i>); kerecsensólyom (<i>Falco cherrug</i>); vándorsólyom (<i>Falco peregrinus</i>); szerecsensírály (<i>Larus melanocephalus</i>); küszvágó csér (<i>Sterna hirundo</i>); füleskuvik (<i>Otus scops</i>); uráli bagoly (<i>Strix uralensis</i>); szalakóta (<i>Coracias garrulus</i>); kis légykapó (<i>Ficedula parva</i>); örvös légykapó (<i>Ficedula albicollis</i>) <u>Nem kiemelt jelentőségű, nem jelölő fajok</u> ÁLLAT: Északi késeidenevér (<i>Eptesicus nilsoni</i>); Késeidenevér (<i>Eptesicus serotinus</i>); Nimfa denevér (<i>Myotis alcathoe</i>); Brandt denevér (<i>Myotis brandtii</i>); Vízidenevér (<i>Myotis daubentonii</i>); Bajuszos denevér (<i>Myotis mystacinus</i>); Horgasszörű denevér (<i>Myotis nattereri</i>); Óriás koraidenevér (<i>Nyctalus lasiopterus</i>); Szőröskarú koraidenevér (<i>Nyctalus leisleri</i>); Koraidenevér (<i>Nyctalus noctula</i>); Fehérszélű törpedenevér (<i>Pipistrellus kuhlii</i>); Durvavitorlájú törpedenevér (<i>Pipistrellus nathusii</i>); törpedenevér (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>); Apró törpedenevér (<i>Pipistrellus pygmaeus</i>); Alpesi törpedenevér (<i>Pipistrellus savii</i>); Barna hosszúfülü-denevér (<i>Plecotus auritus</i>); Szürke hosszúfülü-denevér (<i>Plecotus austriacus</i>); Fehértorkú denevér (<i>Vespertilio murinus</i>); Erdei pele (<i>Dryomys nitedula</i>) MADÁR: dankasírály (<i>Larus ridibundus</i>); vörös vércse (<i>Falco tinnunculus</i>); gyöngybagoly (<i>Tyto alba</i>); kuvik (<i>Athene noctua</i>); búbosbanka (<i>Upupa eops</i>)	ERFA, KA, LIFE
Az élőhelyek restaurációját, illetve a fajok megőrzését szolgáló infrastruktúra (24)	(M22) Közösségi jelentőségű fajok szabad mozgását és az élőhelyek közötti ökológiai kapcsolatok biztosítását szolgáló	<u>Kiemelt jelentőségű fajok</u> ÁLLAT: Kövi rák (<i>Austropotamobius torrentium</i>); <u>Nem kiemelt jelentőségű, jelölő fajok</u> ÁLLAT: Tornai patakcsiga (<i>Sadleriana pannonica</i>); Ingola fajok (<i>Eudontomyzon</i> spp.); Balin (<i>Aspius aspius</i>); Petényi márna (<i>Barbus meridionalis</i>); Botos kölönte (<i>Cottus gobio</i>); Halványfoltú küllő (<i>Gobio alpinus</i>); Homoki küllő (<i>Gobio kessleri</i>); Felpillantó küllő (<i>Gobio uranoscopus</i>); Széles durbincs (<i>Gymnocephalus</i>)	ERFA, KA, LIFE

	infrastruktúra (ökológiai átjárók építése, vízfolyások hosszirányú átjárhatóságának biztosítása, légvezetékek kiváltása/átalakítása) – Ökológiai átjárók, vezetékek <i>Támogatott prioritások: 1-6</i>	baloni); Selymes durbincs (<i>Gymnocephalus schraetzer</i>); Törpecsík (<i>Sabanejewia aurata</i>); Lápi póc (<i>Umbra krameri</i>); Német bucó (<i>Zingel streber</i>); Magyar bucó (<i>Zingel zingel</i>); Dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>); csíkos szöcskegér (<i>Sicista subtilis</i>); Vidra (<i>Lutra lutra</i>); Hiúz (<i>Lynx lynx</i>); Tompa folyamkagyló (<i>Unio crassus</i>); Réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>) MADÁR: vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>); nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>); bölömbika (<i>Botaurus stellaris</i>); bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>); üstökögém (<i>Ardeola ralloides</i>); kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>); nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>); vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>); fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>); fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>); kanalagém (<i>Platalea leucorodia</i>); darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>); barna kánya (<i>Milvus migrans</i>); rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>); kígyászölyv (<i>Circaetus gallicus</i>); pusztai ölyv (<i>Buteo rufinus</i>); parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>); szirti sas (<i>Aquila chrysaetos</i>); halászsas (<i>Pandion haliaetus</i>); kék vércse (<i>Falco vespertinus</i>); kerecsensólyom (<i>Falco cherrug</i>); vándorsólyom (<i>Falco peregrinus</i>); guvat (<i>Rallus aquaticus</i>); pettyes vízcisibe (<i>Porzana porzana</i>); kis vízcisibe (<i>Porzana parva</i>); daru (<i>Grus grus</i>); túzok (<i>Otis tarda</i>); gólyatöcs (<i>Himantopus himantopus</i>); gulipán (<i>Recurvirostra avosetta</i>); ugartyúk (<i>Burhinus oedicephalus</i>); aranylile (<i>Pluvialis apricaria</i>); pajzsoscankó (<i>Philomachus pugnax</i>); sárszalonna (<i>Gallinago gallinago</i>); nagy goda (<i>Limosa limosa</i>); nagy póling (<i>Numenius arquata</i>); piros lábú cankó (<i>Tringa totanus</i>); réti cankó (<i>Tringa glareola</i>); uhu (<i>Bubo bubo</i>); szalakóta (<i>Coracias garrulus</i>); kis lilik (<i>Anser erythropus</i>); nyári lúd (<i>Anser anser</i>); vörösnakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>); haris (<i>Crex crex</i>); székicsér (<i>Glareola pratensis</i>); széki lile (<i>Charadrius alexandrinus</i>); havasi lile (<i>Charadrius morinellus</i>); kis póling (<i>Numenius phaeopus</i>); fattyúszerkő (<i>Chlidonias hybridus</i>); kormos szerkő (<i>Chlidonias niger</i>) <u>Nem kiemelt jelentőségű, nem jelölő fajok</u> ÁLLAT: Folyami rák (<i>Astacus astacus</i>); Kecsege (<i>Acipenser ruthenus</i>); Mocsári béka (<i>Rana arvalis</i>); Gyepi béka (<i>Rana temporaria</i>) MADÁR: szürke gém (<i>Ardea cinerea</i>); gatyás ölyv (<i>Buteo lagopus</i>); héja (<i>Accipiter gentilis</i>); vörös vércse (<i>Falco tinnunculus</i>); füstös cankó (<i>Tringa erythropus</i>); havasi partfutó schinzii alfaja (<i>Calidris alpina schinzii</i>); bíbic (<i>Vanellus vanellus</i>); vörös kánya (<i>Milvus milvus</i>); fehér szárnyú szerkő (<i>Chlidonias leucopterus</i>)	
Az élőhelyek restaurációját, illetve a fajok megőrzését szolgáló infrastruktúra (24)	(M23) Vadfajok – különösen a nagyvad – kártételének megelőzéséhez szükséges infrastruktúra kialakítása (kerítés, vad-biztos átjárók, vad-befogás eszközei, egyes ragadozó emlősök állomány-szabályozásának	<u>Kiemelt jelentőségű élőhely-típusok</u> 6250 Síksági pannon löszsziptepek; 6260 Pannon homoki gyepek; 6240 Pannon lejtőssziptepek és sziklafüves lejtők; 6210 Szálkaperjés-rozsokos xeromezofil gyepek; 40A0 Szubkontinentális peri-pannon cserjések; 9110 Euro-szibériai erdőssziptepp-tölgyesek; 91N0 Pannon homoki borókás-nyárasok; 91E0 Fűz-, nyár, éger- és kőrösligetek/ligeterdők; 91G0 Pannon gyertyános-tölgyesek; 9180 Törmeléklető- és szurdokerdők; 91H0 Pannon molyhos tölgyesek; 7210 Téli sásosok (<i>Cladium mariscus</i>) és a <i>Caricion davilliana</i> fajával <u>Kiemelt jelentőségű fajok</u> NÖVÉNY: Magyarföldi husáng (<i>Ferula sadleriana</i>); Pilisi len (<i>Linum dolomiticum</i>) <u>Nem kiemelt jelentőségű élőhely-típusok</u> 7230 Mészkedvelő üde láp- és sásrétek; 6410 Kékperjés láprétek; 4030 Száraz fenyegek, csarabosok; 6430 Üde, tápanyaggazdag magaskórósok; 6190 Pannon sziklagyepek; 5130 Borókásodó szárazgyepek; 9150 Sziklai bükkösök, sziklai hárserdők és hársas-berkenyész sziklaerdők; 91F0 Keményfás ligeterdők; 91K0 Illír bükkösök; 91L0 Illír gyertyános-tölgyesek; 9110 Mészkerülő	ERFA, KA, LIFE

eszközei) – Vad kártételének csökkentése (infrastruktúra) <i>Támogatott prioritások: 1, 3, 5, 6</i>		bükkösök; 9130 Szubmontán és montán bükkösök; 91M0 Pannon cseres-tölgyesek; 3160 Láptavak; 6520 Hegyi kaszálórét <u>Nem kiemelt jelentőségű, jelölő fajok</u> ÁLLAT: Álolaszáska (Paracaloptenus caloptenoides); Eurázsiai rétisáska (Stenobothrus eurasius); Szarvas ganéjtúró (Bolbelasmus unicornis); Lápi tarkalepke (Euphydryas aurinia); Díszes tarkalepke (Hypodryas maturna); Sárgahasú unka (Bombina variegata); Alpesi tarajosgőte (Triturus carnifex) MADÁR: császármadár (Bonasa bonasia); túzok (Otis tarda); nyári lúd (Anser anser); gólyatöcs (Himantopus himantopus); gulipán (Recurvirostra avosetta); ugartyúk (Burhinus oedicnemus); székicsér (Glareola pratincola); széki lile (Charadrius alexandrinus); sárszalonna (Gallinago gallinago); nagy goda (Limosa limosa); nagy póling (Numenius arquata); piros lábú cankó (Tringa totanus); szerecsensirály (Larus melanocephalus); fattyúszerkő (Chlidonias hybridus); kormos szerkő (Chlidonias niger); uhu (Bubo bubo) NÖVÉNY: Csengettyűvirág (Adenophora liliifolia); Homoki kikerics (Colchicum arenarium); Rigópohár (Cypripedium calceolus); Szent István-szegfű (Dianthus plumarius ssp. regis-stephani); Mocsári kardvirág (Gladiolus palustris); Adriai sallangvirág (Himantoglossum adriaticum); Bíboros sallangvirág (Himantoglossum caprinum); Homoki nőszirom (Iris humulis ssp. Arenaria); Tátógó kökörcsin (Pulsatilla patens); Fénylő zsoltina (Serratula lycopifolia); Magyar gurgolya (Seseli leucospermum); Janka-tarsóka (Thlaspi jankae) <u>Nem kiemelt jelentőségű, nem jelölő fajok</u> ÁLLAT: Kis apollólepké (Parnassius mnemosyne) MADÁR: fogoly (Perdix perdix); fűrj (Coturnix coturnix); fehérszárnyú szerkő (Chlidonias leucopterus); bíbic (Vanellus vanellus) NÖVÉNY: tőzegmoha fajok (Sphagnum spp.)	

G.3 Kutatás, monitorozás

Tevékenységtípus	Intézkedés	megcélzott fajok, élőhelyek	Támogatás
Monitoring és kutatás (17)	(M24) Az ismerethiányos közösségi jelentőségű fajok életmenetét, ökológiai igényeit,	<u>Kiemelt jelentőségű fajok</u> ÁLLAT: Remetebogár (Osmoderma eremita) NÖVÉNY: Lumnitzer-szegfű (Dianthus lumnitzeri); Magyar vadkörte (Pyrus magyarica) <u>Nem kiemelt jelentőségű, jelölő fajok</u> ÁLLAT: Hosszúfogú törpecsiga (Vertigo angustior); Hasas törpecsiga (Vertigo moulinsiana); Lápi szitakötő	ERFA, hazai forrás

	taxonómiai helyzetét feltáró alapkutatások, természetvédelmi helyzetük értékelése és monitorozásuk megalapozása érdekében – alapkutatás (ismerethiányos fajok) <i>Támogatott prioritások: 7</i>	(Leucorrhinia pectoralis); Magyar ősziaraszoló (Chondrosoma fiduciarium); Eurázsiai rétisáska (Stenobothrus eurasius); Szarvas ganéjtúró (Bolbelasmus unicornis); Kék pattanóbogár (Limoniscus violaceus); Ráncos gyászbogár (Probaticus subrugosus); Kerekvállú állasbogár (Rhysodes sulcatus); Sztyeppelepke (Catopta thrips); Narancsszínű kéneselepke (Colias myrmidone); Anker-araszoló (Erannis ankeraria); Budai szakállasmoly (Glyphipterix loricatella); Keleti mustárlepke (Leptidea morsei); Villányi télibagoly (Polymixis rufocincta); Ingola fajok (Eudontomyzon spp.); Sárgahasú unka (Bombina variegata); Alpesi tarajosgöte (Triturus carnifex); Dunai tarajosgöte (Triturus dobrogicus); csíkos szöcskegér (Sicista subtilis); Csüngő araszoló (Phyllometra culminaria); Selymes durbincs (Gymnocephalus schraetzer); Lápi póc (Umbra krameri); Német bucó (Zingel streber); Magyar bucó (Zingel zingel) MADÁR: kis lilik (Anser erythropus); császármadár (Bonasa bonasia); fekete gólya (Ciconia nigra); túzok (Otis tarda); csíkosfejű nádiposzáta (Acrocephalus paludicola); haris (Crex crex) NÖVÉNY: Zöld koboldmoha (Buxbaumia viridis); Zöld seprómoha (Dicranum viride); Csengettyűvirág (Adenophora liliifolia); Szíveslevelű hídör (Caldesia parnassifolia); Szent István-szegfű (Dianthus plumarius ssp. regis-stephani); Hagymaburok (Liparis loeselii); Bánáti bazsarózsa (Paeonia officinalis ssp. Banatica); Magyar méreggyilok (Vincetoxicum pannonicum); Osztrák sárkányfű (Dracocephalum austriacum); Bíboros sallangvirág (Himantoglossum caprinum); Fénylő zsoldina (Serratula lycopifolia) <u>Nem kiemelt jelentőségű, nem jelölő fajok</u> ÁLLAT: Zöld acsa (Aeshna viridis); Tócsaszitakötő (Leucorrhinia caudalis); Mocsári béka (Rana arvalis); Haragos sikló (Coluber caspius); Elevenszülő gyík (Lacerta vivipara pannonica); Vadmacska (Felis silvestris); Orvosi pióca (Hirudo medicinalis) MADÁR: fogoly (Perdix perdix)	
Monitoring és kutatás (17)	(M25) Közösségi jelentőségű fajokat és élőhely-típusokat veszélyeztető tényezők (pl. inváziós fajok terjedése, klímaváltozás, vadlétszám, izoláció-fragmentáció) felszámolását és a megfelelő kezelést segítő alkalmazott kutatások – alkalmazott kutatás (veszélyeztető)	<u>Kiemelt jelentőségű élőhely-típusok</u> 6250 Síksági pannon löszsztepppek; 6260 Pannon homoki gyepek; 6240 Pannon lejtőssztepppek és sziklafüves lejtők; 6210 Szálkaperjés-rozsnokos xeromezofil gyepek; 1530 Pannon szikes sztepppek és mocsarak; 40A0 Szubkontinentális peri-pannon cserjések; 91I0 Euro-szibériai erdőssztepp-tölgyesek; 91N0 Pannon homoki borókás-nyárasok; 91E0 Fűz-, nyár, éger- és kőrisligetek/ligeterdők; 91G0 Pannon gyertyános-tölgyesek; 9180 Törmelékeltető- és szurdokerdők; 91H0 Pannon molyhos tölgyesek <u>Kiemelt jelentőségű fajok</u> ÁLLAT: Kövi rák (Austropotamobius torrentium) NÖVÉNY: Magyarföldi husáng (Ferula sadleriana); Pilisi len (Linum dolomiticum); Tornai vértő (Onosma tornensis) <u>Nem kiemelt jelentőségű élőhely-típusok</u> 7140 Tőzegmohás lápok és ingólápok; 3130 Törpekákás iszapnövényzet; 7230 Mészkedvelő üde láp- és sásrétek; 6410 Kékperjés láprétek; 4030 Száraz fenyérek, csarabosok; 6430 Üde, tápanyaggazdag magaskórósok; 6520 Hegyi kaszálórétek; 6190 Pannon sziklagyepek; 6440 Ártéri mocsárrétek; 5130 Borókásodó szárazgyepek; 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek; 9150 Sziklai	ERFA, Horizon 2020, LIFE, hazai forrás

	tényezők felszámolása) Támogatott prioritások: 7	bükkösök, sziklai hárserdők és hársas-berkenyész sziklaerdők; 91F0 Keményfás ligeterdők; 9130 Szubmontán és montán bükkösök; 91M0 Pannon cseres-tölgyesek; 3160 Láptavak; 3260 Hírnarasz patakok; 3150 Eutróf sekély tavak és holtmedrek hínárja <u>Nem kiemelt jelentőségű, jelölő fajok</u> ÁLLAT: Hosszúfogú törpecsiga (<i>Vertigo angustior</i>); Hasas törpecsiga (<i>Vertigo moulinsiana</i>); Lápi szitakötő (<i>Leucorrhinia pectoralis</i>); Eurázsiai rétisáska (<i>Stenobothrus eurasius</i>); Szarvas ganéjtúró (<i>Bolbelasmus unicornis</i>); Atracélcincér (<i>Pilemia tigrina</i>); Sárgahasú unka (<i>Bombina variegata</i>); Alpesi tarajosgőte (<i>Triturus carnifex</i>); csikos szöcskeegér (<i>Sicista subtilis</i>); Ürge (<i>Spermophilus citellus</i>); Álolaszsáska (<i>Paracaloptenus caloptenoides</i>); Magyar futrinka (<i>Carabus hungaricus</i>); Ezüstsávós szénalepke (<i>Coenonympha oedippus</i>); Magyar tavaszi fésűsbagoly (<i>Dioszeghyana schmidtii</i>); Sárga gyapjasszövő (<i>Eriogaster catax</i>); Díszes tarkalepke (<i>Hypodryas maturna</i>); Füstös ősziaraszoló (<i>Lignoptera fumidaria</i>); Balin (<i>Aspius aspius</i>); Botos köllönte (<i>Cottus gobio</i>); Selymes durbincs (<i>Gymnocephalus schraetzer</i>); Lápi póc (<i>Umbra krameri</i>) MADÁR: kis lilik (<i>Anser erythropus</i>); cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>); császármadár (<i>Bonasa bonasia</i>); fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>); kerecsensólyom (<i>Falco cherrug</i>); túzok (<i>Otis tarda</i>); ugartyúk (<i>Burhinus oedipnemus</i>); székicsér (<i>Glareola pratincola</i>); széki lile (<i>Charadrius alexandrinus</i>); nagy póling (<i>Numenius arquata</i>); piros lábú cankó (<i>Tringa totanus</i>); csikosfejű nádiposzáta (<i>Acrocephalus paludicola</i>); vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>); nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>); nyári lúd (<i>Anser anser</i>); vörösnyakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>); kis kárókatona (<i>Phalacrocorax pygmeus</i>); barna kánya (<i>Milvus migrans</i>); hamvas rétihéja (<i>Circus pygargus</i>); békászó sas (<i>Aquila pomarina</i>); kék vércse (<i>Falco vespertinus</i>); daru (<i>Grus grus</i>); havasi lile (<i>Charadrius morinellus</i>); nagy goda (<i>Limosa limosa</i>); uhu (<i>Bubo bubo</i>) NÖVÉNY: Zöld koboldmoha (<i>Buxbaumia viridis</i>); Zöld seprőmoha (<i>Dicranum viride</i>); Aldrovanda (<i>Aldrovanda vesiculosa</i>); Szíveslevelű hídőr (<i>Caldesia parnassifolia</i>); Hagymaburok (<i>Liparis loeselii</i>); Bánáti bazsarózsa (<i>Paeonia officinalis</i> ssp. <i>Banatica</i>); Magyar méreggyilok (<i>Vincetoxicum pannonicum</i>); Négylevelű mételyfű (<i>Marsilea quadrifolia</i>); Csengettyűvirág (<i>Adenophora liliifolia</i>); Kúszó celler (<i>Apium repens</i>); Osztrák sárkányfű (<i>Dracocephalum austriacum</i>) <u>Nem kiemelt jelentőségű, nem jelölő fajok</u> ÁLLAT: Zöld aca (<i>Aeshna viridis</i>); Tócsaszitakötő (<i>Leucorrhinia caudalis</i>); Elevenszülő gyík (<i>Lacerta vivipara pannonica</i>); Orvosi pióca (<i>Hirudo medicinalis</i>); Folyami rák (<i>Astacus astacus</i>); Kis apollólepke (<i>Parnassius mnemosyne</i>) MADÁR: fogoly (<i>Perdix perdix</i>); füstös cankó (<i>Tringa erythropus</i>); havasi partfutó schinzii alfaja (<i>Calidris alpina schinzii</i>)	
Monitoring és kutatás (17)	(M26) Közösségi jelentőségű fajok és élőhely-típusok országos elterjedését feltáró intenzív,	<u>Kiemelt jelentőségű élőhely-típusok</u> 6250 Síksági pannon löszszttyepek; 2340 Mészkerülő ezüstperjések; 91I0 Euro-szibériai erdősszttyepp-tölgyesek; 1530 Pannon szikes styepek és mocsarak; 40A0 Szubkontinentális peri-pannon cserjések <u>Kiemelt jelentőségű fajok</u>	ERFA, hazai forrás

	valamint az állomány nagyságuk meghatározására irányuló kutatások – elterjedés és állomány nagyság kutatása Támogatott prioritások: 7	ÁLLAT: Magyar vakcsiga (<i>Paladilhia hungarica</i>); Kövi rák (<i>Austropotamobius torrentium</i>); Remetebogár (<i>Osmoderma eremita</i>); Északi pocok (<i>Microtus oeconomus mehelyi</i>) NÖVÉNY: Lumnitzer-szegfű (<i>Dianthus lumnitzeri</i>); Magyar vadkörte (<i>Pyrus magyarica</i>) <u>Nem kiemelt jelentőségű élőhely-típusok</u> 3130 Törpekákás iszapnövényzet; 6410 Kékperjés láprétek; 6430 Üde, tápanyaggazdag magaskórósok; 9150 Sziklai bükkösök, sziklai hárserdők és hársas-berkenyés sziklaerdők; 3260 Hínaras patakok <u>Nem kiemelt jelentőségű, jelölő fajok</u> ÁLLAT: Hosszúfogú törpecsiga (<i>Vertigo angustior</i>); Hasas törpecsiga (<i>Vertigo moulinsiana</i>); Magyar ősziaraszoló (<i>Chondrosoma fiduciarium</i>); Eurázsiai rétisáska (<i>Stenobothrus eurasius</i>); Szarvas ganéjtúró (<i>Bolbelasmus unicornis</i>); Gebhardt-vakfutrinka (<i>Duvalius gebhardti</i>); Magyar vakfuntrinka (<i>Duvalius hungaricus</i>); Kék pattanóbogár (<i>Limoniscus violaceus</i>); Ráncos gyászbogár (<i>Probaticus subrugosus</i>); Kerekvállú állásbogár (<i>Rhysodes sulcatus</i>); Keleti lápi bagoly (<i>Arytrura musculus</i>); Sztyepplepke (<i>Catopta thrips</i>); Anker-araszoló (<i>Erannis ankeraria</i>); Budai szakállasmoly (<i>Glyphipterix loricatella</i>); Keleti mustárlepke (<i>Leptidea morsei</i>); Villányi télibagoly (<i>Polymixis rufocincta</i>); Ingola fajok (<i>Eudontomyzon</i> spp.); Homoki küllő (<i>Gobio kessleri</i>); Felpillantó küllő (<i>Gobio uranoscopus</i>); Lápi póc (<i>Umbra krameri</i>); Sárgahasú unka (<i>Bombina variegata</i>); Alpesi tarajosgöte (<i>Triturus carnifex</i>); Dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>); Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>); Nyugati pisedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>); Hosszúszárnyú denevér (<i>Miniopterus schreibersii</i>); Nagyfülű denevér (<i>Myotis bechsteini</i>); Hegyesorrú denevér (<i>Myotis blythii</i>); Tavi denevér (<i>Myotis dasycneme</i>); Csonkafülű denevér (<i>Myotis emarginatus</i>); Közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i>); Kereknyergű patkósdenevér (<i>Rhinolophus euryale</i>); Nagy patkósdenevér (<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>); Kis patkósdenevér (<i>Rhinolophus hipposideros</i>); csikos szöcskegér (<i>Sicista subtilis</i>); Ürge (<i>Spermophilus citellus</i>); Farkas (<i>Canis lupus</i>); Vidra (<i>Lutra lutra</i>); Hiúz (<i>Lynx lynx</i>); Molnárgörény (<i>Mustela eversmannii</i>); Álolaszsáska (<i>Paracaloptenus caloptenoides</i>); Nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>); Magyar tavaszi fésűsbagoly (<i>Dioszeghyana schmidtii</i>); Sárga gyapjasszövő (<i>Eriogaster catax</i>); Csüngő araszoló (<i>Phyllometra culminaria</i>); Német bucó (<i>Zingel streber</i>); Magyar bucó (<i>Zingel zingel</i>) MADÁR: vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>); nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>); kis lilik (<i>Anser erythropus</i>); nyári lúd (<i>Anser anser</i>); vörösnakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>); kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>); csörgő réce (<i>Anas crecca</i>); tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>); böjti réce (<i>Anas querquedula</i>); kanalas réce (<i>Anas clypeata</i>); barátréce (<i>Aythya ferina</i>); cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>); császármadár (<i>Bonasa bonasia</i>); kis vöcsök (<i>Tachybaptus ruficollis</i>); vörösnakú vöcsök (<i>Podiceps grisegena</i>); feketenyakú vöcsök (<i>Podiceps nigricollis</i>); kis kárókatona (<i>Phalacrocorax pygmeus</i>); bölömbika (<i>Botaurus stellaris</i>); törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>); bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>); üstökögém (<i>Ardeola ralloides</i>); kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>); nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>); vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>); fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>); fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>); batla (<i>Plegadis falcinellus</i>); kanalgém (<i>Platalea leucorodia</i>); darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>); barna kánya (<i>Milvus migrans</i>); rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>); kígyászölyv (<i>Circaetus gallicus</i>); barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>); kékes rétihéja (<i>Circus cyaneus</i>); hamvas rétihéja (<i>Circus pygargus</i>); pusztai ölyv (<i>Buteo rufinus</i>); békászó sas	

		(Aquila pomarina); parlagi sas (Aquila heliaca); szirti sas (Aquila chrysaetos); halászsas (Pandion haliaetus); kék vércse (Falco vespertinus); kerecsensólyom (Falco cherrug); vándorsólyom (Falco peregrinus); guvat (Rallus aquaticus); pettyes vízicsibe (Porzana porzana); kis vízicsibe (Porzana parva); haris (Crex crex); daru (Grus grus); túzok (Otis tarda); gólyatöcs (Himantopus himantopus); gulipán (Recurvirostra avosetta); ugartyúk (Burhinus oediconemus); székicsér (Glareola pratincola); széki lile (Charadrius alexandrinus); havasi lile (Charadrius morinellus); aranylile (Pluvialis apricaria); pajzsoscankó (Philomachus pugnax); sárszalonka (Gallinago gallinago); nagy goda (Limosa limosa); kis póling (Numenius phaeopus); vékonycsőrű póling (Numenius tenuirostris); nagy póling (Numenius arquata); piroslábú cankó (Tringa totanus); réti cankó (Tringa glareola); billegetőcankó (Actitis hypoleucos); szerezscsirály (Larus melanocephalus); küszvágó csér (Sterna hirundo); kis csér (Sterna albifrons); fattyúszerkő (Chlidonias hybridus); kormos szerkő (Chlidonias niger); kék galamb (Columba oenas); füleskuvik (Otus scops); uhu (Bubo bubo); uráli bagoly (Strix uralensis); réti fülesbagoly (Asio flammeus); lappantyú (Caprimulgus europaeus); szalakóta (Coracias garrulus); hamvas küllő (Picus canus); fekete harkály (Dryocopus martius); balkáni fakopáncs (Dendrocopos syriacus); közép fakopáncs (Dendrocopos medius); fehérhátú fakopáncs (Dendrocopos leucotos); erdei pacsirta (Lullula arborea); parti fecske (Riparia riparia); parlagi pityer (Anthus campestris); hegyi billegető (Motacilla cinerea); kékbegy (Luscinia svecica); fülemülesítke (Acrocephalus melanopogon); csíkosfejű nádiposzáta (Acrocephalus paludicola); karvalyposzáta (Sylvia nisoria); kis légykapó (Ficedula parva); örvös légykapó (Ficedula albicollis); barkóscinege (Panarus biarmicus); függőcinege (Remiz pendulinus); tövisszűrő gébics (Lanius collurio); kis örgébics (Lanius minor) NÖVÉNY: Sziklai illatosmoha (Mannia tirandra); Négylevelű mótelyfű (Marsilea quadrifolia); Csengettyűvirág (Adenophora liliifolia); Szíveslevelű hídör (Caldesia parnassifolia); Szent István-szegfű (Dianthus plumarius ssp. regis-stephani); Zöld seprómoha (Dicranum viride); Kisfészű aszat (Cirsium brachycephalum); Bíboros sallangvirág (Himantoglossum caprinum); Magyar nőszirm (Iris aphylla ssp. hungarica); Homoki nőszirm (Iris humulis ssp. Arenaria) <u>Nem kiemelt jelentőségű, nem jelölő fajok</u> ÁLLAT: Zöld aca (Aeshna viridis); Tócsaszitakötő (Leucorrhinia caudalis); Mocsári béka (Rana arvalis); Gyepi béka (Rana temporaria); Pannon gyík (Ablepharus kitaibelii); Haragos sikló (Coluber caspius); Zöld gyík (Lacerta viridis); Homoki gyík (Podarcis taurica); Elevenszülő gyík (Lacerta vivipara pannonica); Északi késeidenevér (Eptesicus nilssoni); Késeidenevér (Eptesicus serotinus); Nimfa denevér (Myotis alcaethoe); Brandt denevér (Myotis brandtii); Vízidenevér (Myotis daubentonii); Bajuszos denevér (Myotis mystacinus); Horgasszűrű denevér (Myotis nattereri); Óriás koraidenevér (Nyctalus lasiopterus); Szőröskarú koraidenevér (Nyctalus leisleri); Koraidenevér (Nyctalus noctula); Fehérszélű törpedenevér (Pipistrellus kuhlii); Durvavitorlájú törpedenevér (Pipistrellus nathusii); Törpedenevér (Pipistrellus pipistrellus); Apró törpedenevér (Pipistrellus pygmaeus); Alpesi törpedenevér (Pipistrellus savii); Barna hosszúfülű-denevér (Plecotus auritus); Szürke hosszúfülű-denevér (Plecotus austriacus); Fehértorkú denevér (Vespertilio murinus); Hörcsög (Cricetus cricetus); Erdei pele (Dryomys nitedula); Vadmacska (Felis silvestris); Nyuszt (Martes martes); Orvosi pióca (Hirudo medicinalis); Fűrészlábú szöcske (Saga pedo);	

		Magyar színjátszólepke (<i>Apatura metis</i>); Kis apollólepke (<i>Parnassius mnemosyne</i>); Kecsege (<i>Acipenser ruthenus</i>) MADÁR: szürke gém (<i>Ardea cinerea</i>); búbos vöcsök (<i>Podiceps cristatus</i>); vörös kánya (<i>Milvus milvus</i>); gatyás ölyv (<i>Buteo lagopus</i>); héja (<i>Accipiter gentilis</i>); vörös vércse (<i>Falco tinnunculus</i>); fogoly (<i>Perdix perdix</i>); fűrj (<i>Coturnix coturnix</i>); füstös cankó (<i>Tringa erythropus</i>); havasi partfutó schinzii alfaja (<i>Calidris alpina schinzii</i>); fehérszárnyú szerkő (<i>Chlidonias leucopterus</i>); dankasirály (<i>Larus ridibundus</i>); bíbic (<i>Vanellus vanellus</i>); sisegő füzike (<i>Phylloscopus sibilatrix</i>); halvány geze (<i>Hippolais pallida</i>); kerti rozsdafarkú (<i>Phoenicurus phoenicurus</i>); vadgerle (<i>Streptopelia turtur</i>); gyöngybagoly (<i>Tyto alba</i>); kuvik (<i>Athene noctua</i>); búbosbanka (<i>Upupa epops</i>); gyurgyalag (<i>Merops apiaster</i>); nyaktekeres (<i>Jynx torquilla</i>); zöld küllő (<i>Picus viridis</i>); mezei pacsirta (<i>Alauda arvensis</i>); hantmadár (<i>Oenanthe oenanthe</i>); nagy őrgébics (<i>Lanius excubitor</i>); vetési varjú (<i>Corvus frugilegus</i>); sordély (<i>Miliaria calandra</i>) NÖVÉNY: Zuzmók (<i>Cladonia</i> spp)	
Monitoring és kutatás (17)	(M27) Közösségi jelentőségű fajok és élőhely-típusok és az azokat veszélyeztető tényezők monitorozásához szükséges eszközök beszerzése, az eszközpark fejlesztése – monitorozás (infrastruktúra) Támogatott prioritások: 7	<u>Kiemelt jelentőségű fajok</u> ÁLLAT: Rákosi vipera (<i>Vipera ursinii rakosiensis</i>); Északi pocok (<i>Microtus oeconomus mehelyi</i>) <u>Nem kiemelt jelentőségű, jelölő fajok</u> ÁLLAT: Alpesi tarajosgöte (<i>Triturus carnifex</i>); Dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>); Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>); Nyugati piszedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>); Hosszúszárnyú denevér (<i>Miniopterus schreibersii</i>); Nagyfülű denevér (<i>Myotis bechsteini</i>); Hegyesorrú denevér (<i>Myotis blythii</i>); Tavi denevér (<i>Myotis dasycneme</i>); Csonkafülű denevér (<i>Myotis emarginatus</i>); Közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i>); Kereknyergű patkósdenevér (<i>Rhinolophus euryale</i>); Nagy patkósdenevér (<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>); Kis patkósdenevér (<i>Rhinolophus hipposideros</i>); csikos szöcskegér (<i>Sicista subtilis</i>); Farkas (<i>Canis lupus</i>); Hiúz (<i>Lynx lynx</i>); Molnárgörény (<i>Mustela eversmannii</i>) MADÁR: vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>); nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>); kis lilik (<i>Anser erythropus</i>); nyári lúd (<i>Anser anser</i>); vörösnakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>); kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>); csörgő réce (<i>Anas crecca</i>); tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>); böjti réce (<i>Anas querquedula</i>); kanalas réce (<i>Anas clypeata</i>); barátréce (<i>Aythya ferina</i>); cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>); császármadár (<i>Bonasa bonasia</i>); kis vöcsök (<i>Tachybaptus ruficollis</i>); vörösnakú vöcsök (<i>Podiceps grisegena</i>); feketenyakú vöcsök (<i>Podiceps nigricollis</i>); kis kárókatona (<i>Phalacrocorax pygmeus</i>); bölömbika (<i>Botaurus stellaris</i>); törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>); bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>); üstökösgém (<i>Ardeola ralloides</i>); kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>); nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>); vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>); fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>); fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>); batla (<i>Plegadis falcinellus</i>); kanalgém (<i>Platalea leucorodia</i>); darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>); barna kánya (<i>Milvus migrans</i>); rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>); kígyászölyv (<i>Circaetus gallicus</i>); barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>); kékes rétihéja (<i>Circus cyaneus</i>); hamvas rétihéja (<i>Circus pygargus</i>); pusztai ölyv (<i>Buteo rufinus</i>); békászó sas (<i>Aquila pomarina</i>); parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>); szirti sas (<i>Aquila chrysaetos</i>); halászsas (<i>Pandion haliaetus</i>); kék vércse (<i>Falco vespertinus</i>); kerecsensólyom (<i>Falco cherrug</i>); vándorsólyom (<i>Falco peregrinus</i>); guvat (<i>Rallus aquaticus</i>); pettyes vízicsibe (<i>Porzana porzana</i>); kis vízicsibe (<i>Porzana parva</i>); haris (<i>Crex crex</i>); daru	ERFA, LIFE, Horizon 2020, hazai forrás

		(Grus grus); túzok (Otis tarda); gólyatöcs (Himantopus himantopus); gulipán (Recurvirostra avosetta); ugartyúk (Burhinus oedicnemus); székicsér (Glareola pratincola); széki lile (Charadrius alexandrinus); havasi lile (Charadrius morinellus); aranylile (Pluvialis apricaria); pajzsoscankó (Philomachus pugnax); sárszalonna (Gallinago gallinago); nagy goda (Limosa limosa); kis póling (Numenius phaeopus); vékonycsőrű póling (Numenius tenuirostris); nagy póling (Numenius arquata); piros lábú cankó (Tringa totanus); réti cankó (Tringa glareola); billegetőcankó (Actitis hypoleucos); szerecsensirály (Larus melanocephalus); küszvágó csér (Sterna hirundo); kis csér (Sterna albifrons); fattyúszerkő (Chlidonias hybridus); kormos szerkő (Chlidonias niger); kék galamb (Columba oenas); füleskuvik (Otus scops); uhu (Bubo bubo); uráli bagoly (Strix uralensis); réti fülesbagoly (Asio flammeus); lappantyú (Caprimulgus europaeus); szalakóta (Coracias garrulus); hamvas küllő (Picus canus); fekete harkály (Dryocopus martius); balkáni fakopáncs (Dendrocopos syriacus); közép fakopáncs (Dendrocopos medius); fehérhátú fakopáncs (Dendrocopos leucotos); erdei pacsirta (Lullula arborea); parti fecske (Riparia riparia); parlagi pityer (Anthus campestris); hegyi billegető (Motacilla cinerea); kékbegy (Luscinia svecica); fülemülesítke (Acrocephalus melanopogon); csíkosfejű nádiposzáta (Acrocephalus paludicola); karvalyposzáta (Sylvia nisoria); kis légykapó (Ficedula parva); örvös légykapó (Ficedula albicollis); barkóscinege (Panarus biarmicus); függőcinege (Remiz pendulinus); tövisszűrő gébics (Lanius collurio); kis örgébics (Lanius minor) <u>Nem kiemelt jelentőségű, nem jelölő fajok</u> ÁLLAT: Északi késeidenevér (Eptesicus nilssoni); Késeidenevér (Eptesicus serotinus); Nimfa denevér (Myotis alcathoe); Brandt denevér (Myotis brandtii); Vízidenevér (Myotis daubentonii); Bajuszos denevér (Myotis mystacinus); Horgasszőrű denevér (Myotis nattereri); Óriás koraidenevér (Nyctalus lasiopterus); Szőrös karú koraidenevér (Nyctalus leisleri); Koraidenevér (Nyctalus noctula); Fehérszélű törpedenevér (Pipistrellus kuhlii); Durvavitorlájú törpedenevér (Pipistrellus nathusii); Törpedenevér (Pipistrellus pipistrellus); Apró törpedenevér (Pipistrellus pygmaeus); Alpesi törpedenevér (Pipistrellus savii); Barna hosszúfülű-denevér (Plecotus auritus); Szürke hosszúfülű-denevér (Plecotus austriacus); Fehértorkú denevér (Vespertilio murinus); Erdei pele (Dryomys nitedula); Vadmacska (Felis silvestris) MADÁR: szürke gém (Ardea cinerea); búbos vöcsök (Podiceps cristatus); vörös kánya (Milvus milvus); gatyás ölyv (Buteo lagopus); héja (Accipiter gentilis); vörös vércse (Falco tinnunculus); fogoly (Perdix perdix); fűj (Coturnix coturnix); füstös cankó (Tringa erythropus); havasi partfutó schinzii alfaja (Calidris alpina schinzii); fehérszárnyú szerkő (Chlidonias leucopterus); dankasirály (Larus ridibundus); bibic (Vanellus vanellus); sisegő füzike (Phylloscopus sibilatrix); halvány geze (Hippolais pallida); kerti rozsdafarkú (Phoenicurus phoenicurus); vadgerle (Streptopelia turtur); gyöngybagoly (Tyto alba); kuvik (Athene noctua); búbosbanka (Upupa epops); gyurgyalag (Merops apiaster); nyaktekercs; (Jynx torquilla) zöld küllő (Picus viridis); mezei pacsirta (Alauda arvensis); hantmadár (Oenanthe oenanthe); nagy örgébics (Lanius excubitor); vetési varjú (Corvus frugilegus); sordély (Miliaria calandra)	
Monitoring és kutatás (17)	(M28) Módszertani kutatások egyes közösségi	<u>Kiemelt jelentőségű fajok</u> ÁLLAT: Havasi cincér (Rosalia alpina) <u>Nem kiemelt jelentőségű, jelölő fajok</u>	ERFA, hazai forrás

	jelentőségű fajok és élőhely-típusok monitorozásának megalapozásához – monitorozás (módszertan) <i>Támogatott prioritások: 7</i>	ÁLLAT: Magyar vakfuntrinka (<i>Duvalius hungaricus</i>); Sárgahasú unka (<i>Bombina variegata</i>); Alpesi tarajosgöte (<i>Triturus carnifex</i>); Dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>); Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>); Nyugati piszedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>); Hosszúszárnyú denevér (<i>Miniopterus schreibersii</i>); Nagyfülű denevér (<i>Myotis bechsteini</i>); Hegyesorrú denevér (<i>Myotis blythii</i>); Tavi denevér (<i>Myotis dasycneme</i>); Csonkafülű denevér (<i>Myotis emarginatus</i>); Közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i>); Kereknyergű patkósdenevér (<i>Rhinolophus euryale</i>); Nagy patkósdenevér (<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>); Kis patkósdenevér (<i>Rhinolophus hipposideros</i>); csíkos szöcskeegér (<i>Sicista subtilis</i>); Molnárgörény (<i>Mustela eversmannii</i>); Szttyepplepke (<i>Catopta thrips</i>); Anker-araszoló (<i>Erannis ankeraria</i>); Német bucó (<i>Zingel streber</i>); Magyar bucó (<i>Zingel zingel</i>) <u>Nem kiemelt jelentőségű, nem jelölő fajok</u> ÁLLAT: Pannon gyík (<i>Ablepharus kitaibelii</i>); Haragos sikló (<i>Coluber caspius</i>); Elevenszülő gyík (<i>Lacerta vivipara pannonica</i>); Északi késeidenevér (<i>Eptesicus nilsoni</i>); Késeidenevér (<i>Eptesicus serotinus</i>); Nimfa denevér (<i>Myotis alcathoe</i>); Brandt denevér (<i>Myotis brandtii</i>); Vízidenevér (<i>Myotis daubentonii</i>); Bajuszos denevér (<i>Myotis mystacinus</i>); Horgasszörű denevér (<i>Myotis nattereri</i>); Óriás koraidenevér (<i>Nyctalus lasiopterus</i>); Szöröskarú koraidenevér (<i>Nyctalus leisleri</i>); Koraidenevér (<i>Nyctalus noctula</i>); Fehérszélű törpedenevér (<i>Pipistrellus kuhlii</i>); Durvavitorlájú törpedenevér (<i>Pipistrellus nathusii</i>); Törpedenevér (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>); Apró törpedenevér (<i>Pipistrellus pygmaeus</i>); Alpesi törpedenevér (<i>Pipistrellus savii</i>); Barna hosszúfülű-denevér (<i>Plecotus auritus</i>); Szürke hosszúfülű-denevér (<i>Plecotus austriacus</i>); Fehértorkú denevér (<i>Vespertilio murinus</i>); Vadmacska (<i>Felis silvestris</i>); Nyuszt (<i>Martes martes</i>)	
Monitoring és kutatás (17)	(M29) Natura 2000 területen folytatott mező- és erdőgazdálkodás közösségi jelentőségű fajokra és élőhely-típusokra gyakorolt hatásainak nyomon követése (az alkalmazott gazdálkodási módok vizsgálata, kezelési kísérletek, kezelési módszerek kidolgozása) – Kezelés monitoring	<u>Kiemelt jelentőségű élőhely-típusok</u> 6250 Síksági pannon löszszttyepp; 6260 Pannon homoki gyepek; 6240 Pannon lejtősszttyepp és sziklafüves lejtők; 6210 Szálkaperjés-rozsnokos xeromezofil gyepek; 1530 Pannon szikes sttyepp és mocsarak, 40A0 Szubkontinentális peri-pannon cserjések; 9110 Euro-szibériai erdősszttyepp-tölgyesek; 91N0 Pannon homoki borókás-nyárasok; 91E0 Fűz-, nyár, éger- és kőríslietek/ligeterdők; 91G0 Pannon gyertyános-tölgyesek; 9180 Törmelékajtó- és szurdokerdők; 91H0 Pannon molyhos tölgyesek <u>Kiemelt jelentőségű fajok</u> ÁLLAT: Havasi cincér (<i>Rosalia alpina</i>) <u>Nem kiemelt jelentőségű élőhely-típusok</u> 7230 Mészkedvelő üde láp- és sásrétek; 6410 Kékperjés láprétek; 6430 Üde, tápanyaggazdag magaskórósok; 6520 Hegyi kaszálórétek; 6190 Pannon sziklagyepek; 6440 Ártéri mocsárrétek; 5130 Borókásodó szárazgyepek; 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek; 9150 Sziklai bükkösök, sziklai hárserdők és hársas-berkenyész sziklaerdők; 91F0 Keményfás ligeterdők; 9130 Szubmontán és montán bükkösök; 91M0 Pannon cseres-tölgyesek <u>Nem kiemelt jelentőségű, jelölő fajok</u> ÁLLAT: Magyar tarsza (<i>Isophya costata</i>); Magyar futrinka (<i>Carabus hungaricus</i>); Nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>); Szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>); Gyászscincér (<i>Morimus funereus</i>); Sárga gyapjasszövő (<i>Eriogaster catax</i>); Nagy szikibagoly (<i>Gortyna borelii</i>); Füstös ősziaraszoló (<i>Lignoptera fumidaria</i>); Nagy tűzlepke	EMV

	Támogatott prioritások: 7	(Lycaena dispar); Vértű-hangyaboglárka (Maculinea teleius) MADÁR: kék vércse (Falco vespertinus); pettyes vízicsibe (Porzana porzana); kis vízicsibe (Porzana parva); túzok (Otis tarda); ugartyúk (Burhinus oedicnemus); székicsér (Glareola pratincola); széki lile (Charadrius alexandrinus); havasi lile (Charadrius morinellus) NÖVÉNY: Csengettyűvirág (Adenophora liliifolia); Kúszó celler (Apium repens); Kisfészkü aszat (Cirsium brachycephalum); Homoki kikerics (Colchicum arenarium); Tátorján (Crambe tataria); Osztrák sárkányfű (Dracocephalum austriacum); Piros kígyószisz (Echium russicum); Mocsári kardvirág (Gladiolus palustris); Bíboros sallangvirág (Himantoglossum caprinum); Homoki nőzirom (Iris humulis ssp. Arenaria); Hagymaburok (Liparis loeselii); Fénylő zsoltina (Serratula lycopifolia) <u>Nem kiemelt jelentőségű, nem jelölő fajok</u> ÁLLAT: Fűrészlabú szöcske (Saga pedo); Magyar színjátászólepke (Apatura metis) NÖVÉNY: Hóvirág (Galanthus nivalis)	
Monitoring és kutatás (17)	(M30) Közösségi jelentőségű növény és állatfajok, valamint az élőhelyükön történő megőrzésük szempontjából fontos egyéb növény- és állatfajok ex-situ megőrzését, áttelepítését és visszatelepítését megalapozó módszertani és egyéb alapkutatások – ex-situ fajmegőrzés (módszertani kutatások) Támogatott prioritások: 7	<u>Kiemelt jelentőségű fajok</u> ÁLLAT: Kövi rák (Austropotamobius torrentium); Remetebogár (Osmoderma eremita) NÖVÉNY: Magyar kökörccsin (Pulsatilla pratensis ssp. hungarica); Magyarföldi husáng (Ferula sadleriana); Pilisi len (Linum dolomiticum) <u>Nem kiemelt jelentőségű, jelölő fajok</u> ÁLLAT: Magyar ősziaraszoló (Chondrosoma fiduciarium); Atracélcincér (Pilemia tigrina); Narancsszínű kéneslepke (Colias myrmidone); Vértesi csuklyásbagoly (Cucullia mixta); Anker-araszoló (Erannis ankeraria); Budai szakállasmoly (Glyphipterix loricatella); Keleti mustárlepke (Leptidea morsei); csíkos szöcskeegér (Sicista subtilis); Ürge (Spermophilus citellus); Ezüstsávós szénalepke (Coenonympha oedippus); Díszes tarkalepke (Hypodryas maturna); Mocsári teknős (Emys orbicularis) MADÁR: túzok (Otis tarda) NÖVÉNY: Tátorján (Crambe tataria); Mocsári kardvirág (Gladiolus palustris); Hagymaburok (Liparis loeselii); Tátogó kökörccsin (Pulsatilla patens); Magyar méreggyilok (Vincetoxicum pannonicum); Csengettyűvirág (Adenophora liliifolia) <u>Nem kiemelt jelentőségű, nem jelölő fajok</u> ÁLLAT: Fekete csiga (Theodoxus prevostianus); Haragos sikló (Coluber caspius) MADÁR: fogoly (Perdix perdix)	ERFA, LIFE, EMVA hazai forrás
Az élőhelyek restaurációját, illetve a fajok megőrzését	(M31) Közösségi jelentőségű növény és állatfajok,	<u>Kiemelt jelentőségű fajok</u> ÁLLAT: Kövi rák (Austropotamobius torrentium); Remetebogár (Osmoderma eremita); Rákosi vipera	ERFA, LIFE EMVA, hazai

szolgáltató infrastruktúra (24)	valamint az élőhelyükön történő megőrzésük szempontjából fontos egyéb növény- és állatfajok ex-situ megőrzéséhez, a fajmegőrzési programok akciótervének végrehajtásához szükséges eszközrendszer kialakítása, fejlesztése – ex-situ fajmegőrzés (infrastruktúra) <i>Támogatott prioritások: 7</i>	(Vipera ursinii rakosiensis) NÖVÉNY: Tartós szegfű (Dianthus diutinus); Magyar kökörcsin (Pulsatilla pratensis ssp. hungarica); Magyarföldi husáng (Ferula sadleriana); Pilisi len (Linum dolomiticum) <u>Nem kiemelt jelentőségű, jelölő fajok</u> ÁLLAT: Magyar ősziaraszoló (Chondrosoma fiduciarium); Atracélcincér (Pilemia tigrina); Narancsszínű kéneselepke (Colias myrmidone); Vértesi csuklyásbagoly (Cucullia mixta); Anker-araszoló (Erannis ankeraria); Budai szakállasmoly (Glyphipterix loricatella); Keleti mustárlepke (Leptidea morsei); Lápi póc (Umbra krameri) MADÁR: fehér gólya (Ciconia ciconia); rétisas (Haliaeetus albicilla); parlagi sas (Aquila heliaca); szirti sas (Aquila chrysaetos); kerecsensólyom (Falco cherrug); daru (Grus grus); túzok (Otis tarda); uhu (Bubo bubo); szalakóta (Coracias garrulus) NÖVÉNY: Tátorján (Crambe tataria); Mocsári kardvirág (Gladiolus palustris); Hagymaburok (Liparis loeselii); Tátogó kökörcsin (Pulsatilla patens); Magyar méreggyilok (Vincetoxicum pannonicum); Csengettyűvirág (Adenophora liliifolia) <u>Nem kiemelt jelentőségű, nem jelölő fajok</u> ÁLLAT: Fekete csiga (Theodoxus prevostianus) MADÁR: vörös kánya (Milvus milvus); gatyás ölyv (Buteo lagopus); héja (Accipiter gentilis); vörös vércse (Falco tinnunculus); gyöngybagoly (Tyto alba); kuvik (Athene noctua)	forrás

G.4 Tervezés, bemutatás, intézményfejlesztés (általános intézkedések)

Tevékenységtípus	Intézkedés	megcélzott fajok, élőhelyek	Támogatás
A látogathatóságot és a Natura 2000 területek látogatói megbecsülését elősegítő eszközök, berendezések (22); A területek közönség általi elérhetőségét, bemutatását szolgáló infrastruktúra (25)	(M32) A bemutatás, szemléletformálás és tájékoztatás eszközrendszerének fejlesztése – Bemutatás, szemléletformálás (infrastruktúra) <i>Támogatott prioritás: 8</i>	NA	ERFA, KA, LIFE
Tájékoztatás és nyilvánosság (20); Képzés és oktatás (21)	(M33) Általános Natura 2000 kampányok, ágazat-specifikus útmutatók kidolgozása, képzési programok – Szemléletformálás, oktatás <i>Támogatott prioritás: 8</i>	NA	ERFA, LIFE, EMVA, ETHA

Kezelést végző szervezetek létrehozása (6); A kezelést végző szervezetek működési költségei (épületek és eszközök karbantartása) (9)	(M34) A Natura 2000 területek megőrzésében (kezelés és hatósági feladatok) érintett kormányzati szervek kapacitás-fejlesztése (Natura 2000 szakértői/iroda hálózat kialakítása, informatikai fejlesztések) – Intézményfejlesztés <i>Támogatott prioritás: 8</i>	NA	ESZA, ERFA, KA
Területek felügyelete (19)	(M35) Területhasználat korlátozása, Illegális területhasználat és természetkárosítás megelőzése a területi jelenlét infrastrukturális és személyi hátterének fejlesztésével – Területi jelenlét erősítése <i>Támogatott prioritás: 8</i>	NA	ERFA, KA, LIFE
Földvásárlás (23)	(M36) Élőhely-rekonstrukciós beavatkozásokhoz és más természetvédelmi fejlesztésekhez kapcsolódó területvásárlás – területvásárlás <i>Támogatott prioritás: 8</i>	NA	ERFA, KA, LIFE
Kezelési tervek, stratégiák és tervezetek előkészítése (5)	(M37) Fenntartási tervvel még nem rendelkező Natura 2000 területek fenntartási terveinek összeállítása, meglévő fenntartási terveinek felülvizsgálata, kiegészítése – Fenntartási tervek <i>Támogatott prioritás: 8</i>	NA	EMVA
NA	(M38) Közösségi jelentőségű fajok vagy élőhely-típusok megőrzését szolgáló határon átnyúló együttműködés a kezelés, élőhely-fejlesztés, kutatás, monitorozás és szemléletformálás területén – Határon átnyúló együttműködés <i>Támogatott prioritás: 8</i>	NA	ERFA

G.5 Társadalmi-gazdasági előnyök fenntartható hasznosítása

Tevékenységtípus	Intézkedés	megcélzott fajok, élőhelyek	Támogatás
NA	(M39) A Natura 2000 területek természeti értékeinek bemutatásához kapcsolódó öko-turisztikai fejlesztések - Ökoturisztika <i>Támogatott prioritások: 9</i>	NA	EMVA, ERFA
NA	(M40) Natura 2000 területeken, természetes alapanyagokból, környezetbarát módon előállított helyi termékek piacra jutásának támogatása – termék védjegy-rendszer <i>Támogatott prioritások: 9</i>	NA	EMVA, ETHA

NA	(M41) Vidéki térségekben működő, Natura 2000 területek bemutatásához kapcsolódó tevékenységeket folytató mikro- ill. kis- és közép-vállalkozások támogatása – Vállalkozásfejlesztés <i>Támogatott prioritások: 9</i>	NA	EMVA, ETHA

G.6 Az intézkedések élőhely-típusok és fajok szerinti összefoglalása

Elem (élőhely-típus vagy faj)	A természet- védelmi helyzet értékelése <i>(a jelentésekben alkalmazott kódok szerint)</i>	Veszélyeztető tényezők <i>(a jelentésekben alkalmazott kódok szerint)</i>	Intézkedések <i>(a "G" fejezetben alkalmazott kódok szerint)</i>
Kiemelt jelentőségű állatfajok			
Paladilhia hungarica	FV	Nincs adat	M26
Austropotamobius torrentium	XX	160, 164, 701, 852, 853, 870, 890	M1, M2, M3, M18, M19, M22, M25, M26, M30, M31
Osmoderma eremita	U1-	160, 161, 162, 164, 166, 167	M1, M2, M3, M16, M24, M26, M30, M31
Rosalia alpina	XX	160, 164	M1, M2, M3, M28, M29
Vipera ursinii rakosiensis	U2	101, 102, 140, 141, 180, 954, 965	M4, M6, M8, M12, M14, M15, M16, M17, M27, M31
Microtus oeconomus mehelyi	U1-	101, 102, 141, 180, 800, 830, 840, 853, 941, 954, 976	M14, M16, M17, M26, M27
Kiemelt jelentőségű növényfajok			
Dianthus diutinus	U2+	140, 160, 162, 190, 290, 300, 400, 419, 502, 512, 622, 623, 954, 976, 990	M2, M3, M4, M7, M8, M14, M15, M16, M31
Dianthus lumnitzeri	U1	162, 251, 331, 501	M2, M15, M24, M26
Ferula sadleriana	U1+	290, 331, 690, 720, 976	M2, M15, M16, M23, M25, M30, M31
Linum dolomiticum	FV	140, 162, 976	M14, M15, M23, M25, M30, M31
Onosma tornensis	U1	501, 790, 950, 954	M14, M15, M25

Elem (élőhely-típus vagy faj)	A természet- védelmi helyzet értékelése <i>(a jelentésekben alkalmazott kódok szerint)</i>	Veszélyeztető tényezők <i>(a jelentésekben alkalmazott kódok szerint)</i>	Intézkedések <i>(a "G" fejezetben alkalmazott kódok szerint)</i>
Pulsatilla pratensis ssp. hungarica	U2	101, 140, 141, 162, 250, 622, 950, 954, 979	M4, M6, M8, M12, M14, M20, M30, M31
Pyrus magyarica	U1	160, 165, 166, 400, 420, 502, 511, 950, 976	M24, M26
Jelölő állatfajok			
GERINCTELENEK			
Anisus vorticulus	FV	110, 120, 312, 701, 803, 811, 820, 830, 840, 853, 910, 920	M17, M18
Sadleriana pannonica	U1	622, 690, 701	M1, M2, M3, M19, M22
Theodoxus transversalis	U1-	120, 300, 504, 701, 852, 853, 870, 890, 966	M19
Unio crassus	FV	110, 120, 200, 244, 300, 504, 701, 820, 852, 853, 870, 890	M18, M19, M22
Vertigo angustior	FV	164, 166, 700, 803, 810, 811, 840, 860	M4, M6, M8, M14, M15, M17, M24, M25, M26
Vertigo moulinsiana	FV	166, 700, 803, 810, 811, 840, 860	M4, M6, M8, M14, M15, M17, M24, M25, M26
Coenagrion ornatum	FV	110, 120, 130, 170, 701, 820, 830, 852, 853, 870, 890	M7, M16, M18, M19
Cordulegaster heros	FV	160, 164, 701, 852, 853, 870, 890	M1, M2, M3, M7, M16, M19
Leucorrhinia pectoralis	U1	110, 120, 130, 200, 220, 609, 701, 709, 800, 810, 820, 830, 850, 910, 920	M14, M15, M17, M18, M24, M25
Ophiogomphus cecilia	FV	120, 300, 504, 701, 820, 852, 853, 870, 890	M7, M16, M18, M19

Elem (élőhely-típus vagy faj)	A természet- védelmi helyzet értékelése <i>(a jelentésekben alkalmazott kódok szerint)</i>	Veszélyeztető tényezők <i>(a jelentésekben alkalmazott kódok szerint)</i>	Intézkedések <i>(a "G" fejezetben alkalmazott kódok szerint)</i>
Chondrosoma fiduciarium	U2-	102, 162, 400, 410, 420, 490, 500, 600, 700, 990	M16, M24, M26, M30, M31
Isophya costata	U1	102, 140, 180, 400, 720, 800	M13, M4, M7, M12, M14, M15, M20, M29
Odontopodisma rubripes	U1-	101, 141, 151, 810, 890, 920, 990	M4, M7, M14, M15, M16
Paracaloptenus caloptenoides	U1	162, 950, 962, 990	M4, M7, M15, M20, M23, M25, M26
Stenobothrus eurasius	U1-	623	M4, M7, M14, M15, M16, M23, M24, M25, M26
Bolbelasmus unicornis	XX	Nincs adat	M1, M2, M3, M4, M7, M14, M15, M16, M23, M24, M25, M26
Carabus hampei	XX	Nincs adat	M1, M2, M3
Carabus hungaricus	FV	101, 190	M2, M3, M4, M7, M8, M14, M15, M20, M25, M29
Carabus variolosus	U1	920	M1, M2, M3
Cerambyx cerdo	U1	160, 164	M1, M2, M3, M13, M20, M26, M29
Dorcadion fulvum cervae	FV	101, 110, 140, 171, 301, 502	M4, M7, M8, M14, M16, M20
Duvalius gebhardti	FV	624, 720, 790	M1, M2, M3, M26
Duvalius hungaricus	FV	624, 720, 790	M1, M2, M3, M26, M28
Limoniscus violaceus	XX	160	M1, M2, M3, M24, M26
Lucanus cervus	FV	160, 161, 162, 164, 166, 167	M1, M2, M3, M13, M29
Morimus funereus	XX	160, 164	M1, M2, M3, M29
Pilemia tigrina	U1	101, 102, 110, 120, 420, 950	M4, M7, M8, M14, M15, M20, M25, M30, M31
Probaticus subrugosus	XX	100, 190, 400, 500, 600	M14, M15, M24, M26
Rhysodes sulcatus	XX	Nincs adat	M1, M2, M3, M20, M24, M26

Elem (élőhely-típus vagy faj)	A természet- védelmi helyzet értékelése <i>(a jelentésekben alkalmazott kódok szerint)</i>	Veszélyeztető tényezők <i>(a jelentésekben alkalmazott kódok szerint)</i>	Intézkedések <i>(a "G" fejezetben alkalmazott kódok szerint)</i>
Arytrura musculus	U1	100, 151, 180, 190, 241, 310, 320, 403, 420, 810, 830	M15, M17, M26
Catopta thrips	U1-	100, 101, 110, 120, 180, 190, 502, 620, 623	M4, M7, M8, M15, M16, M24, M26, M28
Coenonympha oedippus	U1	101, 102, 800, 920, 950, 954	M1, M3, M4, M6, M8, M14, M15, M16, M17, M20, M25, M30
Colias myrmidone	U2	141, 160, 920, 990	M14, M15, M16, M24, M30, M31
Cucullia mixta	U2	101, 110, 140, 180, 241, 301, 400, 623, 700, 720	M30, M31
Dioszeghyana schmidtii	U1+	162, 164, 167	M1, M2, M3, M13, M25, M26
Erannis ankeraria	XX	110, 160, 164, 180, 241, 330, 400, 502	M2, M4, M7, M8, M15, M24, M26, M28, M30, M31
Eriogaster catax	U1+	151, 164, 165	M2, M3, M5, M4, M6, M8, M14, M15, M16, M25, M26, M29
Euphydryas aurinia	U1	101, 102, 141, 241, 409, 800, 810, 852, 853, 954, 976, 990	M4, M6, M8, M14, M15, M16, M20, M23
Glyphipterix loricatella	U2-	160, 401	M24, M26, M30, M31
Gortyna borelii	U1	101, 102, 140, 141, 180, 241, 400, 410, 502, 800, 840	M4, M6, M8, M15, M29
Hypodryas maturna	U1	101, 110, 162, 164, 165, 167, 920, 941	M1, M2, M3, M7, M14, M16, M20, M23, M25, M30
Leptidea morsei	U2-	290, 501, 502, 800, 920, 976	M24, M26, M30, M31
Lignyopectera fumidaria	U1	101, 110, 160, 180, 401, 421, 422, 502, 623, 720	M1, M2, M3, M4, M5, M7, M8, M14, M15, M20, M25, M29
Lycaena dispar	U1	100, 330, 390, 400, 500, 800, 920	M4, M5, M7, M8, M12, M14, M15, M17, M20, M29

Elem (élőhely-típus vagy faj)	A természet- védelmi helyzet értékelése <i>(a jelentésekben alkalmazott kódok szerint)</i>	Veszélyeztető tényezők <i>(a jelentésekben alkalmazott kódok szerint)</i>	Intézkedések <i>(a "G" fejezetben alkalmazott kódok szerint)</i>
Maculinea nausithous	U1-	141, 810, 950	M4, M5, M6, M8, M12, M14, M15, M17, M20
Maculinea teleius	U1	101, 102, 300, 400, 500, 800, 920	M4, M5, M6, M8, M12, M12, M14, M15, M17, M20, M29
Phyllometra culminaria	U1	110, 140, 250, 401, 502, 623, 950	M1, M2, M4, M7, M8, M14, M15, M24, M26
Polymixis rufocincta	U1-	141, 160, 330, 954	M24, M26
GERINCESEK			
Eudontomyzon spp.	U1+	701, 852, 920	M11, M18, M19, M22, M24, M26
Aspius aspius	FV	210, 220	M11, M10, M18, M19, M22, M25
Barbus meridionalis	FV	701, 852	M1, M2, M3, M16, M18, M19, M22
Cottus gobio	XX	852, 966	M1, M2, M3, M14, M16, M18, M19, M22, M25
Gobio albipinnatus	FV	850	M16, M19, M22
Gobio kessleri	XX	701, 850	M19, M22, M26
Gobio uranoscopus	XX	701, 850	M19, M22, M26
Gymnocephalus baloni	FV	220, 701, 850, 870	M18, M19, M22
Gymnocephalus schraetzer	U1	220, 701, 850, 870	M18, M19, M22, M24, M25
Hucho hucho	XX	220, 701, 852, 870	M18, M19, M22, M24, M25
Misgurnus fossilis	FV	220, 810, 820	M11, M9, M10, M14, M15, M16, M17, M18, M19, M22
Sabanejewia aurata	FV	701, 850	M16, M18, M19, M22
Umbra krameri	U1	810, 820, 910, 920, 966	M14, M16, M17, M18, M22, M24, M25, M26, M31
Zingel streber	XX	220, 701, 850, 870	M11, M22, M24, M26, M28
Zingel zingel	XX	701, 850	M11, M22, M24, M26, M28

Elem (élőhely-típus vagy faj)	A természet- védelmi helyzet értékelése <i>(a jelentésekben alkalmazott kódok szerint)</i>	Veszélyeztető tényezők <i>(a jelentésekben alkalmazott kódok szerint)</i>	Intézkedések <i>(a "G" fejezetben alkalmazott kódok szerint)</i>
Bombina variegata	U1-	110, 401, 502, 701, 703, 803, 920, 952, 964	M1, M2, M3, M16, M23, M24, M25, M26, M28
Triturus carnifex	U1-	110, 401, 701, 703, 803, 920	M1, M2, M3, M16, M23, M24, M25, M26, M27, M28
Triturus dobrogicus	U1-	110, 210, 220, 401, 502, 701, 703, 803, 920, 952	M9, M16, M17, M20, M22, M24, M26, M27, M28
Emys orbicularis	FV	130, 701, 800, 920	M9, M10, M11, M15, M16, M17, M26, M27, M28, M30
Barbastella barbastellus	U1-	160, 164, 166, 624, 690	M1, M2, M3, M16, M17, M19, M20, M21, M26, M27, M28
Miniopterus schreibersii	U1	110, 160, 164, 624, 690	M1, M2, M3, M16, M21, M26, M27, M28
Myotis bechsteini	U1-	160, 164, 166, 502, 624, 690	M1, M2, M3, M16, M19, M20, M21, M26, M27, M28
Myotis blythii	U1-	101, 110, 151, 160, 164, 624, 690, 740, 790	M1, M2, M3, M13, M16, M19, M20, M21, M26, M27, M28
Myotis dasycneme	U1	160, 164, 166, 624, 690, 800, 803, 810, 811, 853	M1, M2, M3, M16, M17, M19, M20, M21, M26, M27, M28
Myotis emarginatus	FV	160, 164, 624, 690	M1, M2, M3, M13, M16, M19, M20, M21, M26, M27, M28
Myotis myotis	FV	101, 110, 151, 160, 164, 624, 690, 740, 790	M1, M2, M3, M13, M16, M19, M20, M21, M26, M27, M28
Rhinolophus euryale	FV	110, 160, 164, 624, 690	M1, M2, M3, M16, M20, M21, M26, M27, M28
Rhinolophus ferrumequinum	U1-	110, 160, 164, 624, 690	M1, M2, M3, M13, M16, M20, M21, M26, M27, M28
Rhinolophus hipposideros	FV	110, 160, 164, 624, 690	M1, M2, M3, M13, M16, M20, M21, M26, M27, M28
Sicista subtilis	XX	101, 110, 180, 990	M13, M4, M6, M8, M14, M15, M22, M24, M25, M26, M27, M28, M30
Spermophilus citellus	U1	101, 141, 243, 401, 941	M4, M6, M8, M12, M15, M16, M20, M26, M25, M30

Elem (élőhely-típus vagy faj)	A természet- védelmi helyzet értékelése <i>(a jelentésekben alkalmazott kódok szerint)</i>	Veszélyeztető tényezők <i>(a jelentésekben alkalmazott kódok szerint)</i>	Intézkedések <i>(a "G" fejezetben alkalmazott kódok szerint)</i>
Canis lupus	XX	160, 167	M1, M2, M3, M20, M26, M27
Lutra lutra	FV	200, 211, 243, 502, 701, 870	M9, M10, M16, M17, M22, M26
Lynx lynx	U2	160, 167, 243	M1, M2, M3, M20, M22, M26, M27
Mustela eversmannii	XX	100, 230, 502	M12, M26, M27, M28
Jelölő növényfajok			
Buxbaumia viridis	U2	943, 990	M2, M24, M25
Dicranum viride	U2	160, 990	M2, M24, M26, M25
Mannia tirandra	NA*	NA*	M26
Marsilea quadrifolia	U2-	101, 110, 150, 701, 800, 803, 810, 920, 952	M17, M15, M16, M25, M26
Adenophora liliifolia	U2	950, 976, 979, 990	M2, M4, M6, M7, M12, M14, M15, M20, M23, M24, M25, M26, M30, M31, M29
Aldrovanda vesiculosa	U1+	250, 920, 976	M17, M25
Angelica palustris	U2	101, 800, 830, 950, 954	M4, M7, M8, M14, M15, M17
Apium repens	U1	101, 621, 950	M4, M6, M8, M15, M25, M29
Caldesia parnassifolia	U2	810	M17, M24, M26, M25
Cirsium brachycephalum	FV	100, 101, 102, 300, 310, 400, 410, 420, 500, 502, 701, 703, 800, 803, 810, 830, 853, 860, 910, 920	M4, M7, M14, M15, M17, M26, M29
Colchicum arenarium	U1	110, 120, 140, 141, 160, 162, 300, 400, 410, 420, 430, 502, 623, 720, 950, 951, 954	M1, M2, M3, M4, M7, M14, M15, M20, M23, M29

Elem (élőhely-típus vagy faj)	A természet- védelmi helyzet értékelése <i>(a jelentésekben alkalmazott kódok szerint)</i>	Veszélyeztető tényezők <i>(a jelentésekben alkalmazott kódok szerint)</i>	Intézkedések <i>(a "G" fejezetben alkalmazott kódok szerint)</i>
Crambe tataria	U1	100, 101, 140, 141, 180, 950, 954	M4, M6, M7, M8, M14, M15, M30, M31, M29
Cypripedium calceolus	U1	160, 622, 690, 720	M1, M2, M3, M15, M23
Dianthus plumarius ssp. regis-stephani	U1	162, 251, 331, 400, 401, 420, 500, 623, 730, 740	M14, M15, M23, M24, M26
Dracocephalum austriacum	U1	502, 790, 950	M4, M7, M15, M24, M25, M29
Echium russicum	FV	180, 424, 720, 950, 954	M13, M4, M7, M14, M15, M29
Gladiolus palustris	U2+	100, 101, 102, 110, 120, 140, 141, 162, 290, 400, 410, 502, 503, 703, 800, 810, 830, 853, 920, 950, 954, 971, 976, 990	M6, M14, M15, M17, M23, M30, M31, M29
Himantoglossum adriaticum	U1	101, 102, 502, 622, 690, 976	M14, M15, M23
Himantoglossum caprinum	U1	101, 110, 400, 503, 950, 976	M4, M7, M14, M15, M23, M24, M26, M29
Iris aphylla ssp. hungarica	U1	160, 950, 966	M4, M7, M14, M15, M26
Iris humulis ssp. Arenaria	U1	100, 101, 140, 141, 160, 162, 290, 300, 400, 410, 420, 430, 502, 512, 622, 623, 720, 730, 950, 954, 976	M4, M7, M14, M15, M23, M26, M29
Liparis loeselii	U1+	180, 310, 400, 701, 810	M14, M15, M17, M18, M24, M25, M30, M31, M29
Paeonia officinalis ssp. banatica	FV	101, 110, 180, 950	M1, M2, M3, M16, M24, M25
Pulsatilla patens	U2	954, 976, 979, 990	M14, M15, M23, M30, M31
Serratula lycopifolia	U1	160, 622, 623, 950	M2, M3, M7, M14, M15, M16, M23, M24, M29
Seseli leucospermum	FV	162, 401	M14, M15, M23
Thlaspi jankae	FV	402, 950, 954	M13, M14, M15, M23

Elem (élőhely-típus vagy faj)	A természet- védelmi helyzet értékelése <i>(a jelentésekben alkalmazott kódok szerint)</i>	Veszélyeztető tényezők <i>(a jelentésekben alkalmazott kódok szerint)</i>	Intézkedések <i>(a "G" fejezetben alkalmazott kódok szerint)</i>
Vincetoxicum pannonicum	U2	331, 622, 623, 625	M14, M15, M16, M20, M24, M25, M30, M31
Az élőhelyvédelmi irányelv IV. és V. mellékletén szereplő állatfajok			
GERINCTELENEK			
Hirudo medicinalis	XX	110, 120, 130, 200, 221, 290, 609, 701, 709, 800, 810, 820, 830, 850, 910	M17, M18, M24, M25, M26
Theodoxus prevostianus	U2	701	M17, M18, M19, M30, M31
Astacus astacus	U1-	160, 164, 240, 701, 852, 853, 870, 890, 920, 963, 966	M10, M11, M14, M18, M19, M22, M25
Aeshna viridis	XX	110, 120, 130, 200, 220, 609, 701, 709, 800, 810, 820, 830, 850, 910	M15, M16, M17, M24, M25, M26
Leucorrhinia caudalis	U2	110, 120, 130, 200, 220, 609, 701, 709, 800, 810, 820, 830, 850, 910	M6, M7, M15, M16, M17, M24, M25, M26
Stylurus flavipes	FV	120, 300, 504, 701, 820, 852, 853, 870, 890	M19
Saga pedo	XX	180, 241, 625, 720	M4, M7, M14, M15, M26, M29
Apatura metis	U1	160, 954, 990	M1, M2, M3, M17, M26, M29
Lopinga achine	U2-	160, 162, 164, 165, 167, 190, 976	M1, M2, M3, M20, M17
Maculinea arion	U2-	101, 141, 150, 164, 180, 950	M13, M4, M6, M14, M15
Parnassius mnemosyne	U1	160, 164, 165, 810, 976	M1, M2, M3, M4, M7, M15, M23, M25, M26
Proserpinus proserpina	XX	100, 165, 300, 302, 400	M1, M2, M4, M6, M14, M17, M20
GERINCESEK			

Elem (élőhely-típus vagy faj)	A természet- védelmi helyzet értékelése <i>(a jelentésekben alkalmazott kódok szerint)</i>	Veszélyeztető tényezők <i>(a jelentésekben alkalmazott kódok szerint)</i>	Intézkedések <i>(a "G" fejezetben alkalmazott kódok szerint)</i>
Acipenser ruthenus	U1	210, 220	M11, M19, M22, M26
Rana arvalis	U1-	101, 401, 502, 701, 800, 803, 920	M16, M17, M22, M24, M26
Rana temporaria	U1-	164, 165, 167, 401, 502, 701, 803, 920	M1, M2, M3, M22, M26
Ablepharus kitaibelii	U1-	162, 180, 400, 950, 967	M1, M2, M3, M14, M15, M26, M28
Coluber caspius	U2	162, 331, 400, 623, 720, 967	M12, M14, M15, M24, M26, M28, M30
Elaphe longissima	XX	151, 162, 401	M1, M2, M3
Lacerta viridis	XX	102, 151, 162, 180, 401	M1, M2, M3, M4, M7, M8, M14, M15, M26
Podarcis taurica	U1	102, 140, 180, 950	M14, M15, M26
Lacerta vivipara pannonica	U1-	102, 162, 180, 800, 810, 950, 969	M4, M6, M8, M16, M17, M24, M25, M26, M28
Eptesicus nilssoni	XX	624, 690	M1, M2, M3, M16, M17, M21, M26, M27, M28
Eptesicus serotinus	FV	101, 110, 141, 151, 740, 790	M1, M2, M3, M13, M16, M21, M26, M27, M28
Myotis alcaethoe	U1	160, 164, 166, 800, 803	M1, M2, M3, M16, M21, M26, M27, M28
Myotis brandtii	U1-	160, 164, 166, 800, 803	M1, M2, M3, M16, M21, M26, M27, M28
Myotis daubentonii	U1	160, 164, 166, 624, 690, 800, 803, 810, 811, 853	M1, M2, M3, M16, M17, M19, M21, M26, M27, M28
Myotis mystacinus	U1-	160, 164, 166, 800, 803, 810	M1, M2, M3, M16, M21, M26, M27, M28
Myotis nattereri	U1-	160, 164, 166, 624, 690	M1, M2, M3, M13, M16, M21, M26, M27, M28
Nyctalus lasiopterus	U1-	160, 164, 166, 800, 803, 810	M1, M2, M3, M16, M21, M26, M27, M28
Nyctalus leisleri	U1	160, 164, 166, 800, 803, 810	M1, M2, M3, M16, M21, M26, M27, M28
Nyctalus noctula	FV	160, 164, 166, 740, 800, 803, 810	M1, M2, M3, M16, M21, M26, M27, M28

Elem (élőhely-típus vagy faj)	A természet- védelmi helyzet értékelése <i>(a jelentésekben alkalmazott kódok szerint)</i>	Veszélyeztető tényezők <i>(a jelentésekben alkalmazott kódok szerint)</i>	Intézkedések <i>(a "G" fejezetben alkalmazott kódok szerint)</i>
Pipistrellus kuhlii	FV	110, 740, 790	M1, M2, M3, M16, M21, M26, M27, M28
Pipistrellus nathusii	FV	101, 110, 800, 803, 810, 853	M1, M2, M3, M16, 15, M21, M26, M27, M28
Pipistrellus pipistrellus	FV	160, 164, 166, 740,	M1, M2, M3, M16, 15, M21, M26, M27, M28
Pipistrellus pygmaeus	FV	160, 164, 166, 740	M1, M2, M3, M16, 15, M21, M26, M27, M28
Pipistrellus savii	FV	740, 790	M1, M2, M3, M16, M21, M26, M27, M28
Plecotus auritus	U1-	160, 164, 166, 624, 690	M1, M2, M3, M16, M21, M26, M27, M28
Plecotus austriacus	U1	101, 110, 160, 164, 624, 690, 740	M1, M2, M3, M16, M21, M26, M27, M28
Vespertilio murinus	FV	110, 160, 164, 740	M1, M2, M3, M16, M21, M26, M27, M28
Cricetus cricetus	U1-	101, 110, 243, 990	M4, M7, M8, M26
Dryomys nitedula	XX	151, 161, 162, 164, 165, 166, 167, 180	M1, M2, M3, M13, M20, M21, M26, M27
Felis silvestris	U2-	160, 167, 230, 964	M1, M2, M3, M24, M26, M27, M28
Martes martes	XX	400	M1, M2, M3, M26, M28
Az élőhelyvédelmi irányelv IV. és V. mellékletén szereplő növényfajok			
Cladonia spp	XX	140, 180, 250, 420, 720, 990	M1, M2, M3, M14, M15, M26
Sphagnum spp.	U1-	101, 102, 160, 810, 920, 950, 976	M1, M2, M3, M14, M15, M17, M18, M23
Lycopodium spp.	U1-	110, 160, 950	M1, M2, M3, M15
Arnica montana	U2	101, 160, 250, 990	M15
Galanthus nivalis	FV	110, 160, 164, 250, 251, 402, 420, 600, 622, 623, 720, 740, 810, 850, 852, 860, 900, 954, 976	M1, M2, M3, M6, M29

Elem (élőhely-típus vagy faj)	A természet- védelmi helyzet értékelése <i>(a jelentésekben alkalmazott kódok szerint)</i>	Veszélyeztető tényezők <i>(a jelentésekben alkalmazott kódok szerint)</i>	Intézkedések <i>(a "G" fejezetben alkalmazott kódok szerint)</i>
Kiemelt jelentőségű élőhely-típusok			
6250 Pannonic loess steppic grasslands	U2	101, 140, 141, 160, 400, 500, 623, 950, 951, 954	M4, M5, M7, M8, M12, M14, M15, M16, M20, M23, M25, M26, M29
6260 Pannonic sand steppes	U2	101, 140, 141, 160, 180, 300, 400, 420, 622, 623, 950, 954, 976	M1, M2, M3, M4, M5, M7, M12, M14, M15, M16, M23, M25, M29
2340 Pannonic inland dunes	U2	141, 160, 400, 950, 954	M4, M5, M14, M15, M26
6240 Sub-Pannonic steppic grasslands	U2	141, 163, 190, 600, 625, 720, 950, 954, 976	M4, M5, M7, M12, M14, M15, M16, M20, M23, M25, M29
6210 Semi-natural dry grasslands and scrubland facies on calcareous substrates (Festuco-Brometalia)	U2	110, 160, 950, 951, 954, 976	M4, M5, M7, M12, M14, M15, M16, M20, M23, M25, M29
1530 Pannonic salt steppes and salt marshes	U2	101, 102, 141, 400, 410, 420, 500, 830, 920, 954	M1, M2, M4, M5, M7, M14, M15, M16, M17, M18, M25, M26, M29
40A0 Subcontinental peri-Pannonic scrub	U2	151, 180, 500, 600, 622, 625, 950, 954, 976	M1, M2, M3, M4, M5, M7, M12, M14, M15, M23, M25, M26, M29
91I0 Euro-Siberian steppic woods with Quercus spp	U2	141, 151, 160, 162, 163, 164, 165, 166, 400, 410, 420, 920, 954, 976	M1, M2, M3, M12, M14, M15, M16, M20, M23, M25, M26, M29
91N0 Pannonic inland sand dune thicket (Junipero-Populetum albae)	U2	160, 162, 180, 623, 954	M1, M2, M3, M12, M14, M16, M20, M23, M25, M29
91E0 Alluvial forests with Alnus glutinosa and Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)	U2	160, 162, 164, 166, 420, 810, 811, 870, 954, 976	M25, M29, M14, M16, M17, M20, M23, M25, M29
91G0 Pannonic woods with Quercus petraea and Carpinus betulus	U2	160, 162, 164, 165, 166, 954, 976	M1, M2, M3, M14, M16, M23, M25, M29

Elem (élőhely-típus vagy faj)	A természet- védelmi helyzet értékelése <i>(a jelentésekben alkalmazott kódok szerint)</i>	Veszélyeztető tényezők <i>(a jelentésekben alkalmazott kódok szerint)</i>	Intézkedések <i>(a "G" fejezetben alkalmazott kódok szerint)</i>
9180 Tilio-Acerion forests of slopes, screes and ravines	U2	164, 166, 190, 954, 976	M1, M2, M3, M14, M16, M23, M25, M29
91H0 Pannonian woods with Quercus pubescens	U2	160, 162, 164, 165, 166, 190, 330, 600, 954, 976	M1, M2, M3, M14, M15, M16, M20, M23, M25, M29
7210 Calcareous fens with Cladium mariscus and species of the Caricion davallianae	U1	102, 290, 810, 830, 920, 976	M12, M14, M17, M23
Egyéb élőhely-típusok			
7230 Alkaline fens	U2	100, 101, 310, 320, 400, 702, 810, 830, 840, 920, 950, 954, 976	M4, M5, M12, M14, M15, M16, M17, M18, M19, M20, M23, M25, M29
6410 Molinia meadows on calcareous, peaty or clayey-silt-laden soils (Molinion caeruleae)	U2	101, 140, 141, 320, 400, 410, 420, 500, 810, 840, 920, 950, 954	M4, M5, M12, M14, M15, M16, M17, M18, M19, M20, M23, M25, M26, M29
4030 European dry heaths	U2	101, 950, 951, 976	M1, M2, M3, M14, M15, M23, M25
6430 Hydrophilous tall herb fringe communities of plains and of the montane to alpine levels	U2	101, 810, 811, 870, 950, 954, 976	M1, M2, M3, M4, M5, M14, M15, M16, M17, M18, M19, M23, M25, M26, M29
6520 Mountain hay meadows	U2	101, 141, 950, 951, 954, 976	M4, M5, M12, M14, M15, M23, M25, M29
6190 Rupicolous pannonic grasslands (Stipo-Festucetalia pallentis)	U1	330, 600, 622, 625, 720, 950, 954, 976	M4, M5, M7, M12, M14, M15, M20, M23, M25, M29
6440 Alluvial meadows of river valleys of the Cnidion dubii	U2	101, 141, 162, 810, 840, 950, 951, 954, 976	M4, M5, M7, M12, M14, M15, M16, M17, M25, M29
5130 Juniperus communis formations on heaths or calcareous grasslands	U1	162, 954	M4, M5, M7, M14, M15, M23, M25, M29

Elem (élőhely-típus vagy faj)	A természet- védelmi helyzet értékelése <i>(a jelentésekben alkalmazott kódok szerint)</i>	Veszélyeztető tényezők <i>(a jelentésekben alkalmazott kódok szerint)</i>	Intézkedések <i>(a "G" fejezetben alkalmazott kódok szerint)</i>
6510 Lowland hay meadows (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)	U2	101, 141, 162, 810, 950, 951, 954, 976	M4, M5, M7, M12, M14, M15, M16, M17, M20, M25, M29
9150 Medio-European limestone beech forests of the Cephalanthero-Fagion	U2	162, 164, 166, 190, 600, 954, 976	M1, M2, M3, M12, M14, M23, M25, M26, M29
91F0 Riparian mixed forests of <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> and <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> or <i>Fraxinus angustifolia</i> , along the great rivers (<i>Ulmion minoris</i>)	U2	160, 162, 164, 165, 166, 800, 810, 870, 954, 976	M1, M2, M3, M12, M14, M16, M17, M20, M23, M25, M29
91K0 Illyrian <i>Fagus sylvatica</i> forests (Aremonio-Fagion)	U2	162, 164, 166, 954, 976	M1, M2, M3, M14, M15, M17, M23
91L0 Illyrian oak-hornbeam forests (<i>Erythronio-carpinion</i>)	U2	160, 162, 164, 165, 166, 954, 976	M1, M2, M3, M14, M15, M17, M23
9110 Luzulo-Fagetum beech forests	U2	160, 162, 164, 166, 954, 976	M1, M2, M3, M14, M15, M17, M23
9130 Asperulo-Fagetum beech forests	U2	164, 166, 954, 976	M1, M2, M3, M14, M15, M17, M23
91M0 Pannonian-Balkan turkey oak – sessile oak forests	U2	160, 162, 164, 165, 166, 620, 623, 954, 976	M1, M2, M3, M14, M23
3160 Natural dystrophic lakes and ponds	U2	300, 310, 701, 800, 820, 951, 952, 976	M14, M15, M16, M17, 16, M23, M25
7140 Transition mires and quaking bogs	U2	720, 800, 890, 920, 951, 976	M14, M15, M16, M17, 16, M25
3260 Water courses of plain to montane levels with the <i>Ranunculion fluitantis</i> and <i>Callitricho-Batrachion</i> vegetation	U2	164, 190, 701, 820, 870	M16, M17, M18, M19, M25, M26
3150 Natural eutrophic lakes with Magnopotamion or Hydrocharition -type vegetation	U1	400, 701, 820, 870, 954	M14, M15, M16, M17, M18, M19, M25

Elem (élőhely-típus vagy faj)	A természet- védelmi helyzet értékelése <i>(a jelentésekben alkalmazott kódok szerint)</i>	Veszélyeztető tényezők <i>(a jelentésekben alkalmazott kódok szerint)</i>	Intézkedések <i>(a "G" fejezetben alkalmazott kódok szerint)</i>
3130 Oligotrophic to mesotrophic standing waters with vegetation of the Littorelletea uniflorae and/or of the Isoeto-Nanojuncetea	U1	100, 110, 162, 300, 800, 810, 820, 954	M16, M17, M19, M25, M26
8310 Caves not open to the public	U1	164, 421, 624, 690, 701, 702, 703, 740, 910, 920	M1, M2, M3, M16, M21
Jelölő madárfajok			
Anser fabalis	_**	_**	M4, M6, M7, M8, M9, M10, M12, M15, M16, M17, M22, M25, M26, M27
Anser albifrons	-	-	M4, M6, M7, M8, M9, M10, M12, M15, M16, M17, M22, M25, M26, M27
Anser erythropus	-	-	M4, M5, M6, M7, M8, M9, M10, M12, M15, M16, M17, M22, M24, M25, M26, M27
Anser anser	-	-	M4, M5, M6, M7, M8, M9, M10, M12, M16, M17, M22, M23, M25, M26, M27
Branta ruficollis	-	-	M4, M5, M6, M7, M8, M9, M10, M12, M15, M16, M17, M22, M25, M26, M27
Anas strepera	-	-	M9, M10, M17, M26, M27
Anas crecca	-	-	M9, M10, M17, M26, M27
Anas platyrhynchos	-	-	M4, M5, M7, M8, M9, M10, M12, M17, M26, M27
Anas querquedula	-	-	M6, M8, M9, M10, M17, M26, M27
Anas clypeata	-	-	M5, M9, M10, M15, M16, M17, M18, M19, M26, M27
Aythya ferina	-	-	M9, M10, M17, M26, M27

Elem (élőhely-típus vagy faj)	A természet- védelmi helyzet értékelése <i>(a jelentésekben alkalmazott kódok szerint)</i>	Veszélyeztető tényezők <i>(a jelentésekben alkalmazott kódok szerint)</i>	Intézkedések <i>(a "G" fejezetben alkalmazott kódok szerint)</i>
Aythya nyroca	-	-	M5, M8, M9, M10, M15, M16, M17, M18, M19, M25, M26, M27
Tetrastes bonasia	-	-	M1, M2, M3, M16, M20, M23, M24, M25, M26, M27
Tachybaptus ruficollis	-	-	M9, M10, M12, M16, M17, M11, M26, M27
Podiceps grisegena	-	-	M9, M10, M12, M16, M17, M11, M26, M27
Podiceps nigricollis	-	-	M9, M10, M12, M16, M17, M11, M26, M27
Phalacrocorax pygmeus	-	-	M11, M9, M10, M12, M15, M16, M17, M18, M25, M26, M27
Botaurus stellaris	-	-	M9, M10, M12, M15, M16, M17, M18, M19, M22, M26, M27
Ixobrychus minutus	-	-	M9, M10, M16, M17, M18, M26, M27
Nycticorax nycticorax	-	-	M9, M10, M12, M16, M17, M18, M22, M26, M27
Ardeola ralloides	-	-	M9, M10, M12, M16, M17, M18, M22, M26, M27
Egretta garzetta	-	-	M9, M10, M12, M16, M17, M18, M22, M26, M27
Egretta alba	-	-	M11, M9, M10, M12, M16, M17, M18, M22, M26, M27
Ardea purpurea	-	-	M9, M10, M16, M17, M18, M22, M26, M27
Ciconia nigra	-	-	M1, M2, M3, M9, M12, M15, M17, M21, M22, M24, M25, M26, M27
Ciconia ciconia	-	-	M4, M6, M7, M8, M17, M21, M22, M26, M27, M31
Plegadis falcinellus	-	-	M9, M10, M12, M16, M17, M18, M26, M27
Platalea leucorodia	-	-	M9, M10, M12, M16, M17, 16, M22, M26, M27
Pernis apivorus	-	-	M1, M2, M3, M7, M8, M12, M22, M13, M26, M27
Milvus migrans	-	-	M1, M2, M3, M12, M14, M16, M17, M22, M25, M26, M27

Elem (élőhely-típus vagy faj)	A természet- védelmi helyzet értékelése <i>(a jelentésekben alkalmazott kódok szerint)</i>	Veszélyeztető tényezők <i>(a jelentésekben alkalmazott kódok szerint)</i>	Intézkedések <i>(a "G" fejezetben alkalmazott kódok szerint)</i>
Haliaeetus albicilla	-	-	M1, M2, M3, M8, M9, M10, M12, M16, M17, M18, M21, M22, M26, M27, M31
Circaetus gallicus	-	-	M1, M2, M3, M13, M12, M22, M26, M27
Circus aeruginosus	-	-	M4, M6, M7, M8, M9, M10, M16, M17, M26, M27
Circus cyaneus	-	-	M4, M6, M7, M8, M15, M16, M26, M27
Circus pygargus	-	-	M4, M6, M7, M8, M12, M15, M16, M17, M25, M26, M27
Buteo rufinus	-	-	M13, M4, M5, M6, M7, M8, M16, M22, M26, M27
Aquila pomarina	-	-	M13, M1, M2, M3, M8, M12, M15, M16, M25, M26, M27
Aquila heliaca	-	-	M1, M2, M3, M13, M4, M5, M6, M7, M8, M12, M15, M16, M20, M21, M22, M26, M27, M31
Aquila chrysaetos	-	-	M1, M2, M3, M12, M21, M22, M26, M27, M31
Pandion haliaetus	-	-	M9, M10, M17, M18, M22, M26, M27
Falco vespertinus	-	-	M1, M3, M13, M4, M5, M6, M7, M8, M12, M14, M15, M16, M17, M18, M21, M22, M25, M26, M27, M29
Falco cherrug	-	-	M1, M2, M3, M13, M4, M6, M7, M8, M12, M15, M16, M17, M21, M22, M25, M26, M27, M31
Falco peregrinus	-	-	M1, M2, M3, M21, M22, M26, M27
Rallus aquaticus	-	-	M9, M10, M15, M16, M17, M18, M20, M22, M26, M27
Porzana porzana	-	-	M4, M6, M8, M9, M10, M15, M16, M17, M18, M19, M20, M22, M26, M27, M29
Porzana parva	-	-	M4, M6, M8, M9, M10, M15, M16, M17, M18, M19, M20, M22, M26, M27, M29

Elem (élőhely-típus vagy faj)	A természet- védelmi helyzet értékelése <i>(a jelentésekben alkalmazott kódok szerint)</i>	Veszélyeztető tényezők <i>(a jelentésekben alkalmazott kódok szerint)</i>	Intézkedések <i>(a "G" fejezetben alkalmazott kódok szerint)</i>
Crex crex	-	-	M4, M6, M7, M8, M12, M15, M16, M17, M18, M20, M22, M24, M26, M27
Grus grus	-	-	M4, M6, M7, M8, M9, M10, M12, M14, M15, M16, M17, M18, M22, M25, M26, M27, M31
Otis tarda	-	-	M4, M6, M7, M8, M12, M14, M15, M16, M17, M20, M22, M23, M24, M25, M26, M27, M30, M31, M29
Himantopus himantopus	-	-	M4, M8, M9, M10, M14, M15, M16, M17, M18, M22, M23, M26, M27
Recurvirostra avosetta	-	-	M4, M8, M9, M10, M12, M14, M15, M16, M17, M18, M22, M23, M26, M27
Burhinus oedicnemus	-	-	M4, M6, M7, M8, M12, M14, M15, M16, M22, M23, M25, M26, M27, M29
Glareola pratincola	-	-	M4, M6, M7, M8, M12, M14, M15, M16, M17, M18, M19, M22, M23, M25, M26, M27, M29
Charadrius alexandrinus	-	-	M4, M6, M8, M12, M14, M15, M16, M17, M18, M19, M22, M23, M25, M26, M27, M29
Charadrius morinellus	-	-	M4, M6, M8, M14, M15, M16, M18, M19, M22, M25, M26, M27, M29
Pluvialis apricaria	-	-	M4, M6, M7, M8, M15, M16, M17, M18, M19, M22, M26, M27
Philomachus pugnax	-	-	M4, M7, M8, M15, M16, M17, M18, M19, M22, M26, M27
Gallinago gallinago	-	-	M4, M7, M8, M9, M10, M12, M14, M15, M16, M17, M18, M19, M22, M23, M26, M27
Limosa limosa	-	-	M4, M6, M7, M8, M9, M10, M12, M14, M15, M16, M17, M18,

Elem (élőhely-típus vagy faj)	A természet- védelmi helyzet értékelése <i>(a jelentésekben alkalmazott kódok szerint)</i>	Veszélyeztető tényezők <i>(a jelentésekben alkalmazott kódok szerint)</i>	Intézkedések <i>(a "G" fejezetben alkalmazott kódok szerint)</i>
			M19, M22, M23, M25, M26, M27
Numenius phaeopus	-	-	M4, M8, M15, M16, M17, M18, M19, M22, M26, M27
Numenius tenuirostris	-	-	M26, M27
Numenius arquata	-	-	M4, M6, M7, M8, M9, M10, M12, M14, M15, M16, M17, M18, M19, M22, M23, M25, M26, M27
Tringa totanus	-	-	M4, M6, M7, M8, M12, M14, M15, M16, M17, M18, M19, M22, M23, M25, M26, M27
Tringa glareola	-	-	M4, M7, M8, M9, M10, M14, M15, M16, M17, M18, M19, M22, M26, M27
Actitis hypoleucos	-	-	M17, M26, M27
Larus melanocephalus	-	-	M11, M9, M10, M12, M16, M17, M21, M23, M26, M27
Sterna hirundo	-	-	M11, M9, M10, M12, M16, M17, M21, M26, M27
Sterna albifrons	-	-	M11, M15, M16, M17, M18, M26, M27
Chlidonias hybridus	-	-	M4, M5, M9, M10, M12, M14, M15, M16, M17, M18, M19, M22, M23, M26, M27
Chlidonias niger	-	-	M4, M5, M9, M10, M12, M14, M15, M16, M17, M18, M19, M22, M23, M26, M27
Columba oenas	-	-	M1, M2, M3, M4, M12, M15, M16, M26, M27
Otus scops	-	-	M13, M1, M2, M3, M13, M12, M21, M26, M27
Bubo bubo	-	-	M1, M2, M3, M15, 14, M22, M23, M25, M26, M27, M31
Strix uralensis	-	-	M1, M2, M3, M12, M15, 14, M21, M26, M27
Asio flammeus	-	-	M4, M6, M12, M15, M16, M17, M26, M27

Elem (élőhely-típus vagy faj)	A természet- védelmi helyzet értékelése <i>(a jelentésekben alkalmazott kódok szerint)</i>	Veszélyeztető tényezők <i>(a jelentésekben alkalmazott kódok szerint)</i>	Intézkedések <i>(a "G" fejezetben alkalmazott kódok szerint)</i>
Caprimulgus europaeus	-	-	M1, M2, M3, M13, M8, M15, M16, M26, M27
Alcedo atthis	-	-	M11, M16, M17, M18, M19
Coracias garrulus	-	-	M13, M4, M6, M7, M8, M12, M15, M16, M20, M21, M22, M26, M27, M31
Picus canus	-	-	M1, M2, M3, M13, M12, M16, M26, M27
Dryocopus martius	-	-	M1, M2, M3, M13, M12, M16, M26, M27
Dendrocopos syriacus	-	-	M1, M2, M3, M13, M12, M16, M26, M27
Dendrocopos medius	-	-	M1, M2, M3, M13, M12, M16, M26, M27
Dendrocopos leucotos	-	-	M1, M2, M3, M12, M16, M26, M27
Lullula arborea	-	-	M13, M4, M7, M8, M15, M16, M26, M27
Riparia riparia	-	-	M16, M17, M26, M27
Anthus campestris	-	-	M4, M7, M8, M12, M15, M16, M26, M27
Motacilla cinerea	-	-	M1, M2, M3, M17, M19, M26, M27
Luscinia svecica	-	-	M5, M9, M10, M12, M15, 14, M17, M18, M19, M26, M27
Acrocephalus melanopogon	-	-	M5, M9, M10, M12, M15, 14, M17, M18, M19, M26, M27
Acrocephalus paludicola	-	-	M4, M5, M6, M8, M12, M14, M15, 14, M17, M18, M19, M24, M25, M26, M27
Sylvia nisoria	-	-	M7, M15, M16, M26, M27
Ficedula parva	-	-	M1, M2, M3, M12, M15, M16, M19, M21, M26, M27
Ficedula albicollis	-	-	M1, M2, M3, M12, M15, M16, M19, M21, M26, M27
Panarus biarmicus	-	-	M5, M9, M10, M12, M15, M16, M17, M18, M19, M26, M27

Elem (élőhely-típus vagy faj)	A természet- védelmi helyzet értékelése <i>(a jelentésekben alkalmazott kódok szerint)</i>	Veszélyeztető tényezők <i>(a jelentésekben alkalmazott kódok szerint)</i>	Intézkedések <i>(a "G" fejezetben alkalmazott kódok szerint)</i>
Remiz pendulinus	-	-	M9, M10, M12, M15, M16, M17, 16, M26, M27
Lanius collurio	-	-	M3, M4, M5, M7, M15, M16, M26, M27
Lanius minor	-	-	M13, M3, M4, M6, M7, M8, M12, M15, M16, M26, M27
Egyéb madárfajok			
Ardea cinerea	-	-	M11, M9, M10, M12, M16, M17, M18, M22, M26, M27
Podiceps cristatus	-	-	M11, M9, M10, M12, M16, M17, M26, M27
Milvus milvus	-	-	M1, M2, M3, M13, M12, M16, 15, M22, M26, M27, M31
Buteo lagopus	-	-	M3, M4, M5, M7, M8, M22, M26, M27, M31
Accipiter gentilis	-	-	M1, M2, M3, M13, M12, M22, M26, M27, M31
Falco tinnunculus	-	-	M1, M3, M13, M4, M7, M8, M15, M16, M21, M22, M26, M27, M31
Perdix perdix	-	-	M13, M4, M5, M6, M7, M8, M12, M15, M16, M20, M23, M24, M25, M26, M27, M30
Coturnix coturnix	-	-	M13, M4, M5, M6, M7, M8, M12, M15, M16, M20, M23, M26, M27
Tringa erythropus	-	-	M4, M5, M7, M8, M9, M10, M15, M16, M17, M18, M19, M22, M25, M26, M27
Calidris alpina	-	-	M4, M7, M8, M9, M10, M15, M16, M17, M18, M19, M22, M25, M26, M27
Chlidonias leucopterus	-	-	M4, M5, M9, M10, M12, M14, M15, M16, M17, M18, M19, M22, M23, M26, M27
Larus ridibundus	-	-	M11, M9, M10, M12, M15, M17, M18, M21, M26, M27
Vanellus vanellus	-	-	M4, M5, M6, M7, M8, M9, M10, M12, M14, M15, M16, M17, M18, M19, M22, M23, M26, M27

Elem (élőhely-típus vagy faj)	A természet- védelmi helyzet értékelése <i>(a jelentésekben alkalmazott kódok szerint)</i>	Veszélyeztető tényezők <i>(a jelentésekben alkalmazott kódok szerint)</i>	Intézkedések <i>(a "G" fejezetben alkalmazott kódok szerint)</i>
Phylloscopus sibilatrix	-	-	M1, M2, M3, M15, M26, M27
Hippolais pallida	-	-	M1, M2, M3, M15, M16, M26, M27
Phoenicurus phoenicurus	-	-	M1, M2, M3, M13, M15, M16, M26, M27
Streptopelia turtur	-	-	M13, M4, M6, M7, M8, M12, M16 M26, M27
Tyto alba	-	-	M13, M4, M6, M7, M8, M16, M21, M26, M27, M31
Athene noctua	-	-	M13, M4, M6, M7, M8, M16, M21, M26, M27, M31
Upupa epops	-	-	M13, M4, M6, M7, M8, M16, M21, M26, M27
Merops apiaster	-	-	M4, M6, M7, M8, M16, M17, M26, M27
Jynx torquilla	-	-	M13, M4, M6, M7, M8, M15, M16, M26, M27
Picus viridis	-	-	M13, M4, M6, M7, M8, M15, M16, M26, M27
Alauda arvensis	-	-	M4, M5, M6, M7, M8, M15, M16, M26, M27
Oenanthe oenanthe	-	-	M4, M5, M6, M7, M8, M15, M16, M26, M27
Lanius excubitor	-	-	M13, M4, M5, M6, M7, M8, M15, M16, M26, M27
Corvus frugilegus	-	-	M13, M1, M2, M3, M4, M5, M6, M7, M8, M15, M16, M26, M27
Miliaria calandra	-	-	M4, M5, M6, M7, M8, M15, M16, M26, M27

*A 2007-ben készült jelentés nem tartalmazta

**Nincs adat (madárfajok esetében az első olyan jelentés, amely szerkezetében illeszkedik a jelen táblázathoz 2013 végére készül el)